

*Załącznik
do Uchwały XXXIII/285/2021
Rady Gminy Gręboszów
z dnia 29 grudnia 2021 r.*

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH W GMINIE GRĘBOSZÓW
NA LATA 2020 – 2026**

GRĘBOSZÓW – Grudzień 2021 r.

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	5
2. PODSTAWY PRAWNE	7
3. METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU	10
3.1. MISJA I KIERUNKI STRATEGICZNE.....	12
4. PROCES TWORZENIA STRATEGII	13
CZĘŚĆ I	14
5. DIAGNOZA STANU.....	14
5.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY	14
5.2. STRUKTURA LUDNOŚCI W GMINIE	17
5.3. SYTUACJA GOSPODARCZA W GMINIE	24
5.4. BEZROBOCIE	26
5.5. INFRASTRUKTURA.....	28
5.6. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA	29
5.7. OŚWIATA I WYCHOWANIE	30
5.8. OPIEKA ZDROWOTNA	31
5.9. KULTURA	32
5.10. GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W GRĘBOSZOWIE	33
5.11. SPORT	35
5.12. TURYSTYKA I REKREACJA.....	35
6. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYSTĘPUJACYCH W GMINIE GRĘBOSZÓW	37
6.1. POMOC SPOŁECZNA	37
6.1.1. GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W GRĘBOSZOWIE 37	
6.1.2. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ	39
6.2. INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ	44
6.2.1. ŚWIADCZENIA RODZINNE WRAZ Z DODATKAMI, ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE, ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE, ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO	44
6.2.2. „ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE 500+”.....	45
6.2.3. PROGRAM „DOBRY START”.....	46

6.2.4.	ASYSTENT RODZINY	47
6.2.5.	PLACÓWKA WSPARCIA DZIENNEGO	48
6.2.6.	PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE	48
6.2.7.	KARTA DUŻEJ RODZINY	49
6.2.8.	ORGANIZACJE POZARZĄDOWE.....	50
6.2.9.	BUDŻET NA REALIZACJĘ ZADAŃ W OBSZARZE POLITYKI SPOŁECZNEJ.....	50
6.3.	DIAGNOZA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY GRĘBOSZÓW IDENTYFIKOWANYCH PRZEZ GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ	52
6.3.1.	UBÓSTWO	53
6.3.2.	BEZROBOCIE.....	54
6.3.3.	NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	56
6.3.4.	BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO- WYCHOWAWCZYCH.....	59
6.3.5.	UZALEŻNIENIA	64
6.3.6.	PRZEMOC	67
6.3.7.	PROBLEMATYKA OSÓB STARSZYCH.....	71
6.3.8.	PRZESTĘPCZOŚĆ.....	75
CZEŚĆ II 78		
7.	ANALIZA DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH i PROGNOZA ZMIAN.....	78
7.1.	WNIOSKI	78
7.2.	ANALIZA SWOT	80
7.2.1.	ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON	81
7.2.2.	ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ	82
7.3	PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ.....	83
7.3.1	Prognoza demograficzna	83

7.3.2	PROGNOZA ZMIAN	85
CZEŚĆ III 89		
8.	CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE STRATEGII.....	89
8.1.	CELE STRATEGICZNE.....	89
8.2.	PLAN DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH DLA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY GRĘBOSZÓW NA LATA 2020-2026	90
8.3.	RAMY FINANSOWE	107
8.4.	WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII	108
9.	ZAKOŃCZENIE.....	110
9.1.	SPIS OBIEKTÓW GRAFICZNYCH.....	111
9.1.1.	SPIS RYSUNKÓW.....	111
9.1.3.	SPIS WYKRESÓW	112

1. WPROWADZENIE

Rozwiązanie istotnych problemów społecznych jest działaniem trudnym i długofalowym, dlatego też celowe jest strategiczne podejście do zagadnień ze sfery polityki społecznej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. Celem strategii jest wypracowanie najbardziej efektywnego i najlepiej dostosowanego systemu wsparcia do potrzeb mieszkańców, tak by zapewnić dostęp do systemu wsparcia społecznego i zasobów społecznych umożliwiających osiągnięcie potencjału koniecznego do samodzielnego funkcjonowania.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gręboszów została opracowana w oparciu o zapisy ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, w szczególności uwzględnia programy pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Strategia określa najważniejsze działania, które należy zrealizować, aby zapewnić mieszkańcom wspólnoty samorządowej Gminy Gręboszów warunki sprzyjające rozwojowi społecznemu oraz wzrostowi poczucia bezpieczeństwa w wymiarze społecznym.

Zgodnie z treścią ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jako instytucja polityki społecznej państwa, ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (zgodnie z zasadą subsydiarności), i ma być realizowana przez organy administracji rządowej i samorządowej we współpracy w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi (zasada subsydiarności w relacjach państwo i trzeci sektor w powiązaniu z zasadą współpracy między organami administracji rządowej i samorządowej, do których należy obowiązek organizacji pomocy społecznej, z innymi podmiotami działającymi w tej sferze).

Od czasu jego przyjęcia w grudniu 2019 roku Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gręboszów na lata 2020 - 2026, zaszło wiele zmian, dlatego też konieczne jest wprowadzenie uzupełnień i aktualizacji w tym dokumencie. Obowiązująca dotychczas Strategia musi zostać dostosowana do przemian i zjawisk społeczno-gospodarczych, które w dużej mierze wpływają na poziom i jakość życia

mieszkańców. Tą konieczność potwierdził przeprowadzony Monitoring Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gręboszów na lata 2020 – 2026 za 2020 r.

Podjmując dalsze działania w ramach realizacji strategii trzeba mieć na uwadze dynamikę i nieprzewidywalność sytuacji społeczno - gospodarczej. Okres przygotowywania niniejszego dokumentu to czas pandemii koronawirusa w Polsce, Europie i na świecie, która spowodowała zagrożenie zdrowia i utratę życia wielu ludzi, a także przyczyniła się do kryzysu gospodarczego. W skali gminy skutki pandemii mogą być widoczne dopiero w kolejnych latach, co może skutkować zwiększeniu bezrobocia, a co za tym idzie także ubóstwa i innych problemów osób i rodzin.

Dlatego też, realizacja Gminnej strategii wymaga ścisłej współpracy wszelkich instytucji samorządowych, rządowych i pozarządowych działających w obszarze polityki społecznej. Tak więc na tej liście znajdują się zarówno instytucje pomocy społecznej jak i oświaty, służby zdrowia, kultury, służby zatrudnienia jak i wszelkie organizacje pozarządowe (fundacje, stowarzyszenia, związki), które w obszarze swego działania mają wpisane zagadnienia społeczne. Od ich zaangażowania zależeć będzie poziom realizacji priorytetów strategii. Istotnym elementem w strategii jest tworzenie i wdrażanie programów, które będą stanowić dla każdego obszaru tematycznego uzupełnienie założonych celów strategicznych.

2. PODSTAWY PRAWNE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gręboszów na lata 2020-2026 jest dokumentem uwarunkowanym prawnie. Obowiązek jej opracowania wynika wprost z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369, z 2021 r. poz. 794 i 803), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje: „opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ze względu na różnorodność problemów społecznych występujących w gminie opracowanie Strategii oparto także na innych aktach prawnych, a w szczególności:

- 1) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 i 1834);
- 2) ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268);
- 3) ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 111, z 2021 r. poz. 1162 i 1379);
- 4) ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2021 r. poz. 877, 1162 i 1379, z 2019 r. poz. 55);
- 5) ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2021 r., poz. 423, 432, 619, z 2020 r. poz. 875 i 2320, z 2019 r. poz. 1655, z 2021 r. poz. 1621 i 1834);
- 6) ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2020 r., poz. 176);
- 7) ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1285, 1292 i 1559, z 2017 r. poz. 2217, z 2021 r. poz. 1773, 1834 i 2120);
- 8) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);
- 9) ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);

- 10) ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2020 r. poz. 685);
- 11) ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- 12) ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2020 r. poz. 1057, z 2019 r. poz. 2020, z 2021 poz. 1038, 1243 i 1535)
- 13) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2020 r. poz. 821, z 2021 r. poz. 159 i 1006);
- 14) ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2020 r. poz. 1297);
- 15) ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2021 r. poz. 1744);
- 16) ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r. poz. 2407 i 1818, z 2021 r. poz. 1162);
- 17) ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- 18) ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. poz. 1915);
- 19) rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2021 r. sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” (Dz. U. z 2021 r. poz. 1092);
- 20) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 573).

Opracowując gminną strategię rozwiązywania problemów społecznych, uwzględniono dokumenty programowe, w których akcentuje się konieczność zapewnienia dialogu i partnerskiej współpracy instytucji rządowych, samorządowych. Uznaje się także za niezbędną partnerską współpracę z osobami wykluczonymi społecznie i osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Strategia jest dokumentem zgodnym z dokumentami strategicznymi i programami, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, a szczególnie na poziomie regionalnym takimi jak:

- „Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Aktualizacja 2021–2027, polityka publiczna z perspektywą do roku 2030”;
- Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” z dnia 17 grudnia 2020 roku;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Dąbrowskim na lata 2021-2025 z dnia 29 grudnia 2020 roku oraz lokalne;
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Gręboszów na lata 2014-2020 z dnia 31 marca 2014 roku;
- Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Gręboszów;
- Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Gręboszów na lata 2019-2021;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Gręboszów na lata 2020-2025.

Dokumenty te tworzą warunki do podejmowania działań opartych na zasadzie pomocniczości państwa przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w środowiskach lokalnych i aktywności środowisk zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

3. METODOLOGIA OPRACOWANIA DOKUMENTU

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gręboszów na lata 2020-2026 ma na *celu zaplanowanie skoordynowanych działań zmierzających do poprawy życia mieszkańców gminy, zwiększenie efektywności pomocy społecznej, zapobiegania marginalizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wzrostu aktywności mieszkańców gminy.*

Strategia jest dokumentem stanowiącym podstawę do prowadzenia efektywnych działań z zakresu polityki społecznej, koordynacji instytucji samorządowych, pomocy społecznej i organizacji pozarządowych oraz ubiegania się o środki finansowe z zewnątrz.

Na potrzeby opracowania niniejszego dokumentu przyjęto następujący tryb postępowania:

1. Określenie misji gminy w zakresie polityki społecznej zawierającej cel nadrzędny, do którego władze samorządowe zamierzają dążyć.
2. Określenie diagnozy stanu otoczenia z uwzględnieniem obszarów problemowych oraz zasoby jakimi dysponuje Gmina.
3. Wskazanie celu strategicznego, który zamierza się osiągnąć w każdym z wytypowanych obszarów.
4. Wskazanie celów szczegółowych służących osiągnięciu wytyczonych celów strategicznych.
5. Określenie podmiotów odpowiedzialnych za realizację zadań.

W opracowaniu niniejszej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przedstawiona została następująca problematyka:

Część pierwsza – diagnoza, zawiera ocenę aktualnej sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Gręboszów. Z uwagi na tematykę opracowania (strategia problemów społecznych) znajdują się informacje dotyczące tych dziedzin, które w największym stopniu wpływają na aktualny poziom życia mieszkańców gminy. Dlatego też znajduje się między innymi opis sytuacji demograficznej, stanu gospodarki, infrastruktury technicznej, diagnoza problemów społecznych występujących na terenie gminy.

Część druga to analiza SWOT. Obejmuje ona szanse i zagrożenia, wskazuje mocne i słabe strony, analizuje perspektywy, zmiany w obszarze szeroko rozumianej

polityki społecznej i tych sfer życia, które jej bezpośrednio dotyczą. Analiza SWOT sporządzona została w formie tabelarycznego zestawienia w odniesieniu do najważniejszych problemów społecznych. W tej części znajdują się również ważniejsze wnioski z przeprowadzonej diagnozy oraz prognoza zmian.

Część trzecia to cele strategiczne, przypisane im cele szczegółowe oraz skonkretyzowane działania. Ich wybór został poprzedzony rzetelną oceną stanu faktycznego, uwarunkowaniami mikro i makroekonomicznymi, wnioskami wpływającymi z dokonanej analizy SWOT oraz potrzebami lokalnej społeczności. Nie bez znaczenia były również dotychczasowe doświadczenia w rozwiązywaniu problemów społecznych, będące udziałem zwłaszcza pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Przyjęty sposób prezentacji pozwala na czytelne przedstawienie obszarów, gdzie interwencja w stan obecny pozwoli na osiągnięcie zamierzonych rezultatów.

Działania będą kierowane głównie do środowisk, które pozostają na marginesie życia społecznego, wykluczonych społecznie lub zagrożonych tym zjawiskiem.

Przedstawiona Strategia Rozwiązywania Problemów społecznych będzie podstawą do podejmowania bieżących i długookresowych decyzji wpływających na pożądane kierunki rozwoju, stymulacji zmian organizacyjnych i strukturalnych, kształtowania budżetu, ukierunkowania programów społecznych oraz mobilizacji społeczeństwa wokół najważniejszych problemów rozwoju gminy, a także do przygotowania projektów i programów pozyskiwania środków finansowych rządowych, pozarządowych oraz pochodzących z Unii Europejskiej.

3.1. MISJA I KIERUNKI STRATEGICZNE

Misją Gminy w zakresie polityki społecznej jest:

„Tworzenie optymalnych warunków poziomu i jakości życia mieszkańców oraz przeciwdziałanie zagrożeniom i wykluczeniu społecznemu we wszystkich aspektach w Gminie Gręboszów”

Główne cele strategiczne zostały przedstawione w ramach poniższego schematu:

Cel strategiczny 1

- Rozwój systemu wspierającego aktywność zawodową mieszkańców gminy

Cel strategiczny 2

- Tworzenie systemu wsparcia na rzecz rodziny

Cel strategiczny 3

- Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy

Cel strategiczny 4

- Wsparcie osób znajdujących się w kryzysie i osób doświadczających przemocy

Cel strategiczny 5

- Poprawa jakości życia oraz zwiększenie możliwości udziału w życiu społecznym osób niepełnosprawnych i ich rodzin z uwzględnieniem osób starszych

Cel strategiczny 6

- Rozwój kadr pomocowych

4. PROCES TWORZENIA STRATEGII

Projekt Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gręboszów na lata 2020-2026 został przygotowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie przy wykorzystaniu własnych materiałów sprawozdawczych, analiz, materiałów przygotowanych przez referaty gminy, jednostki organizacyjne gminy, instytucje funkcjonujące na terenie gminy, jednostki administracji publicznej oraz na bazie własnego doświadczenia, wiedzy i kompetencji w zakresie pomocy społecznej. Analiza danych pozwoliła na dokonanie diagnozy stanu obecnego jak również pewnych tendencji obserwowanych na przestrzeni dłuższego okresu czasu.

Analiza danych za lata 2015-2018 pozwoliła na dokonanie prognozy zjawisk społecznych, charakterystycznych dla gminy. Ważnym elementem procesu tworzenia strategii było przeprowadzenie badań ankietowych wśród mieszkańców gminy Gręboszów w okresie od czerwca do października 2019 r. Badanie dotyczyło oceny problemów społecznych gminy. Uzyskane informacje z badania mieszkańców oraz materiał opracowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej pomogły w sformułowaniu przyszłych działań opisywanych w niniejszej strategii. Dokument uwzględnia wnioski i rekomendacje sformułowane w ramach prac Zespołu powołanego do przygotowania Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Gręboszów, którego w skład wchodziłi przedstawiciele różnych instytucji.

CZEŚĆ I

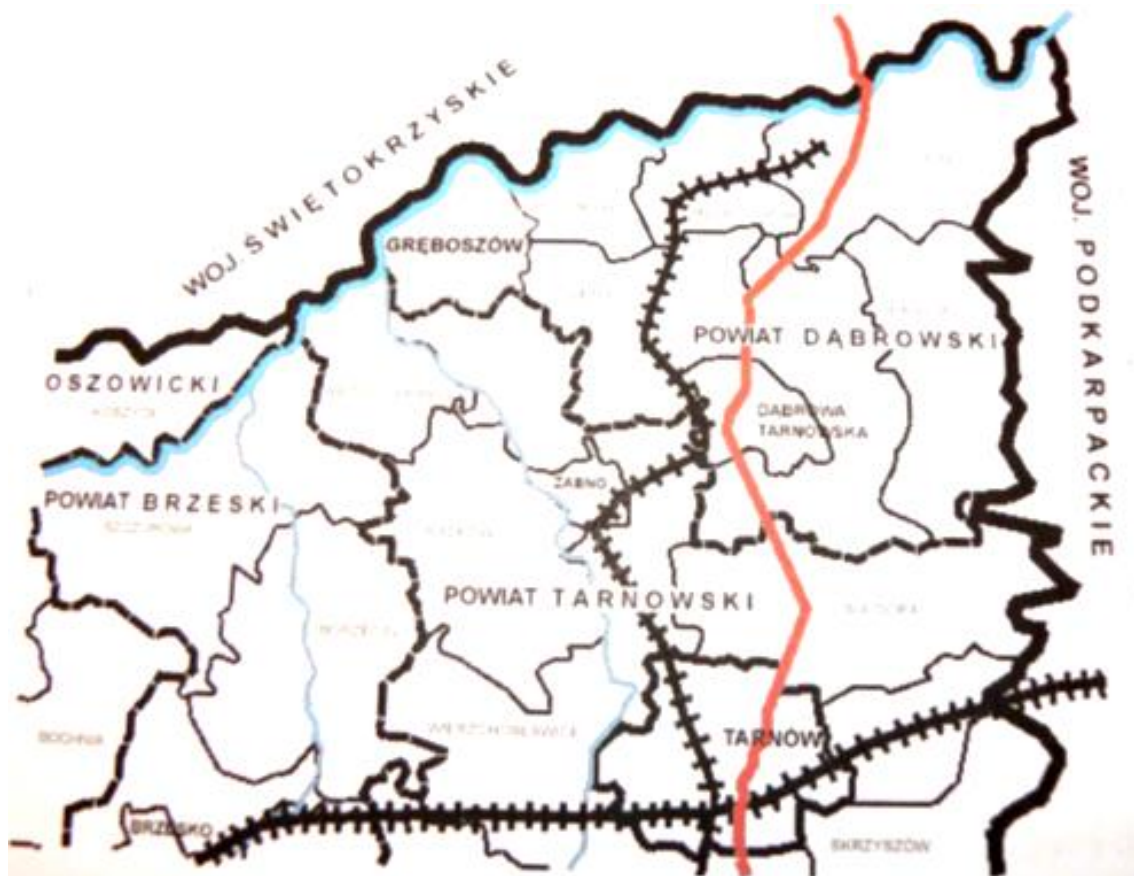
5. DIAGNOZA STANU

5.1. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Gręboszów usytuowana jest w północno-wschodniej części województwa małopolskiego i zachodniej części powiatu dąbrowskiego. Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym tak oto przedstawia się położenie gminy:

- Prowincja: Podkarpacka,
- Makroregion: Kotlina Sandomierska,
- Mezoregion: Równina Nadwiślańska.

Rysunek1. Mapa – położenie Gminy Gręboszów

Źródło: opracowanie własne.

Gmina Gręboszów od północy poprzez rzekę Wisłę graniczy z województwem świętokrzyskim i gminami Opatowiec i Nowy Korczyn w powiecie buskim, od wschodu z Gminami Bolesław i Olesno w powiecie dąbrowskim, od południa z miastem i Gminą Żabno, natomiast od zachodu poprzez rzekę Dunajec z Gminą Wietrzychowice, znajduje się w odległości 20 km od siedziby powiatu, którym jest miasto Dąbrowa Tarnowska i około 80 km od siedziby województwa małopolskiego miasta Krakowa. Gmina Gręboszów zajmuje obszar 48,49 km² i pod tym względem zalicza się ona do małych jednostek województwa małopolskiego. Wśród gmin powiatu dąbrowskiego zajmuje 5 miejsce pod względem wielkości powierzchni.

Teren Gminy jest obszarem bezleśnym – 83% powierzchni Gminy stanowią użytki rolne. W krajobrazie Gminy obserwuje się jedynie zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne, które mają dla tego terenu istotne znaczenie, gdyż stanowią naturalną bazę dla wypoczynku ludności. Na terenie gminy Gręboszów znajduje się część (406,1 ha) Obszaru Chronionego Krajobrazu Doliny Wisły, posiadającego atrakcyjne walory przyrodnicze i krajobrazowe. OChKDW w Gminie Gręboszów obejmuje części wsi; Hubenice, Karsy, Ujście Jezuickie, Borusowa, Biskupice.

Walory turystyczne, osobliwości przyrody i mało zurbanizowany teren nadaje się do uprawiania turystyki krajoznawczej, pieszej i rowerowej, oraz posiada dogodne warunki dla kajakarstwa i wędkarstwa. Przez Gręboszów do Ujścia Jezuickiego przebiega fragment szlaku turystycznego, prowadzącego od Dąbrowy Tarnowskiej, który w Ujściu Jezuickim przekracza Wisłę i udaje się do miejscowości Opatowiec w Województwie Świętokrzyskim.

Gmina Gręboszów dzieli się na 15 sołectwo zróżnicowanej powierzchni i liczbie mieszkańców.

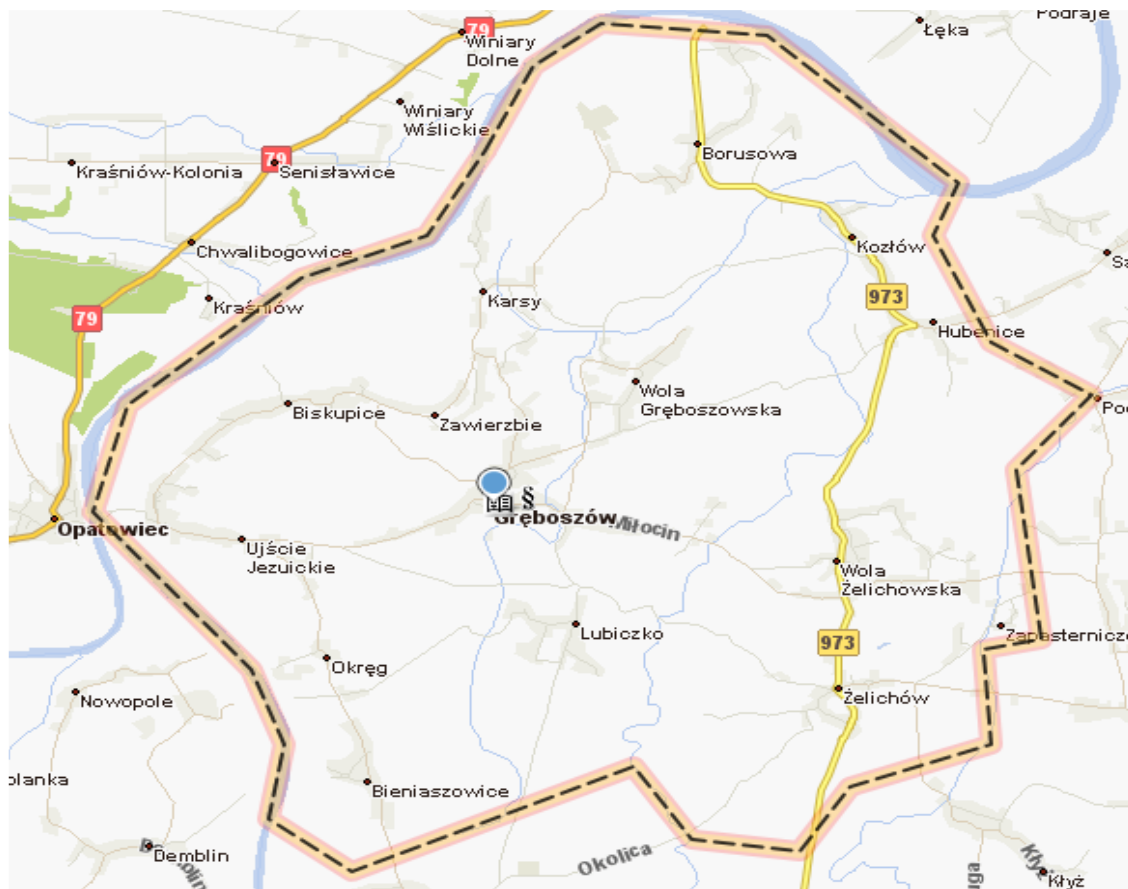
Tabela 1. Wykaz Sołectw w Gminie Gręboszów oraz powierzchnia (w ha)

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia w ha
1.	Gręboszów	556,02
2.	Bieniaszowice	249,15
3.	Biskupice	283,33
4.	Borusowa	687,55
5.	Hubenice	303,85
6.	Karsy	241,74
7.	Kozłów	215,60
8.	Lubiczko	350,59
9.	Okręg	131,90
10.	Ujście Jezuickie	430,94
11.	Wola Gręboszowska	344,83
12.	Wola Żelichowska	384,28
13.	Zapasternicze	83,76
14.	Zawierzbie	68,27
15.	Żelichów	517,00
RAZEM		4848,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Z danych zawartych w tabeli nr 1 wynika, że największym sołectwem pod względem powierzchni położonym na terenie Gminy Gręboszów jest sołectwo Borusowa, którego powierzchnia stanowi 14,18% powierzchni całej Gminy, natomiast najmniejszym sołectwem jest Zawierzbie które zajmuje zaledwie 1,41% powierzchni gminy.

Rysunek 2. Mapa Gminy Gręboszów

Źródło: opracowanie własne.

5.2. STRUKTURA LUDNOŚCI W GMINIE

Spółeczeństwo Gminy stanowi istotny czynnik warunkujący możliwości i potrzeby rozwoju lokalnego. Decyduje o kształcie ustroju i systemu gospodarczego oraz charakterze i składach organów władzy samorządowej. Wskaźniki demograficzne mają zasadniczy wpływ na jakość życia, szanse rozwojowe i tempo wzrostu poziomu życia w Gminie. Przedmiotem analizy sytuacji demograficznej będą płeć, struktura wiekowa oraz przyrost naturalny. Konfiguracja wybranych składników wywierają wpływ na przyszłą strukturę i dynamikę ludności na danym obszarze.

Gmina Gręboszów w 2018 roku liczyła 3334 mieszkańców. Liczba ludności gminy stanowiła 5,63% ludności powiatu, 0,10% ludności województwa małopolskiego. Gęstość zaludnienia w gminie w 2018 r. wyniosła 70 osób, w powiecie 112 osób, w województwie 223 osób (na km²).

Na podstawie danych uzyskanych z Urzędu Gminy Gręboszów wynika, że następuje spadek ludności na terenie gminy. Poniższa tabela przedstawia liczbę ludności w Gminie Gręboszów w latach 2015-2018.

Tabela 2. Liczba ludności (w osobach) w Gminie Gręboszów w latach 2015-2018

Rok	2015	2016	2017	2018
Ogółem	3428	3398	3349	3334
Kobiety	1750	1741	1717	1711
Mężczyźni	1678	1657	1632	1623

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

W latach 2015-2018 liczba mieszkańców gminy Gręboszów spadła o 2,75%. Spowodowane jest to wieloma czynnikami zarówno o charakterze gospodarczym, jak i społecznym. Na podstawie wyżej przedstawionych danych można zauważyć, że liczba mieszkańców gminy Gręboszów w latach 2015-2018 rokrocznie spadała. Nie jest to jednak trend odosobniony – podobne zjawiska możemy zauważyć w skali powiatu, województwa, a nawet całego kraju. Trend wskazany w latach 2015-2018 jest jedynie częścią długoletniego procesu starzenia się społeczeństwa w Polsce. Jest to trend niekorzystny z demograficznego punktu widzenia. Jeżeli utrzyma się on na niezmiennym poziomie, może to w dłuższej perspektywie powodować duże utrudnienia na wielu obszarach: gospodarki, rynku pracy czy polityki społecznej w gminie.

Gmina Gręboszów dzieli się na 15 sołectw. Każde sołectwo Gminy jest zróżnicowane pod względem liczby ludności. Najwięcej mieszkańców zamieszkuje w miejscowości Gręboszów – siedziba Gminy. Natomiast najmniej zaludnioną miejscowością jest Okręg. Poniższa tabela prezentuje liczbę mieszkańców w podziale na miejscowości.

Tabela 3. Liczba mieszkańców Gminy Gręboszów z podziałem na sołectwa na dzień 31.12.2018 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba mieszkańców
1.	Bieniaszowice	134
2.	Biskupice	140
3.	Borusowa	347
4.	Gręboszów	387
5.	Hubenice	239
6.	Karsy	196
7.	Kozłów	140
8.	Lubiczko	185
9.	Okręg	69
10.	Ujście Jezuickie	351
11.	Wola Gręboszowska	299
12.	Wola Żelichowska	371
13.	Zapasternicze	122
14.	Zawierzbie	94
15.	Żelichów	260
RAZEM		3334

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Z analizy danych zawartych w tabeli 3 wynika, że najwięcej mieszkańców zamieszkuje w miejscowości Gręboszów, stanowiącej siedzibę Gminy. Drugą pozycję pod względem liczby ludności zajmuje Wola Żelichowska, kolejne to: Ujście Jezuickie, Borusowa, Wola Gręboszowska, Żelichów, Hubenice.

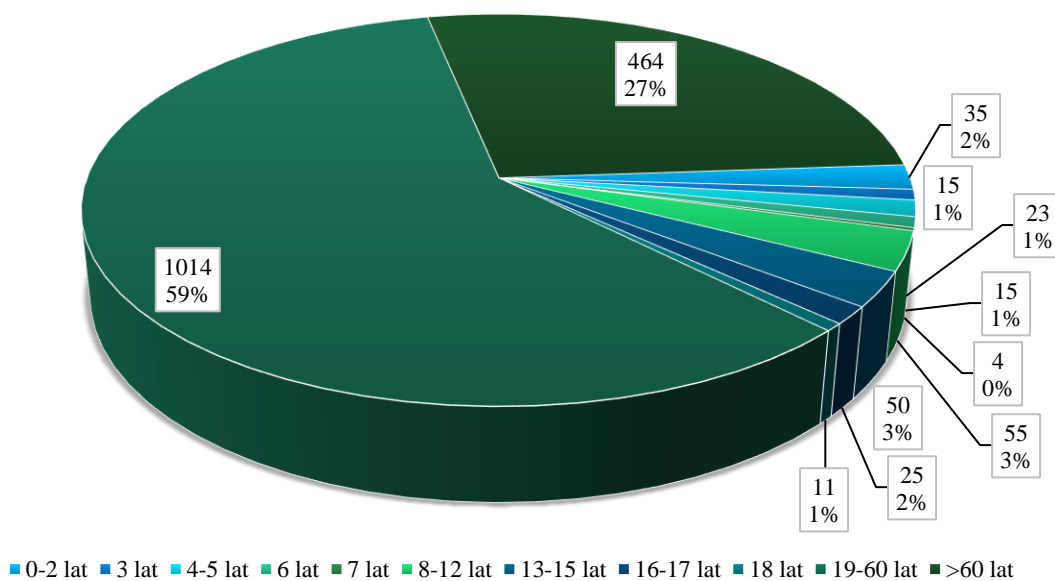
W analizując rok 2018 kobiety stanowiły większość mieszkańców gminy Gręboszów stanowiło to 51,3%, natomiast mężczyźni stanowili 48,7% ogółu mieszkańców.

Tabela 4. Statystyka mieszkańców gminy wg wieku i płci na dzień 31.12.2018 r.

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0-2	40	35	75
3	14	15	29
4-5	28	23	51
6	13	15	28
7	10	4	14
8-12	71	55	126
13-15	40	50	90
16-17	20	25	45
18	7	11	18
19-65	1149	0	1149
19-60	0	1014	1014
> 65	231	0	231
> 60	0	464	464
ogółem	1623	1711	3334

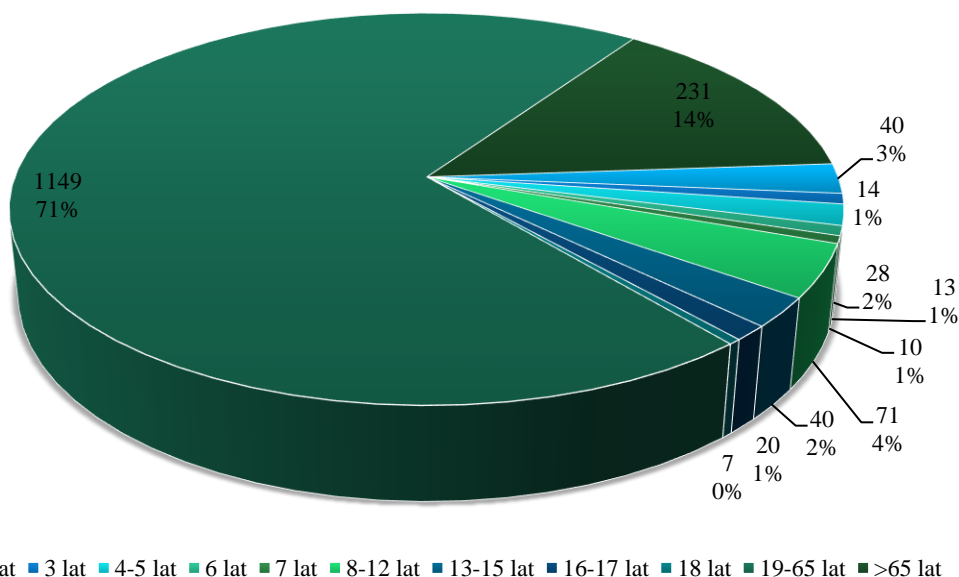
Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Wykres 1. Liczba kobiet z podziałem na wiek – stan na dzień 31.12.2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Wykres 2. Liczba mężczyzn z podziałem na wiek – stan na dzień 31.12.2018 roku

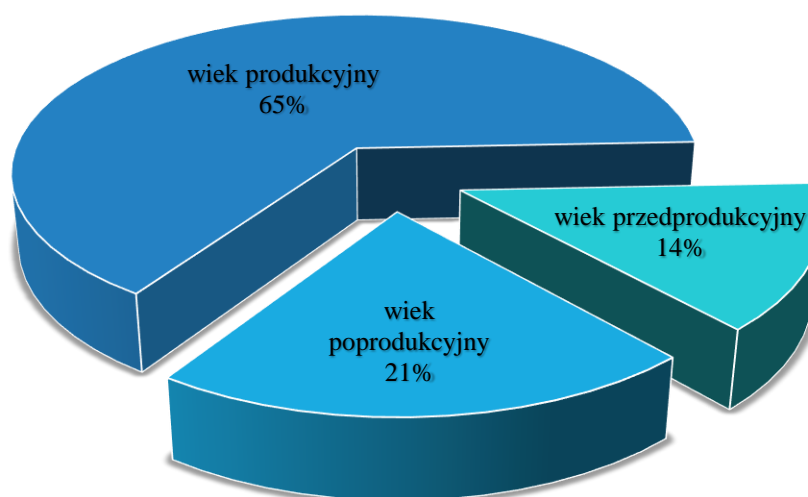

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Analizując strukturę ludności gminy Gręboszów w podziale na płeć należy stwierdzić, że kobiety stanowią większość mieszkańców gminy. Jednak biorąc pod uwagę wiek, w wieku produkcyjnym to mężczyźni stanowią większość mieszkańców.

Podstawowy podział społeczeństwa dzieli się trzy grupy: osoby w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym. Dane dotyczące ludności przedstawia kolejny wykres.

Wykres 3. Podział mieszkańców w odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych w 2018 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Z analiz danych w odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych wynika, że w 2018 roku:

- liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) wynosiła 458 osób co stanowiło 14% wszystkich mieszkańców gminy,
- liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym (18-65 lat) wynosiła 2181 osób co stanowiło 65% wszystkich mieszkańców gminy w tym:
 - kobiety (18-60 lat) – 1025 osób co stanowiło 31% wszystkich mieszkańców gminy
 - mężczyźni (18-65 lat) – 1156 osób co stanowiło 34% wszystkich mieszkańców gminy
- liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wynosiła 695 osób co stanowiło 21% ogółu mieszkańców gminy w tym:
 - kobiety (>60 lat) – 464 osoby co stanowiło 14% wszystkich mieszkańców gminy
 - mężczyźni (>65 lat) – 231 osób co stanowiło 7% wszystkich mieszkańców gminy.

Poniższa tabela prezentuje ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i nieprodukcyjnym w gminie Gręboszów na przestrzeni lat 2015-2018.

Tabela 5. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i nieprodukcyjnym w gminie Gręboszów w latach 2015-2018

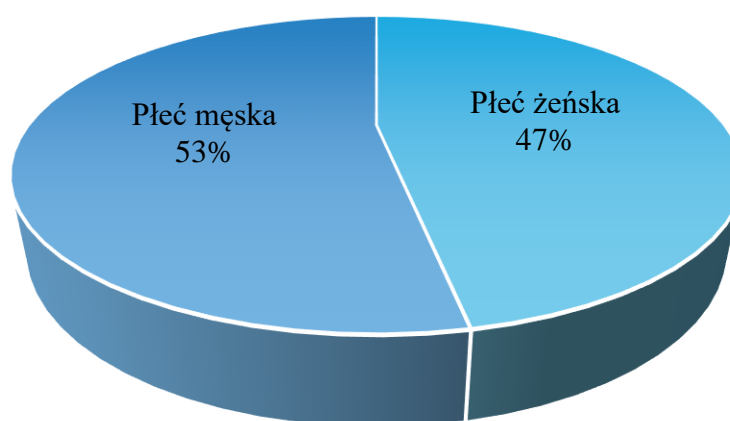
Lata	Ogółem	W wieku					
		Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
		Razem	%	Razem	%	Razem	%
2015	3428	461	14	2310	67	657	19
W tym kobiety		235		1082		433	
2016	3398	451	13	2272	67	675	20
W tym kobiety		224		1072		445	
2017	3349	441	13	2239	67	669	20
W tym kobiety		219		1054		444	
2018	3334	458	14	2181	65	695	21
W tym kobiety		222		1025		464	

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Podobnie przedstawiają się dane w przekroju czasowym 2015-2018 roku. Największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Drugą pozycję zajmuje grupa osób w wieku poprodukcyjnym, a następnie osoby w wieku przedprodukcyjnym. Następuje systematycznie wzrost osób wieku poprodukcyjnym, w okresie od 2015 – 2018 roku wzrósł o 2%. Wraz ze spadkiem ogólnej liczby ludności w Gminie, spada również liczba ludności w wieku produkcyjnym, tu również nastąpił spadek o 2%.

W 2018 roku w Gminie Gręboszów urodziło się 32 dzieci. 15 dziewczynek i 17 chłopców. Poniższy wykres przedstawia liczbę urodzeń w 2018 r.

Wykres 4. Liczba urodzeń w Gminie Gręboszów

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

W 2018 roku odnotowano 39 zgonów mieszkańców gminy z czego 28 stanowiły zgony mężczyzn, a 11 zgony kobiet. Średni wiek umieralności w Gminie Gręboszów to 72 lata. W 2018 roku odnotowano ujemny przyrost naturalny w gminie, mamy do czynienia z tzw. ubytkiem naturalnym. Poniższa tabela przedstawia ruch naturalny ludności w Gminie Gręboszów w latach 2015-2018.

Tabela 6. Ruch naturalny ludności w Gminie Gręboszów w latach 2015-2018

Lata	Małżeństwa	Urodzenia (żywe)	Zgony		Przyrost naturalny
			Ogółem	W tym niemowląt	
W liczbach bezwzględnych					
2015	25	33	52	0	-19
2016	27	25	33	0	-8
2017	32	28	46	0	-18
2018	27	32	39	0	-7

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Dane z powyższego zestawienia dotyczące przyrostu naturalnego w latach 2015-2018 wskazują na wartości ujemne przyrostu naturalnego w gminie Gręboszów.

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy warunków demograficznych Gminy Gręboszów można wysnuć następujące wnioski: społeczeństwo gminy starzeje się.

Przyrost osób w wieku powyżej 60 roku życia jest większy niż osób młodych, w wieku przedprodukcyjnym. Trendy w wieku ludności gminy są niekorzystne z demograficznego punktu widzenia. Istnieje realne zagrożenie, iż w przypadku dalszego trwania pokazanych powyżej procesów, a także przy odpływie młodych mieszkańców gminy do większych i bardziej atrakcyjnych pod względem zatrudnienia ośrodków miejskich, społeczeństwo tej gminy będzie stopniowo się starzało.

Niezbędna jest w kolejnych latach polityka społeczna, skierowana na aktywne wspieranie osób młodych atrakcyjną ofertą w zakresie warunków życia, zatrudnienia oraz prorozwojowej polityki prorodzinnej, uwzględniającej potrzeby i korzyści osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

5.3. SYTUACJA GOSPODARCZA W GMINIE

Gmina Gręboszów to gmina o charakterze rolniczym. Rolnictwo w gminie oparte jest na bardzo dobrej i dobrej jakości gleb. Gleby klasy I-II stanowią 87,2% gruntów ornych i 61,6% użytków zielonych.

W Gminie Gręboszów istnieją szanse na rozwój drobnego przemysłu, zwłaszcza związanego z rolnictwem i przetwórstwem rolno-spożywczym. Skromny obecnie sektor usługowy, ma również szanse rozwojowe. Takie same, a nawet poważniejsze, szanse rozwojowe ma sektor turystyczny, oparty na bogatych walorach przyrodniczo-kulturowych gminy.

Ponieważ Gręboszów jest gminą wybitnie rolniczą, to gospodarstwa rolne oprócz prowadzenia działalności typowo rolniczej prowadzą również działalności pozarolnicze. Jest to bardzo istotne z punktu widzenia dalszych możliwości rozwojowych tych gospodarstw, właśnie poprzez dywersyfikację działalności gospodarczej.

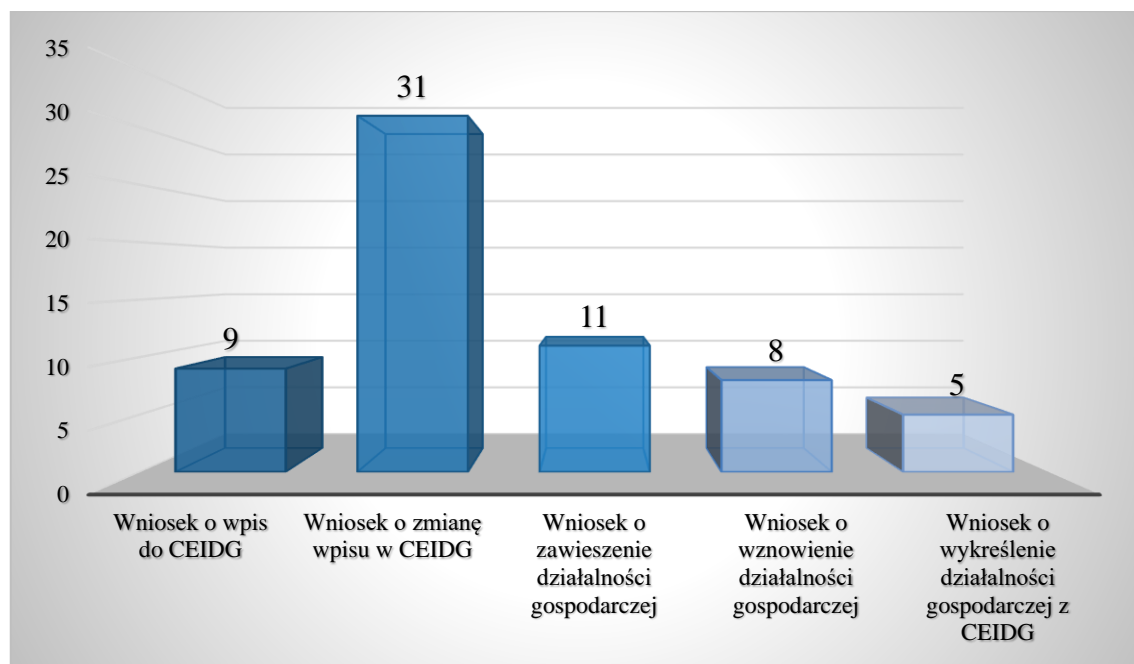
W gminie Gręboszów w roku 2017 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 146 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 105 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Na przestrzeni lat 2009-2017 najwięcej (16) podmiotów zarejestrowano w roku 2017, a najmniej (5) w roku 2016. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie

Gręboszów najwięcej (6) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (142) jest mikroprzedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników, małe przedsiębiorstwa (4) zatrudniające od 10-49 zatrudnionych. Trzynastcie podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo jest to 8,9%, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 29,5% (43) podmiotów, a 61,6% (90) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Gręboszów najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są budownictwo (28,6%) oraz handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych (23,8%).

Analizując wyżej przedstawione dane Urzędu Statystycznego wynika, że dominującym podmiotem na terenie omawianej gminy jest sektor prywatny.

Na dzień 31.12.2018 roku na terenie gminy Gręboszów liczba przedsiębiorców zarejestrowanych w CEIDG wynosiła 87.

Wykres 5. Liczba złożonych przez przedsiębiorców wniosków z zakresu działalności gospodarczej

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Analizując dane w 2018 roku wniosek o wpis do CEIDG złożyło 9 osób, wniosek o zmianę wpisu w CEIDG złożyło 31 osób, wniosek o zawieszenie działalności gospodarczej złożyło 11 osób, 8 osób złożyło wniosek o wznowienie działalności

gospodarczej, a o wykreślenie działalności gospodarczej z CEDIG złożyło 5 osób. Poniższa tabela przedstawia liczbę złożonych przez przedsiębiorców wniosków z zakresu działalności gospodarczej CEDIG na przestrzeni 2015 – 2018 roku.

Tabela 7. Liczba złożonych przez przedsiębiorców wniosków z zakresu działalności gospodarczej w CEDIG na przestrzeni 2015 – 2018 r.

NAZWA	2015	2016	2017	2018
Liczba wniosków o wpis do CEDIG	7	6	17	9
Liczba wniosków o zmianę wpisu	13	11	11	31
Liczba wniosków o zawieszenie działalności gospodarczej	7	8	5	11
Liczba wniosków o wznowienie działalności gospodarczej	2	5	5	8
Liczba wniosków o wykreślenie wpis do CEDIG	7	6	3	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów.

Dokonując analizy danych za lata 2015 – 2018 należy stwierdzić, iż liczba wniosków o prowadzenie działalność gospodarcza przez osoby fizyczne utrzymuje się na podobnym poziomie, jedynie w 2017 roku nastąpił wyraźny wzrost, który do 2018 r. wyniósł 90%.

Na terenie Gminy Gręboszów działa 5 sklepów spożywczo przemysłowych i 1 gospodarczy, Firma Transportowo Usługowo Handlowa Uni Wal, F.H.U GREMA. Dominującym przedsiębiorcą w Gminie Gręboszów jest Firma Sękpól sp.j. producent drzwi z 30 letnią tradycją.

Reasumując, na stan przedsiębiorczości w gminie Gręboszów mają wpływ nie tylko czynniki obiektywne ale i czynniki takie jak np. niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców Gminy. Nie trudno też zauważyć, iż w większości, działalność gospodarcza w Gminie ograniczona jest do świadczenia usług na rynku wewnątrz-gminnym. Powszechny brak kapitału, prowadzi również do ograniczania rozmiarów nowych jak i prowadzonych już działalności gospodarczych.

5.4. BEZROBOCIE

Zgodnie z danymi z Powiatowego Urzędu Pracy w Dąbrowie Tarnowskiej na dzień 31.12.2018 r. w ewidencji PUP w Dąbrowie Tarnowskiej pozostawały 94 osoby bezrobotne i poszukujące pracy z Gminy Gręboszów. Według stanu na 31 grudnia 2017

stopa bezrobocia w gminie wyniosła 0,049 %, stopa bezrobocia dla powiatu wynosi 12,0 %, a dla województwa wynosi 5,3 %.

Tabela 8. Poziom bezrobocia w skali kraju w latach 2015-2018

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Polska	9,8	8,2	6,6	5,8
Małopolska	8,4	6,6	5,3	4,7
Powiat dąbrowski	16,1	13,9	12,0	10,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Powiatowego Urzędu Pracy w Dąbrowie Tarnowskiej.

Przedstawione dane wskazują na spadek bezrobocia w skali kraju. Z danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Dąbrowie Tarnowskiej wynika, że podobna tendencja występuje na terenie Gminy Gręboszów. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób bezrobotnych z terenu gminy na przestrzeni 2015-2018 roku.

Tabela 9. Bezrobotni z Gminy Gręboszów zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Tarnowskiej na lata 2015 -2018

Wyszczególnienie	Zarejestrowani w okresie			
	2015	2016	2017	2018
Bezrobotni – ogółem	141	126	108	94
w tym kobiet	73	69	59	61
Bezrobotni długotrwale – ogółem	82	73	68	53
w tym kobiet	48	42	42	37
Osoby zarejestrowane z prawem do zasiłku – ogółem	15	13	15	12
w tym kobiet	8	7	9	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Wśród osób pozostających w ewidencji urzędu przeważają kobiety, szczególnie pozostające w długotrwałym bezrobociu. Liczba bezrobotnych na przestrzeni lat 2015-2018 maleje. Najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych było w 2015 roku – 141, a najmniej w 2018 roku – 94. W roku 2018 liczba bezrobotnych zarejestrowanych wynosiła 94 osób, w tym 61 kobiet i 39 mężczyzn. Liczba bezrobotnych w 2018 roku w stosunku do 2017 roku spadła o 14%. Podobny trend utrzymują się w skali Powiatu.

Poniższa tabela prezentuje poziom bezrobocia w skali całego Powiatu Dąbrowskiego w latach 2015- 2018.

Tabela 10. Poziom bezrobocia w Gminie Gręboszów na tle pozostałych Gmin z Powiatu Dąbrowskiego w latach 2015-2018

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
Bolesław	105	93	74	73
w tym kobiety	58	54	43	42
Dąbrowa Tarnowska – miasto	681	591	498	440
w tym kobiety	358	332	285	251
Dąbrowa Tarnowska – gmina	699	550	506	440
w tym kobiety	365	290	264	257
Gręboszów	141	126	108	94
w tym kobiety	73	69	59	61
Mędrzechów	240	225	202	169
w tym kobiety	129	115	123	107
Olesno	527	425	380	350
w tym kobiety	269	232	209	195
Radgoszcz	475	406	344	333
w tym kobiety	245	209	177	185
Szczucin – miasto	246	220	170	174
w tym kobiety	127	127	109	109
Szczucin – gmina	736	627	538	477
w tym kobiety	357	346	306	269
Ogółem	3850	3263	2820	2550
w tym kobiety	1981	1774	1575	1476

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Na podstawie danych uzyskanych z Powiatowego Urzędu Pracy w Dąbrowie Tarnowskiej stwierdza się, że ogółem liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na dzień 31 grudnia 2018 roku z całego Powiatu wynosiła 2550 bezrobotnych. Z terenu gminy Gręboszów zarejestrowanych było 94 osób bezrobotnych, co stanowi 3,70% ogółu liczby bezrobotnych w skali powiatu.

5.5. INFRASTRUKTURA

Teren Gminy Gręboszów w zakresie infrastruktury technicznej jest dobrze wyposażony. Gmina została w całości zelektryfikowana i zgazyfikowana, a także w całości zwodociągowana. Gmina Gręboszów nie posiada sieci kanalizacji sanitarnej. W latach 1998/99 Telekomunikacja Polska S.A. wykonała telefonizację Gminy poprzez instalację masztów telefonicznych. Maszty te obsługują teren całej Gminy. Na terenie

Gminy jest około 756 abonentów telefonii przewodowej podłączonych do jednej centrali automatycznej. Infrastruktura drogowa w gminie Gręboszów będąca w zarządzie Gminy Gręboszów obejmowała na dzień 1 stycznia 2018 r. 49,697 km dróg gminnych, w tym:

- o nawierzchni bitumicznej 36,416 km,
- o nawierzchni gruntowej umocnionej (kruszywem): 9,569 km,
- o nawierzchni gruntowej naturalnej: 3,719 km.

W zakresie komunikacji jest rozwinięta sieć przewoźników prywatnych, która nie zaspokaja w całości potrzeb mieszkańców. W Gręboszowie funkcjonuje jedna placówka pocztowa, a także Bank Spółdzielczy. Również dobrze rozwinięta jest sieć handlowa.

W 2012 roku została oddana do użytku Hala sportowo – rekreacyjna przy Szkole Podstawowej w Gręboszowie. W pobliżu znajduje się również obiekt sportowo-rekreacyjnego „Orlik 2012”. Obiekt sportowo rekreacyjny przyczynia się do zaangażowania młodzieży w uprawianie sportu i właściwe zagospodarowanie wolnego czasu.

O jakości życia mieszkańców świadczy dostęp do infrastruktury technicznej, który z roku na rok ulega poprawie.

5.6. GOSPODARKA MIESZKANIOWA I KOMUNALNA

W Gminie Gręboszów zasady gospodarowania mieszkaniowym zasobem reguluje obowiązująca Uchwała Nr XI/99/2016 RADY GMINY GRĘBOSZÓW z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie uchwalenia Programu Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Gręboszów w latach 2016 – 2021. Realizację zadań nałożonych ustawowo w zakresie wynajmowania lokali mieszkalnych umożliwia Uchwała Nr XI/100/2016 RADY GMINY GRĘBOSZÓW z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Gręboszów.

Na terenie Gminy Gręboszów w budynkach stanowiących mienie gminy znajduje się (stan na 31.12.2018 r.) 10 lokali mieszkalnych (w tym: 5 zamieszkałych i 5 niezamieszkałych). Łączna powierzchnia wszystkich lokali mieszkalnych wynosi 430,41 m². Lokale mieszkalne rozmieszczone są w miejscowościach:

- Borusowa – 2 lokale mieszkalne,
- Ujście Jezuickie – 3 lokale mieszkalne,

- Gręboszów – 2 lokale mieszkalne,
- Wola Żelichowska – 3 lokale mieszkalne.

W zasobie mieszkaniowym gmina posiada 2 lokale socjalne:

- w budynku mieszkalnym przy Lecznicy Zwierząt w Woli Żelichowskiej,
- w budynku po zlikwidowanej Szkole Podstawowej w Borusowej.

W zasobie mieszkaniowym gmina posiada 1 lokal chroniony:

- w budynku po zlikwidowanej Szkole Podstawowej w Ujściu Jezuickim.

Na terenie Gminy Gręboszów w budynkach stanowiących mienie gminy znajduje się (stan na 31.12.2018 r.):

- 8 lokali użytkowych czynszowych. Łączna powierzchnia lokali użytkowych wynosi 493,84 m².

5.7. OŚWIATA I WYCHOWANIE

Szczególne znaczenie w poprawie warunków życia, w tym zwłaszcza startu życiowego ma zapewnienie możliwości kształcenia na poziomie podstawowym.

Na terenie gminy Gręboszów funkcjonuje obecnie jedna szkoła, w której realizują obowiązek uczniowie w Szkole Podstawowej, a do roku szkolnego 2018/2019 funkcjonowało również i Gimnazjum. Poniższa tabela prezentuje liczbę uczniów w latach 2015 – 2019 realizujących obowiązek szkolny na poziomie podstawowym i gimnazjalnym.

Tabela 11. Liczba uczniów z terenu Gminy Gręboszów na lata 2015-2018

Wyszczególnienie	Rok szkolny				
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/9	2019/20
Liczba uczniów Szkoły Podstawowej	153	132	147	156	155
Liczba uczniów Gimnazjum	69	73	46	27	-
Ogółem	222	205	193	183	155

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Szkoły Podstawowej w Gręboszowie.

Liczba uczniów wskazuje, że następuje spadek dzieci realizujących obowiązek szkolny na poziomie szkoły podstawowej w Gminie Gręboszów.

W Gminie Gręboszów opieką również objęte są dzieci wieku przedszkolnym. Poniższa tabela prezentuje liczbę dzieci uczęszczających do przedszkola w latach 2015-2019, przedstawione dane wskazują na nie wielkie wahania z tendencją spadkową dzieci w wieku przedszkolnym.

Tabela 12. Liczba dzieci uczęszczająca do Publicznego Przedszkola w Gręboszowie w latach 2015-2018

Wyszczególnienie	Rok szkolny				
	2015/16	2016/17	2017/18	2018/9	2019/20
Liczba dzieci uczęszczających do Przedszkola Publicznego w Gręboszowie	48	50	47	52	50

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Publicznego Przedszkola w Gręboszowie.

W wyniku zmniejszenia się przyrostu naturalnego zmniejsza się liczba dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, co potwierdzają dane zawarte w powyższych tabelach. A zatem w kilku najbliższych latach nadal zmniejszać się będzie liczba dzieci podejmujących naukę w szkole podstawowej. Będzie to miało wpływ na liczbę uruchamianych oddziałów klas.

5.8. OPIEKA ZDROWOTNA

Główną instytucją dbającą o zdrowie mieszkańców na terenie gminy jest Gminny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gręboszowie. W Gminnym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Gręboszowie zatrudnionych jest 5 lekarzy o różnych specjalnościach:

- lekarz pediatra, specjalista chorób płuc,
- specjalista chorób wewnętrznych, specjalista medycyny pracy,
- lekarz ginekolog-położnik,
- lekarz specjalista rehabilitacji medycznej, ortopedii i traumatologii narządu ruchu,
- stomatolog.

W skład personelu pomocniczego wchodzi:

- 3 pielęgniarki środowiskowe, rodzinne,

- położna środowiskowa,
- asystent stomatologa.

Pacjenci mogą na miejscu wykonać badania takie jak:

- specjalistyczne badania diagnostyczne laboratoryjne (krew, mocza – na zlecenie lekarskie zgodnie z koszykiem świadczeń gwarantowanych bezpłatnie, bez zlecenia lekarza – odpłatnie),
- USG ginekologiczno-położnicze, cytologia,
- EKG, spirometrię,
- USG stawów,
- badania diagnostyki obrazowej na zlecenie lekarza (umowa z podwykonawcą w Dąbrowie Tarnowskiej – USG tarczycy, jamy brzusznej, nerek, węzłów chłonnych RTG, mammografia).

Na terenie gminy znajduje się również Apteka oraz nowoczesnie wyposażony Gabinet Rehabilitacji, gdzie zatrudniony jest magister fizjoterapii, masażysta, technik fizjoterapii. W gabinecie rehabilitacji wykonywane są następujące zabiegi: magnetoterapia, laseroterapia, elektroterapia, kinezyterapia, zabiegi parafinowe, masaże lecznicze, krioterapia.

5.9. KULTURA

Na terenie Gminy Gręboszów funkcjonuje Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Gręboszowie. W obecnej formie zostało utworzone 1 stycznia 1997 roku na mocy Uchwały nr XX/99/96 Rady Gminy Gręboszów z dnia 30 grudnia 1996 roku w sprawie połączenia Gminnego Centrum Kultury i Gminnej Biblioteki Publicznej w Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa.

Podstawowym celem działalności Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa w Gręboszowie jest przede wszystkim zapewnienie różnorodnej oferty kulturalnej społeczeństwu gminy, jak również pozyskanie i przygotowanie społeczności lokalnej do aktywnego uczestnictwa w kulturze. Do najistotniejszych zadań jakie GCKiCz realizuje w swojej działalności statutowej, należą m.in.: rozpoznawanie oraz rozbudzanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych środowiska, tworzenie warunków rozwoju amatorskiego ruchu artystycznego, kultywowanie tradycji ludowych, edukacja kulturalna, upowszechnianie czytelnictwa oraz promocja gminy Gręboszów.

Realizacja statutowych zadań instytucji charakteryzuje się wielokierunkową działalnością nastawioną na potrzeby środowiska. Do najważniejszych działań tego typu można zaliczyć: organizowanie przedsięwzięć kulturalnych, koncertów, przeglądów, konkursów, wystaw, kształcenie artystyczne poprzez prowadzenie nauki gry na instrumentach muzycznych; działalność wydawnicza (w tym redagowanie i publikowanie „Gazety Gręboszowskiej”); organizowanie czytelnictwa i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, jak również działalność rekreacyjno-sportowa.

W 2018 roku Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa w Gręboszowie zorganizowało 24 różnego rodzaju imprezy, bądź też było ich współorganizatorem. Były to: koncerty, konkursy, festyny, spotkania, przeglądy, programy, wystawy, turnieje dla dzieci, młodzieży oraz starszych. We wskazanych wydarzeniach wzięło udział około 2000 osób. GCKiCz posiada 3 stanowiska komputerowe z dostępem do sieci, z której nieodpłatnie korzystają wszyscy chętni.

5.10. GMINNA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W GRĘBOSZOWIE

Gminna Biblioteka Publiczna w Gręboszowie gromadzi i udostępnia materiały z różnych dziedzin wiedzy. Księgozbiór jest regularnie uzupełniany nowościami wydawniczymi oraz pozycjami sugerowanymi przez czytelników. W naszej bibliotece znajdują się książki dla wszystkich grup wiekowych.

Na księgozbiór składają się książki naukowe, popularnonaukowe, literatura piękna dla dorosłych i dzieci, bajki, lektury. Biblioteka oferuje gazety i czasopisma. Bieżąca prenumerata obejmuje prasę codzienną, tygodniki, czasopisma popularnonaukowe. Biblioteka nie gromadzi roczników czasopism. Oferujemy natomiast czasopisma.

Tabela 13. Biblioteka w Gręboszowie – dane statystyczne w latach 2015-2018

BIBLOTEKI	J.m.	2015	2016	2017	2018
Placówki biblioteczne					
biblioteki i filie	Ob.	1	1	1	1
pracownicy bibliotek	osoba	1	1	1	1
księgozbiór	Wol.	9892	9571	9572	9575
czytelnicy w ciągu roku	Os.	305	334	329	313
obiekty przystosowane dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich	Ob.	0	0	0	0
Komputeryzacja biblioteki					
komputery użytkowane w bibliotece ogółem	szt.	2	2	2	2
komputery użytkowane w bibliotece dostępne dla czytelników	szt.	1	1	1	1
komputery podłączone do Internetu	szt.	2	2	2	2
komputery podłączone do Internetu dostępne dla czytelników	szt.	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

W bibliotece znajdują się 2 komputery z dostępem do Internetu. Do użytku czytelników dostępny jest 1 komputer. Priorytetowym zadaniem placówki jest również udostępnianie komputerowej bazy księgozbioru bazując na specjalistycznym programie SOWA2/MARC21. Dzięki niemu czytelnicy mają możliwość przeglądania katalogu biblioteki on-line na stronie internetowej biblioteki. W ramach tworzenia elektronicznej bazy księgozbioru do grudnia 2018 roku w bazie elektronicznej wpisano 98% ogólnego księgozbioru placówki (opracowania bibliograficzne książek dokonywane są w wersji elektronicznej – SOWA2/MARC21). Katalog księgozbioru jest dostępny dla czytelnika także w wersji tradycyjnego katalogu.

W roku 2018 placówka przeprowadzała lekcje biblioteczne, warsztaty rękodzielnicze, tematyczne i edukacyjne, konkursy czytelnicze, zajęcia promujące czytelnictwo, akcje czytelnicze. Łącznie przeprowadzono 10 imprez dla użytkowników placówki, w których wzięło udział 223 osoby. Budynek w którym znajduje się biblioteka nie został dostosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

5.11. SPORT

Gmina Gręboszów posiadając swoiste tradycje sportowe wyposażona jest w obiekty sportowe – 4 boiska sportowe w miejscowościach: Karsy, Borusowa, Ujście Jezuickie, Wola Żelichowska. Na terenie Gminy Gręboszów działają cztery kluby sportowe:

- Ludowy Zespół Sportowy „Wisła” Borusowa,
- Ludowy Zespół Sportowy „Strażak” Karsy,
- Ludowy Zespół Sportowy „Dunajec” Ujście Jezuickie,
- Ludowy Zespół Sportowy „Wolania” Wola Żelichowska.

Głównym ich celem statutowym jest krzewienie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Kluby posiadają bogatą historię. Od lat biorą udział w rozgrywkach sportowych organizowanych przez Związek Piłki Nożnej. Z sukcesami rywalizują w klasach rozgrywkowych „A” i „B” podokręgu Żabno. Ponadto corocznie rywalizują w Pucharze Polski. Wszystkie zespoły corocznie biorą udział w zmaganiach o Puchar Wójta Gminy Gręboszów. W 2018 roku tytuł halowego mistrza gminy zdobył „Strażak” Karsy, a Puchar Wójta w zmaganiach na boisku trawiastym wywalczyła „Wolania” Wola Żelichowska. Kluby corocznie korzystają z dotacji Urzędu Gminy Gręboszów na realizację działań z zakresu wspierania i upowszechniania kultury fizycznej i sportu.

Podnoszenie poziomu kultury fizycznej i rozwijanie sportu w gminie wymaga jednak; budowy nowych i modernizacji już istniejących budynków klubowych, oświetlenia boisk, budowy trybun i zamontowania siedzisk na trybunach, urządzenie parkingów stworzenie warunków do powstania nowych ogniw Ludowych Zespołów Sportowych budowę nowych obiektów sportowych.

5.12. TURYSTYKA I REKREACJA

Walory przyrodnicze Gminy Gręboszów są ważnym elementem rozwoju takich form turystyki jak: wędkarstwo, wędrowki piesze i rowerowe, jeździectwo czy fotografia plenerowa. Istniejące walory gminy kwalifikują ją do celów penetracyjnych. Dla tych celów właśnie, kapitalne znaczenie posiadają przebiegające przez teren gminy szlaki turystyczne m.in. szlak drewnianego budownictwa regionalnego. Dla celów wędkarskich wykorzystywane są liczne stawy, wyrobiska w szczególności znakomite warunki

przyrodnicze, z dużym udziałem łąk i pastwisk, zmienność krajobrazu i otwartość przestrzenna głównych jednostek krajobrazowo – morfologicznych, sprzyjają rozwojowi jeździectwa. Na terenie gminy brak jest typowych obiektów infrastruktury turystycznej (całkowity brak bazy hotelowej i żywieniowej) a więc jak by na wstępie, agroturystyka posiada potencjalnie najlepsze możliwości do rozwoju. Możliwe, zdaje się również, podjęcie organizowania wsi letniskowych przez wykorzystanie pustostanów i domów tzw. „letnich” oraz przygotowanie niezbędnej infrastruktury turystycznej np. pola namiotowe, oznakowane ścieżki rowerowe itp.

6. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH WYSTĘPUJACYCH W GMINIE GRĘBOSZÓW

6.1. POMOC SPOŁECZNA

Pomoc społeczna udzielana jest ze względu na trudne sytuacje życiowe. Ustawa o pomocy społecznej nie konkretyzuje tych sytuacji, wymienia jedynie najczęstsze powody ich powstania. Osoba, która znalazła się w trudnej sytuacji życiowej, innej niż w ustawie, ma prawo zwrócenia się do ośrodka pomocy społecznej o udzielenie pomocy. Zawarty w ustawie katalog osób uprawnionych do uzyskania pomocy oraz sytuacji, w jakich pomoc może być udzielona, nie jest katalogiem zamkniętym.

Obowiązkiem klienta przy udzielaniu pomocy jest jego współudział w rozwiązywaniu swojej trudnej sytuacji życiowej. Zmusza to osoby wymagające wsparcia do zmiany postawy, na ogół biernej i roszczeniowej, na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych problemów. W swoich założeniach pomoc społeczna powinna bowiem, w miarę możliwości, doprowadzić osoby z niej korzystające do działań mających na celu usamodzielnienie się oraz integrację ze środowiskiem.

Podstawową i najważniejszą jednostką zobowiązaną do takiej działalności w imieniu samorządu lokalnego na terenie gminy Gręboszów, który zajmuje się pomocą społeczną jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie.

6.1.1. GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W GRĘBOSZOWIE

Realizuje on w imieniu samorządu zadania własne i zlecone gminy z zakresu pomocy społecznej na rzecz najbardziej potrzebujących mieszkańców gminy.

W osiągnięciu wyznaczonych celów Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie udziela pomocy:

- finansowej,
- rzeczowej,
- usługowej,
- poradnictwa,
- pracy socjalnej.

W ramach Ośrodka funkcjonuje Placówka Wsparcia Dziennego, Klub Senior+, Punkt Informacyjno–Konsultacyjny. Ośrodek prowadzi również Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie, poza realizacją zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej, realizuje również zadania z zakresu ustaw o:

- świadczeniach rodzinnych,
- pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
- wspierania rodziny i pieczy zastępczej,
- przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie,
- świadczenia opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- Karcie Dużej Rodziny.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gręboszowie w 2019 r. było zatrudnionych 11 osób na umowę o pracę w wymiarze 8,75 etatu. Poza tym Ośrodek również zatrudnia osoby na umowę zlecenie m.in. asystenta rodziny oraz specjalistów:

- w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym (psycholog),
- w Klubie Seniora + (rehabilitant, terapeuta zajęciowy, dietetyk, prawnik, psycholog).

Struktura Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gręboszowie jest dostosowana do potrzeb wynikających z realizowanych zadań. Szczegółowe zestawienie prezentują poniższa tabela.

Tabela 14. Struktura zatrudnienia w GOPS w Gręboszowie na rok 2018

Jednostka	Opis stanowisk	Liczba etatów
GOPS	Kierownik	1 et.
	Księgowa	¼ et.
	Specjalista pracy socjalnej	1 et.
	Pracownik socjalny	2 et.
	Inspektor ds. świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego	1 et.
	Referent ds. świadczeń wychowawczych	½ et.
	Opiekunka w GOPS	1 et.
Klub Seniora+	Opiekun w Klubie Senior+	1 et.
	Osoba sprzątająca	½ et.
Placówka wsparcia dziennego	Wychowawca	½ et.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia kadry GOPS, wszyscy pracownicy posiadają wymagane przepisami wykształcenie i uprawnienia.

6.1.2. ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ

Pomoc społeczna, jako instytucja polityki społecznej państwa pomaga osobom i rodzinom dotkniętym problemami społecznymi.

Poniższa tabela przedstawia działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gręboszowie za lata 2015-2018 r. w zakresie danych dotyczących rzeczywistej liczby rodzin i osób objętych pomocą w ramach zadań zleconych i zadań własnych.

Tabela 15. Liczba rodzin i osób objętych pomocą przez GOPS w Gręboszowie w latach 2015-2018.

RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ				
WYSZCZEGÓLNIENIE	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych OGÓŁEM (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)				
Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie	177	161	168	153
Liczba rodzin ogółem	106	97	107	97
w tym na wsi	106	97	107	97
Liczba osób w rodzinach	331	310	305	271
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych-świadczenia pieniężne				
Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie	68	58	67	61
Liczba rodzin ogółem	66	57	62	58
w tym na wsi	66	57	62	58
Liczba osób w rodzinach	186	150	145	138
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych-świadczenia niepieniężne				
Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie	130	120	125	109
Liczba rodzin ogółem	77	74	79	67
w tym na wsi	77	74	79	67
Liczba osób w rodzinach	273	363	249	215
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę				
Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie	177	161	168	153
Liczba rodzin ogółem	106	97	107	97
w tym na wsi	106	97	107	97
Liczba osób w rodzinach	331	310	305	271
Pomoc udzielania w postaci pracy socjalnej OGÓŁEM				
Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie	X	X	X	X
Liczba rodzin ogółem	106	99	58	41
w tym na wsi	106	99	58	41
Liczba osób w rodzinach	328	300	131	89
Pomoc udzielania wyłącznie w postaci pracy socjalnej				
Liczba osób którym przyznano decyzją świadczenie	X	X	X	X

Liczba rodzin ogółem	14	13	13	14
w tym na wsi	14	13	13	14
Liczba osób w rodzinach	34	33	27	21
Praca socjalna prowadzona w oparciu o KONTRAKT SOCJALNY				
Liczba kontraktów socjalnych	10	8	0	0
Liczba osób objęta kontaktami socjalnymi	10	9	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie: dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli można wywnioskować, iż liczba osób, a także liczba rodzin które korzystały ze świadczeń zarówno pieniężnych, jak i niepieniężnych w latach 2015-2018 spadała systematycznie.

Struktura powodów przyznania pomocy klientom Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gręboszowie pozwala jednocześnie na wyodrębnienie głównych problemów społecznych występujących na terenie gminy.

Jednym z głównych powodów korzystania z pomocy społecznej jest ubóstwo rozumiane jako całkowity brak własnych dochodów bądź posiadanie dochodów niewystarczających do zaspokojenia podstawowych potrzeb, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, uzależnienia, długotrwała lub ciężka choroba, niepełnosprawność. Poniższe tabele prezentują powody przyznania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie w latach 2015-2018 roku.

Tabela 16. Powody przyznania pomocy przez GOPS w Gręboszowie w latach 2015-2016

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba					
	Rodzin 2017 r.		Osób w rodzinach	Rodzin 2018 r.		Osób w rodzinach
	Ogółem	w tym w wsi na wsi		Ogółem	w tym w wsi na wsi	
Ubóstwo	63	63	226	52	52	184
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	5	5	29	0	0	0
W tym: wielodzietność	4	4	26	0	0	0
Bezrobocie	37	37	143	35	35	134
Niepełnosprawność	39	39	86	40	40	86
Długotrwała lub ciężka choroba	62	62	155	56	56	126
Bezradność w sp. opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	54	54	247	53	536	237
W tym: rodziny niepełne	9	9	37	12	12	41
W tym: rodziny wielodzietne	14	14	86	12	12	74
Przemoc w rodzinie	1	1	4	1	1	4
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	6	6	9	4	4	10
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	2	2	3	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	1	1	5
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie MPiPS -03 Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gręboszowie

Jednym z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej w 2015- 2016 roku w Gminie Gręboszów była długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo. Kolejnym powodem była niepełnosprawność i bezrobocie. Innymi przyczynami była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i uzależnienia. Niepokojący jest fakt, że dużą grupę adresatów pomocy społecznej stanowią ludzie w wieku aktywności zawodowej, którzy z powodu braku lub podejmowania zatrudnienia za niskie wynagrodzenie nie

dysponują wystarczającymi środkami aby utrzymać rodzinę oraz osoby starsze, które utrzymują się z niskich rent lub emerytur.

Tabela 17. Powody przyznania pomocy przez GOPS w Gręboszowie w latach 2017-2018

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba					
	Rodzin 2017 r.		Osób w rodzinach	Rodzin 2018 r.		Osób w rodzinach
	Ogółem	w tym w wsi na wsi		Ogółem	w tym w wsi na wsi	
Ubóstwo	57	57	193	44	44	149
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	1	1	1	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	0	0	0	5	5	37
W tym: wielodzietność	0	0	0	5	5	37
Bezrobocie	28	28	91	27	27	79
Niepełnosprawność	48	48	96	47	47	97
Długotrwała lub ciężka choroba	68	68	149	65	65	150
Bezradność ws. opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – ogółem	39	39	170	14	14	61
W tym: rodziny niepełne	11	11	33	5	5	14
W tym: rodziny wielodzietne	9	9	59	5	5	34
Przemoc w rodzinie	1	1	4	1	1	3
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	5	5	16	5	5	13
Narkomania	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	2	1	1	2
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	2	2	3	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie MPiPS -03 Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gręboszowie

Natomiast analizując dane należy stwierdzić, że głównym powodem udzielania pomocy w 2017 -2018 roku w była w dalszym ciągu długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Kolejnym powodem było ubóstwo rozumiane jako całkowity brak własnych dochodów połączone z bezrobociem, bądź posiadanie dochodów niewystarczających do zaspokojenia podstawowych potrzeb. Należy podkreślić, że w roku 2018 nastąpił spadek rodzin dotkniętych ubóstwem o 22% do lat ubiegłych.

Innymi przyczynami była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i uzależnienia.

6.2. INNE RODZAJE POMOCY I ŚWIADCZEŃ

Oprócz świadczeń z pomocy społecznej Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie realizował zadania z innych ustaw.

6.2.1. ŚWIADCZENIA RODZINNE WRAZ Z DODATKAMI, ŚWIADCZENIA OPIEKUŃCZE, ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE, ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO

W ramach realizowanych zadań Ośrodek przyznawał także świadczenia w formie zasiłków rodzinnych wraz z dodatkami, świadczenia opiekuńcze, świadczenie rodzicielskie, świadczenia z funduszu alimentacyjnego. Szczegółowe zestawienie przyznanych świadczeń w latach 2015-2018 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 18. Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych w latach 2015-2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016	2017	2018
ZASIŁKI RODZINNE I DODATKI DO ZASIŁKÓW RODZINNYCH				
Liczba świadczeń	4232	4376	3861	3587
Kwota świadczeń w złotych	436 490	509 871	476 023	419 377,36
JEDNORAZOWA ZAPOMOGA Z TYTUŁU URODZENIA SIĘ DZIECKA				
Liczba świadczeń	18	17	11	22
Kwota świadczeń w złotych	18 000	17 000	11 000	22 000,00
ŚWIADCZENIE PIELEGNACYJNE				
Liczba świadczeń	121	141	129	121
Kwota świadczeń w złotych	144 640	177 420	181 374	178 717 ,00
ZASIŁEK PIELEGNACYJNY				
Liczba świadczeń	639	648	642	658
Kwota świadczeń w złotych	97 767	99 144	98 226	104 004,00
SPECJALNY ZASIŁEK OPIEKUŃCZY				
Liczba świadczeń	24	46	46	63
Kwota świadczeń w złotych	12 480	23 920	23 920	33 438,00
ZASIŁEK DLA OPIEKUNA				

Liczba świadczeń	72	72	67	60
Kwota świadczeń w złotych	37 440	37 440	34 806	32 200,00
ŚWIADCZENIE RODZICIELSKIE				
Liczba świadczeń	X	91	35	96
Kwota świadczeń w złotych	X	82 805	32 524	89 932,90
ŚWIADCZENIE Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO				
Liczba świadczeń	183	166	152	129
Kwota świadczeń w złotych	65 730	57 500	53 120	45 395,00

Źródło: Dane statystyczne z GOPS w Gręboszowie, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Trudno nie zauważyć spadkowej tendencji liczby rodzin uprawnionych do świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, świadczenia opiekuńczego.

W przypadku świadczeń rodzinnych z dodatkami spadek ten w 2018 r. do 2017 r. wyniósł 7,1%. Może to w pewnym stopniu wynikać z niskich progów dochodowych umożliwiających skorzystanie ze świadczeń rodzinnych oraz systematycznego wzrostu wynagrodzeń. Natomiast nastąpił wzrost przyznanych świadczeń z tytułu urodzenia się dziecka oraz świadczeń rodzicielskich. W przypadku świadczeń z tytułu urodzenia się dziecka w stosunku do 2017 roku w 2018 r. wzrósł o 100 %.

6.2.2. „ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE 500+”

Dodatkowym świadczeniem wspierającym rodzinę jest „ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE 500+”. Program Rodzina500+ został wprowadzony ustawą o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci i funkcjonuje od 1 kwietnia 2016 r. Świadczenie wychowawcze przysługuje rodzicom bądź opiekunom dziecka do dnia ukończenia przez nie 18. roku życia w wysokości 500 zł miesięcznie.

Celem świadczenia wychowawczego jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych. Szczegółowe zestawienie w latach 2016-2018 prezentują tabele.

Tabela 19. Liczba rodzin i dzieci objętych świadczeniem 500+ w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba rodzin Świadczenie finansowe 500+	157	146	136
Liczba dzieci w rodzinach objętych świadczeniem	277	295	284
Kwota wydatkowana na wypłatę świadczeń	1 197 020,00 zł	1 574 350,10 zł	1 497 100, 20 zł

Źródło: Dane statystyczne z GOPS w Gręboszowie, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Liczba pobierających w 2018 roku świadczenia wychowawczego wyniosła 136 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 10 rodzin (co stanowi spadek o 6,85% w stosunku do roku poprzedniego). Ogólna liczba dzieci, na które pobierane było świadczenie to 284. Świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko pobierało 111 rodzin.

6.2.3. PROGRAM „DOBRY START”

Kolejnym programem jest Program „Dobry Start”, który funkcjonuje od 1 lipca 2018 r. To 300 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny. Rodziny otrzymają świadczenie bez względu na dochód. Świadczenie „Dobry Start” przysługuje raz w roku na każde dziecko uczące się w szkole do ukończenia 20 lub – w przypadku dzieci niepełnosprawnych – 24 roku życia. Celem programu jest wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci niezależnie od kapitału kulturowego, społecznego i materialnego rodziny. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 20. Liczba rodzin i dzieci objętych świadczeniem Dobry Start 300+ w 2018 r.

Wyszczególnienie	2018
Liczba rodzin – Świadczenie finansowe 500+	162
Liczba dzieci w rodzinach objętych świadczeniem	243
Kwota wydatkowana na wypłatę świadczeń	72 900,00 zł

Źródło: Dane statystyczne z GOPS w Gręboszowie, wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Liczba rodzin pobierających w 2018 roku świadczenia „Dobry Start” wyniosła 162. Ogólna liczba dzieci, na które pobierane było świadczenie to 243.

6.2.4. ASYSTENT RODZINY

Asystent rodziny jest formą wsparcia skierowaną do rodzin, które według wiedzy ośrodka pomocy społecznej przeżywają trudności opiekuńczo-wychowawcze. Po powzięciu takiej informacji o rodzinie, pracownik socjalny przeprowadza w niej wywiad środowiskowy, a następnie przeprowadza analizę sytuacji rodzinnej. Jeśli wyniknie z niej konieczność przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny wnioskuje o tę formę wsparcia do kierownika ośrodka pomocy społecznej.

W 2018 roku 5 rodzin objętych było tą formą pomocy, w których przebywało 6 dzieci. Monitoring prowadzono u 1 rodziny, z 2 dzieci. Szczegółowe zestawienie w latach 2016 – 2018 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 21. Liczba dzieci objętych opieką przez Asystenta Rodziny w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba rodzin Objętych pomocą asystenta rodziny	6	5	5
Liczba dzieci w rodzinach	8	7	6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

Rodziny objęte wsparciem w postaci asysty rodzinnej to rodziny wieloproblemowe. Trudności, z jakimi się borykają, w większości są tożsame z problemami będącymi powodem przyznawania rodzinom pomocy społecznej. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 22. Główne problemy rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w 2018 r.

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób ogółem w rodzinach	Liczba dzieci w rodzinach
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	5	16	6
Ubóstwo	2	6	2
Niepelnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba	3	10	4
Nadużywanie alkoholu	2	6	2
Bezrobocie	2	6	2
Przemoc w rodzinie	1	3	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

6.2.5. PLACÓWKA WSPARCIA DZIENNEGO

Istotną rolą wspieraniu rodziny i dziecka są placówki wsparcia dziennego zapewniające dziecku pomoc w nauce, organizują czas wolny, rozwijają zainteresowania, organizują zajęcia sportowe, zabawy, oraz prowadzą stałą pracę z rodziną dziecka. Na terenie Gminy Gręboszów funkcjonuje placówka wsparcia dziennego typu opiekuńczego dla 15 dzieci. Szczegółowe zestawienie w latach 2016 – 2018 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 23. Liczba dzieci objętych opieką przez Placówkę Wsparcia Dziennego w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba dzieci objętych pomocą przez Placówkę Wsparcia Dziennego w Gręboszowie	7	14	13
Ogółem	7	14	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

6.2.6. PORADNICTWO SPECJALISTYCZNE

Rodziny, które przeżywały trudności z różnych powodów korzystały z pomocy specjalistów pracujących w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym w Gręboszowie.

Liczba porad udzielonych w latach 2015-2018 w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym GOPS w Gręboszowie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Dane statystyczne dotyczące liczby udzielonych porad przez specjalistów w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym GOPS w Gręboszowie w latach 2015-2018

Liczba udzielonych porad (konsultacji)					
L.p.	Specjalista	2015	2016	2017	2018
1.	Psycholog	22	27	51	29
2.	Terapeuta ds. uzależnień	38	31	50	29
3.	Pracownik Socjalny	16	26	33	13
	OGÓLEM	76	84	134	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

Z poradnictwa specjalistycznego prowadzonego w Punkcie Konsultacyjno – Informacyjnym działającym przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gręboszowie w 2017 roku korzystało 134 rodzin, a w 2018 roku z poradnictwa

specjalistycznego skorzystało 58 osoby. Spadek liczby osób wynikał z faktu, że część osób wymagających pomocy specjalistycznej, szczególnie dotkniętej przemocą została skierowana do Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Dąbrowie Tarnowskiej. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób objętych pomocą specjalistyczną.

Tabela 25. Dane statystyczne dotyczące liczby udzielonych porad przez specjalistów w Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Dąbrowie Tarnowskiej w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	2017	2018
Pomoc prawna – ogółem	2	5
W tym kobiety	2	3
Pomoc psychologiczna – ogółem	2	8
W tym kobiety	2	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

6.2.7. KARTA DUŻEJ RODZINY

Zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej rodziny Karta Dużej Rodziny przysługuje rodzinom z przynajmniej trójką dzieci, niezależnie od dochodu. Karta jest wydawana bezpłatnie, każdemu członkowi rodziny. Rodzice mogą korzystać z karty dożywotnio, dzieci – do 18 roku życia lub do ukończenia nauki, maksymalnie do osiągnięcia 25 lat. Osoby niepełnosprawne otrzymają kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Karta oferuje system zniżek oraz dodatkowych uprawnień. Jej posiadacze będą mieli możliwość korzystania z katalogu oferty kulturalnej, rekreacyjnej czy transportowej na terenie całego kraju.

W GOPS Gręboszowie w 2018 r. wydano 62 Karty Dużej Rodziny dla 12 rodzin. Szczegółowe zestawienie w latach 2016-2018 prezentuje poniższa tabela.

Tabela 26. Liczba rodzin, które otrzymały Kartę Dużej Rodziny w latach 2016-2018

Wyszczególnienie	2016	2017	2018
Liczba rodzin, które otrzymały Kartę Dużej Rodziny	11	3	12
Liczba osób w tych rodzinach, które otrzymały Kartę Dużej Rodziny	53	14	62

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

6.2.8. ORGANIZACJE POZARZĄDOWE

Ważnym partnerem administracji samorządowej w działaniach wspierających mieszkańców gminy są organizacje pozarządowe. Na terenie gminy od 2018 r. działa dziesięć Kół Gospodyń Wiejskich, które aktywnie uczestniczą zarówno w imprezach odbywających się na terenie gminy jak i poza. Dodatkowo działają cztery Kluby Sportowe, których celem jest krzewienie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Ponadto działa Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Gręboszowskiej oraz 12 remiz OSP. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie współpracuje z organizacjami pozarządowymi – Caritas Archidiecezji Krakowskiej w zakresie pomocy żywnościowej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020. W ramach pomocy (dystrybucja żywności) w 2016 r. objęto pomocą 441 osób, w 2017 r. 478 osób, a 2018 r. 495 osób. Ponadto współpracowano ze Stowarzyszeniem na rzecz pomocy osobom niepełnosprawnym „Pomocna Dłoń” z Dąbrowy Tarnowskiej – współpraca w obszarze na rzecz Seniorów.

6.2.9. BUDŻET NA REALIZACJĘ ZADAŃ W OBSZARZE POLITYKI SPOŁECZNEJ

Wielkość budżetu realizowanego przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie w obszarze pomocy społecznej w 2018 r. kształtował się następująco.

Tabela 27. Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej finansowanych z budżetu
GOPS w 2018 r.

852 – POMOC SPOŁECZNA	
ZASIŁEK STAŁY	
Liczba osób	12
Kwota świadczeń w złotych	56 574,68
ZASIŁEK OKRESOWY	
Liczba osób	17
Kwota świadczeń w złotych	49 922,36
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM	
Liczba osób	64
Kwota świadczeń w złotych	78 429,68
W tym:	
I. ZASIŁEK CELOWY PRYZNANY W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA”	
Liczba osób	30
Kwota świadczeń w złotych	38 956,84
II. ZASIŁEK CELOWY	
Liczba osób	34
Kwota świadczeń w złotych	39 472,84
ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ – POSIŁEK W RAMACH PROGRAMU WIELOLETNIEGO „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA”	
Liczba osób	73
Kwota świadczeń w złotych	26 750,00
ODPŁATNOŚĆ GMINY ZA POBYT W DOMU POMOCY SPOŁECZNEJ	
Liczba osób	15
Kwota świadczeń w złotych	261 145,42
SKŁADKI NA UBEZPIECZENIE ZDROWOTNE OPŁACANE ZA OSOBY POBIERAJĄCE NIEKTÓRE ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ, NIEKTÓRE ŚWIADCZENIA RODZINNE ORAZ ZA OSOBY UCZESTNICZĄCE W ZAJĘCIACH CENTRUM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ	
Kwota świadczeń w złotych	10 789,29
KLUB SENIOR +	
Liczba osób	15
Wydatkowana kwota w złotych	106 436,61
USŁUGI OPIEKUŃCZE	
Wydatkowana kwota w złotych	31 949,29
KOSZTY FUNKCJONOWANIA GOPS	
Wydatkowana kwota w złotych	309 078,63

855 – RODZINA	
ŚWIADCZENIE WYCHOWAWCZE (500+)	
Wydatkowana kwota w złotych	1 520 847,01
ŚWIADCZENIA RODZINNE, ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO ORAZ SKŁADKI NA UBEZPIECZECZENIA EMERYTALNE I RENTOWE Z UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO	
Wydatkowana kwota w złotych	995 878,59
PLACÓWKA WSPARCIA DZIENNEGO	
Wydatkowana kwota w złotych	33 471,47
ASYSTENT RODZINY	
Wydatkowana kwota w złotych	8 799,80
PROGRAM DOBRY START	
Wydatkowana kwota w złotych	76 194,81
KARTA DUŻEJ RODZINY	
Wydatkowana kwota w złotych	116,21

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

Wydatki na pomoc społeczną obejmowały 14 rodzajów wsparcia z zakresu pomocy społecznej. Zdecydowana większość środków finansowych wydatkowana w 2018 roku przeznaczona została na świadczenia rodzinne, wychowawcze, Dobry Start, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego. W roku 2018 ta kategoria wydatków stanowiła 70,85% całości wydatków. Kolejną kategorią pod względem wielkości wydatków są wydatki związane ponoszeniem odpłatności za pobyt w DPS, które w 2018 roku stanowiły 7,32% całości budżetu. Pozostałe kategorie wydatków stanowi pomoc finansowa (zasiłki stałe, okresowe, celowe, dożywianie). W roku 2018 wydatki w tej kategorii wyniosły 5,19% całości budżetu.

6.3. DIAGNOZA NAJWAŻNIEJSZYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY GRĘBOSZÓW IDENTYFIKOWANYCH PRZEZ GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ

Codziennemu życiu mieszkańców każdej jednostki samorządu terytorialnego towarzyszą różne niedogodności i problemy, które swoim zasięgiem obejmują większą lub mniejszą grupę mieszkańców, należącą do ludzi pokoleniowo i społecznie

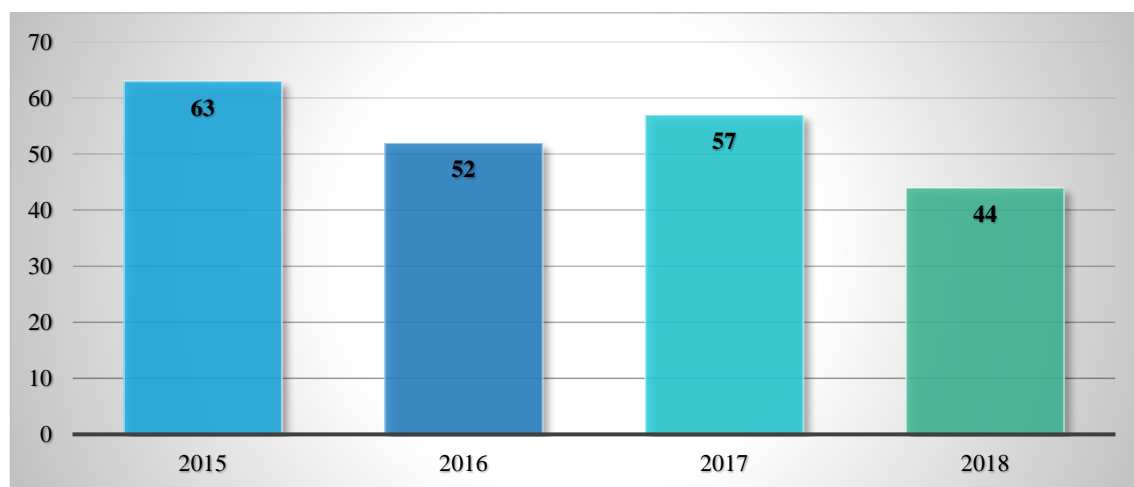
zróznicowanych. Powstaje wówczas zjawisko problemu społecznego. Powstające i pogłębiające się kwestie społeczne powodują marginalizację i wykluczenie określonych kategorii jednostek i grup społecznych. Przy definiowaniu terminu marginalizacji społecznej wskazuje się na deficyty statusowych uprawnień przysługujących jednostkom i grupom społecznym, a także na deficyty możliwości realizowania tych uprawnień. Konsekwencjami marginalizacji jest ograniczone uczestnictwo w określonym porządku społecznym i brak dostępu do jego podstawowych instytucji takich jak rynek pracy, rynek konsumpcji, system instytucji wymiaru sprawiedliwości, system edukacyjny, system gwarancji socjalnych. W wielu przypadkach spotykamy się z przekazywaniem niskiego statusu społecznego z pokolenia na pokolenie, dziedziczeniem marginalizacji i wykluczenie społeczne. Wszystkie wymienione niżej kategorie osób zagrożone są marginalizacją społeczną, którą cechuje ograniczony dostęp do dóbr społecznych (materialnych, kulturowych, politycznych). Każdy mieszkaniec gminy, który znajduje się w trudnej sytuacji życiowej, nie mogący sprostać jej samodzielnie, ma ustawowe prawo szukać pomocy w instytucjach państwowych i samorządowych, ustawowo zobowiązanych do udzielania takiej pomocy.

6.3.1. UBÓSTWO

Ubóstwo określa się, jako zjawisko społeczne polegające na braku dostatecznych środków materialnych do zaspokojenia potrzeb życiowych jednostki lub rodziny uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pojęcie „podstawowe potrzeby” obejmuje wyżywienie, ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, udział w życiu kulturalnym i społecznym. Ubóstwo może mieć bardzo różne przyczyny zależne i niezależne od osób dotkniętych tym problemem społecznym, m.in.: bezrobocie, niepełnosprawność, bierność życiowa, długotrwała choroba. Brak możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb może przyczyniać się do powstawania w rodzinach dotkniętych ubóstwem takich niekorzystnych zjawisk jak: przemoc domowa, przestępczość. Niekorzystne jest również zjawisko dziedziczenia ubóstwa przez dzieci ubogich rodziców, polegające na przejmowaniu od nich postawy bierności, niezaradności życiowej oraz korzystania z pomocy społecznej bez podejmowania własnych działań zmierzających do poprawy sytuacji życiowej. W 2015 r. największym problemem społecznym (ze względu na udzieloną pomoc przez GOPS) było właśnie ubóstwo. Należy

podkreślić, że w roku 2018 nastąpił spadek rodzin dotkniętych ubóstwem o 22% do lat ubiegłych. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższy wykres.

Wykres 6. Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2015-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

Dane ilościowe oraz doświadczenia pracowników służb społecznych mogą wskazywać, iż poprawia się sytuacja materialna wielu rodzin (stanowiąca m.in. efekt Programu „Rodzina 500+”).

6.3.2. BEZROBOCIE

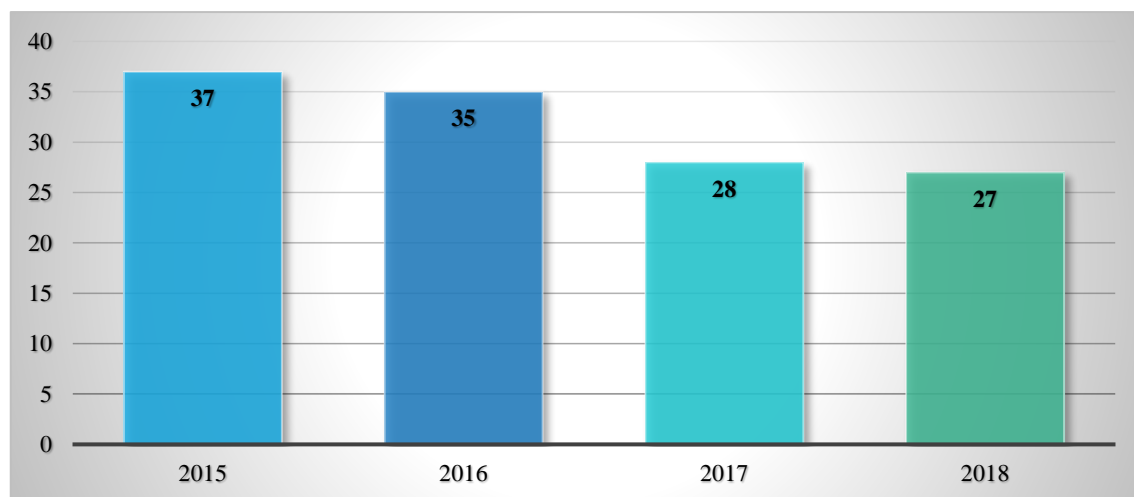
Bezrobocie stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Zgodnie z definicją ustawową, osobą bezrobotną jest osoba pozostająca bez pracy, ale jednocześnie zdolna i gotowa do jej podjęcia w pełnym wymiarze czasu. O zagrożeniu długotrwałym bezrobociem decydują takie czynniki jak m.in.: wiek, wykształcenie, kwalifikacje zawodowe, staż pracy. Straty i skutki społeczne, które powoduje bezrobocie są trudne do oszacowania. Pierwsze odczuwalne skutki długotrwałego braku pracy są natury ekonomicznej – utrata źródła utrzymania, idące za tym zubożenie, a w dalszej kolejności problemy społeczne. Utrata pracy, przejście na zasiłek dla osób bezrobotnych, jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej bardzo często prowadzą do ubóstwa ze wszystkimi jego skutkami.

Długotrwałe bezrobocie jest dotkliwe nie tylko dla osób pozostających bez pracy, ale również dla ich rodzin. Utrata pracy, pogorszenie sytuacji materialnej prowadzi do powstawania napięć i konfliktów w rodzinie. Trudna sytuacja materialna rodziny powoduje bardzo często konflikty pośród dzieci pośrednio dotkniętych skutkami

bezrobocia – popadają one w konflikty nie tylko z rówieśnikami, ale również wychowawcami i nauczycielami. Pojawia się również groźba przyjmowania przez dzieci negatywnych wzorów osobowych, a w konsekwencji dziedziczenia statusu bezrobotnego. Długotrwałe bezrobocie może prowadzić do izolacji społecznej, pogorszenia zdrowia psychicznego i fizycznego, depresji, poczucia niższej wartości, poczucia klęski życiowej, agresji.

Depresja oraz poczucie klęski życiowej dotyczy to w większym stopniu mężczyzn niż kobiet, a wynika to ze stereotypowego schematu rodziny, gdzie mężczyzna postrzegany jest, jako głowa rodziny, osoba, na której ciąży utrzymanie rodziny. Osoby długotrwałe bezrobotne stają się często beneficjentami pomocy społecznej, co dodatkowo dla wielu w ich odczuciu jest kolejnym etapem degradacji materialnej i społecznej. W 2015 r. wsparcia potrzebowało 37 rodzin (w tym 143 osób), w 2016 r. nastąpił niewielki spadek i pomoc została udzielona 35 rodzinom (w tym 134 osobom). W 2017 r. nastąpił ponowny spadek liczby osób potrzebujących wsparcia. Pomocy udzielono 28 rodzinom (w tym 91 osobom), a 2018 r. pomoc otrzymało 27 rodzin (w tym 79 osobom). Poniższy wykres prezentuje liczbę rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia w latach 2015-2018 roku.

Wykres 7. Liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia w latach 2015-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

Bezrobocie wśród mieszkańców Gminy Gręboszów wykazuje tendencję spadkową. Poprawie ulega sytuacja na lokalnym rynku pracy, wyrażająca się w liczbie

osób bezrobotnych (spadek bezrobocia do lat ubiegłych o 14%) i liczbie osób otrzymujących wsparcie z tego tytułu.

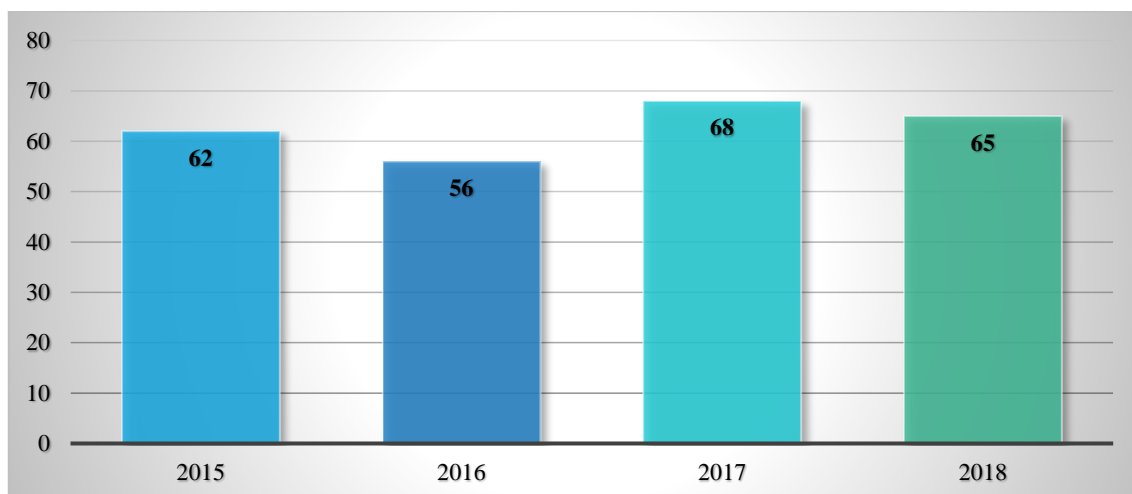
6.3.3. NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ, DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA

Na terenie gminy Gręboszów znaczącym problemem społecznym jest długotrwała lub ciężka choroba, a także niepełnosprawność. Niepełnosprawność jest szczególnie ważnym problemem społecznym, ograniczającym funkcjonowanie na wielu płaszczyznach życia. Niepełnosprawność to ograniczenie i wynikający z tych ograniczeń brak zdolności wykonywania jakiejś czynności w sposób uważany za normalny dla człowieka. Osoba niepełnosprawna nie może samodzielnie zapewnić sobie możliwości normalnego funkcjonowania, wskutek wrodzonego lub nabytego upośledzenia. Ograniczenia w normalnym funkcjonowaniu w społeczeństwie wynikają głównie z powodu barier architektonicznych, utrudnieniami komunikacyjnymi, utrudnionym dostępem do leczenia i rehabilitacji, pogarszaniem się sytuacji ekonomicznej oraz izolacją społeczną.

W związku z rosnącą liczbą osób niepełnosprawnych w gminie, władze Gminy tak powinny kształtować politykę społeczną, aby promować i wspierać aktywne działania na rzecz równouprawnienia osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałać w ich dyskryminacji i stwarzać mechanizmy wyrównujące szanse życiowe oraz warunki do swobodnego korzystania z przysługujących im praw.

Podobnie jak w przypadku niepełnosprawności długotrwała choroba dezorganizuje życie chorej osoby. Choroba może całkowicie sparaliżować aktywność osoby, w wyniku, czego wycofuje się na margines życia społecznego. Często prowadzi do ograniczeń w prawidłowym samodzielnym funkcjonowaniu i do zubożenia. Problem zubożenia osób niepełnosprawnych lub długotrwale chorujących związany jest z jednej strony z ponoszonymi wydatkami na leczenie, rehabilitację a z drugiej strony zmniejszenie dochodów, utrata pracy. Problem niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby związany jest bardzo często z seniorami. Liczba osób starszych z roku na rok zwiększa się. W 2018 r. największym problemem społecznym (ze względu na udzieloną pomoc przez GOPS) była właśnie długotrwała lub ciężka choroba. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższy wykres.

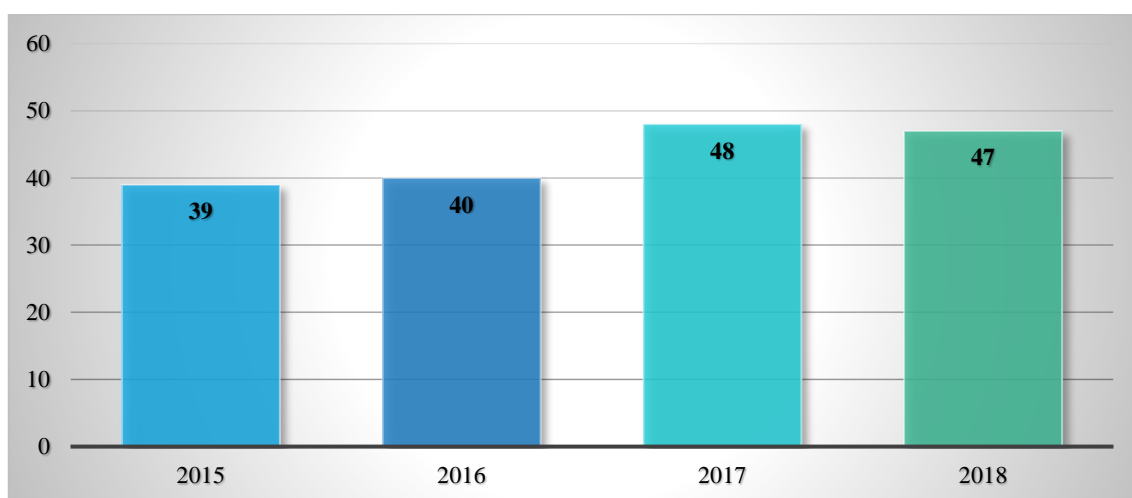
Wykres 8. Liczba rodzin objętych pomocą z powodu długotrwałej choroby w latach 2015-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

Również znacznym problemem społecznym na terenie gminy jest niepełnosprawności. Poniższy wykres prezentuje liczbę osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej w latach 2015-2018 roku.

Wykres 9. Liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w latach 2015-2018

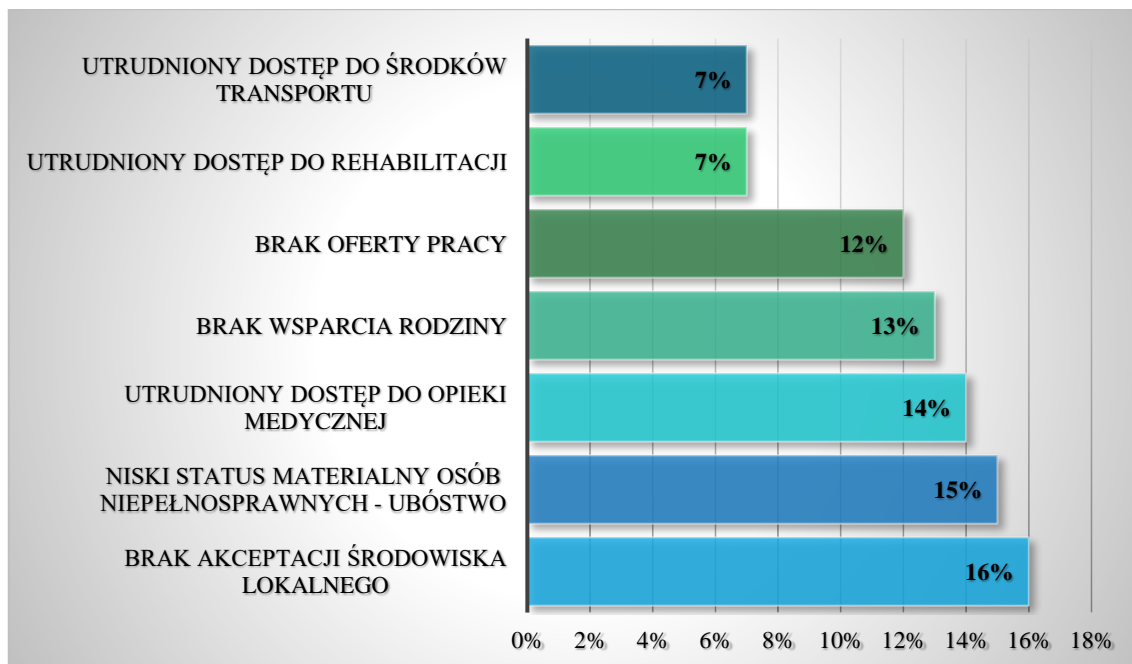
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

Analizując dane zauważalny jest systematyczny wzrost liczby osób potrzebujących wsparcia ze względu na problem niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby. Osoby niepełnosprawne niemal każdego dnia borykają się ze skutkami barier architektonicznych, transportowych i komunikacyjnych. Uzupełnianie i podnoszenie jakości spójnego programu pomocy osobom niepełnosprawnym w znacznym stopniu poprawi sytuację tych osób. Istotne jest to, by system wsparcia

uzupełniać o takie formy, które zagwarantują osobom niepełnosprawnym lepsze usamodzielnienie, pełną integrację ze środowiskiem, a także będą przeciwdziałały izolacji i marginalizacji tej grupy osób.

Jedno z pytań ankiety przeprowadzonej na potrzeby strategii dotyczyło także problemu niepełnosprawności: *Jakie Twoim zdaniem są najczęstsze problemy osób niepełnosprawnych?* Analizując odpowiedzi na to pytanie ankietowani uznali, iż głównym problemem osób niepełnosprawnych jest brak akceptacji środowiska lokalnego (16%), niski status materialny osób niepełnosprawnych (ubóstwo – 15%), utrudniony dostęp do opieki medycznej (14%), brak wsparcia rodziny (13%) oraz brak oferty pracy (12%). Na poziomie 7% respondenci wskazali na utrudniony dostęp do rehabilitacji oraz utrudniony dostęp do środków transportu.

Wykres 10. Problemy osób niepełnosprawnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

6.3.4. BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH

Środowisko rodzinne jest pierwszym otoczeniem społecznym i wychowawczym w życiu dziecka. To w ramach struktur rodzinnych człowiek nawiązuje pierwsze kontakty społeczne i nabywa umiejętności społeczne. Rodzina dysfunkcyjna nie jest w stanie spełniać swoich podstawowych zadań: nie realizuje właściwie funkcji opiekuńczo-wychowawczych, nie zaspokaja potrzeb materialnych i duchowych oraz nie przekazuje właściwych społecznie wzorców postępowania. Pomoc ze strony różnych instytucji nie powinna ograniczać się do zajmowania się tylko dziećmi w celu poprawy ich funkcjonowania, lecz wsparciem powinna być objęta cała rodzina, która potrzebuje wszechstronnej diagnozy i pomocy. Problem bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach to efekt kilku przyczyn, między innymi: braku czasu i zaangażowania rodziców w wychowywanie dzieci, niedojrzałości emocjonalnej rodziców (zwłaszcza bardzo młodych), brak wykształcenia (wykształcenie podstawowe), euro sieroctwo, brak umiejętności społecznych, uzależnienia, występowanie przemocy domowej, problemy wychowawcze dzieci w domu i szkole.

W 2015 roku Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie objął szeroko rozumianym wsparciem 120 rodzin, w 2016 roku 110 rodzin, a 2017 roku 120 rodzin. Natomiast 2018 roku pomocy udzielono 97 rodzinom liczących łącznie 271 osób, co stanowiło 8,1% ogólnej liczby osób zamieszkujących w gminie. Szczegółowe zestawienie prezentują poniższe tabele.

Tabela 28. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2015-2016

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN Dotyczy 2015		LICZBA OSÓB W RODZINAC H	LICZBA RODZIN Dotyczy 2016		LICZBA OSÓB W RODZINAC H
	OGÓLEM	w tym: NA WSI		OGÓLEM	w tym: NA WSI	
RODZINY OGÓLEM o liczbie osób	120	120	365	110	110	343
1	39	39	39	31	31	31
2	15	15	30	19	19	38
3	12	12	36	10	10	30
4	28	28	112	24	24	96
5	15	15	75	15	15	75
6 i więcej	11	11	73	59	59	260
w tym o liczbie dzieci	60	60	273	18	18	58
1	19	19	67	35	25	109
2	25	25	112	11	11	57
3	10	10	52	2	2	57
4	3	3	18	2	2	14
5	3	2	14	0	0	0
6	0	0	0	1	1	10
7 i więcej	1	1	10	12	12	41
RODZINY NIEPEŁNE OGÓLEM o liczbie dzieci	8	8	32	8	8	21
1	4	4	12	2	2	9
2	1	1	4	2	2	11
3	3	3	16	0	0	0
4 i więcej	0	0	0	30	30	60
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓLEM o liczbie osób	33	33	64	14	14	14
1	17	17	17	9	9	18
2	8	8	16	9	9	18
3	2	2	6	2	2	6
4 i więcej	6	6	25	5	5	22

Źródło: Sprawozdanie MPiPS -03 Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gręboszowie.

Analizując dane obserwuje się spadek rodzin, którym udzielana została pomoc w latach 2015-2016.

Tabela 29. Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2017-2018

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN Dotyczy 2017		LICZBA OSÓB W RODZINAC H	LICZBA RODZIN Dotyczy 2018		LICZBA OSÓB W RODZINAC H
	OGÓLEM	w tym: NA WSI		OGÓLEM	w tym: NA WSI	
RODZINY OGÓLEM o liczbie osób	120	120	365	97	97	271
1	42	42	39	37	37	37
2	19	19	30	15	15	30
3	17	17	36	7	7	21
4	24	24	112	21	21	84
5	11	11	75	10	10	50
6 i więcej	7	7	73	7	7	49
w tym o liczbie dzieci	58	58	273	45	45	196
1	19	19	67	14	14	42
2	27	27	112	18	18	79
3	8	8	52	9	9	46
4	2	2	18	2	2	12
5	1	1	14	1	1	7
6	0	0	0	0	0	0
7 i więcej	1	1	10	1	1	10
RODZINY NIEPEŁNE OGÓLEM o liczbie dzieci	13	13	32	10	10	28
1	8	8	12	7	7	16
2	4	4	4	2	2	8
3	1	1	16	1	1	4
4 i więcej	0	0	0	0	0	0
RODZINY EMERYTÓW I RENCYSTÓW OGÓLEM o liczbie osób	49	49	64	39	39	67
1	27	27	17	24	24	24
2	15	15	16	8	8	16
3	5	5	6	2	2	6
4 i więcej	2	2	25	5	5	21

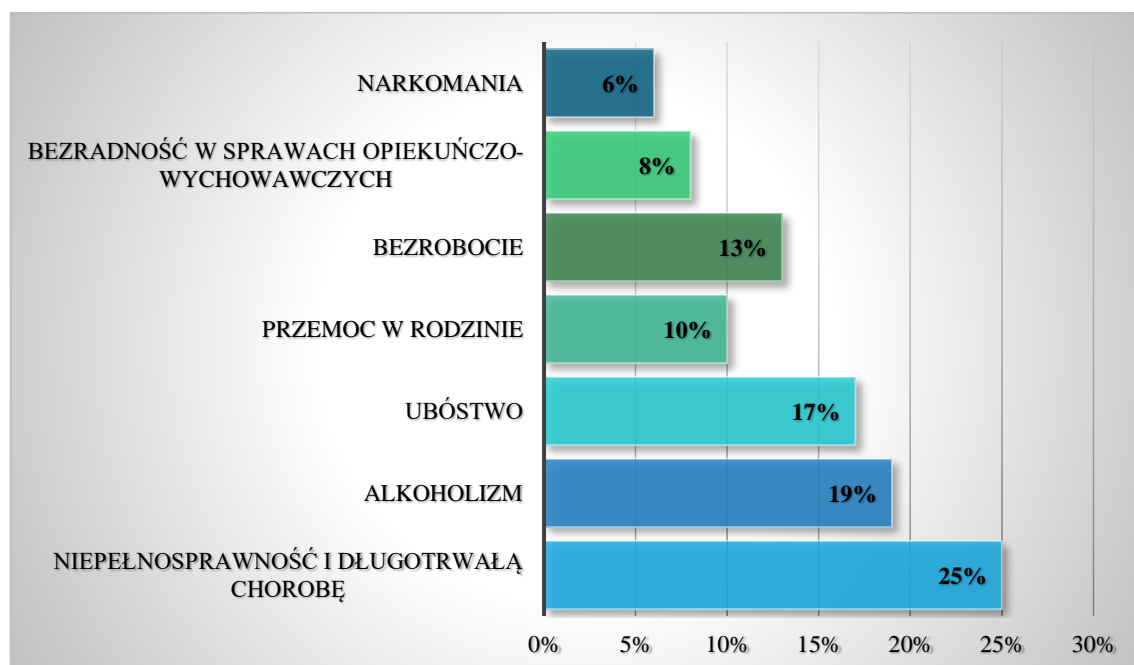
Źródło: Sprawozdanie MPiPS -03 Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gręboszowie.

Wśród rodzin korzystających w 2017 r. ze świadczeń pomocy społecznej było 58 rodzin z dziećmi. Stanowiły one 48,33% ogółu rodzin objętych pomocą. W kategorii rodzin z dziećmi znajdowało się 12 rodzin wielodzietnych (troje i więcej dzieci) i 13 rodzin niepełnych. Natomiast w 2018 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie objął szeroko rozumianym wsparciem 97 rodzin, liczących łącznie 271 osób, co stanowiło 8,10% ogólnej liczby osób zamieszkujących w gminie. Wśród rodzin korzystających w 2018 r. ze świadczeń pomocy społecznej było 45 rodzin z dziećmi. Stanowiły one 47% ogółu rodzin objętych pomocą. W kategorii rodzin z dziećmi znajdowało się 13 rodzin wielodzietnych (troje i więcej dzieci) i 10 rodzin niepełnych.

Jedno z pytań przeprowadzonej ankiety dotyczyło właśnie problemów rodziny: *Jakie problemy społeczne rodzin uważasz za najważniejsze?*

Analizując odpowiedzi na to pytanie wynika, że za najważniejsze problemy społeczne dotyczące rodziny uznano niepełnosprawność i długotrwałą chorobę (25% badanych), alkoholizm (19% odpowiedzi), ubóstwo (17%), bezrobocie (13%), przemoc w rodzinie (10%), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (8%) oraz narkomania (6%).

Wykres 11. Problemy społeczne rodzin

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

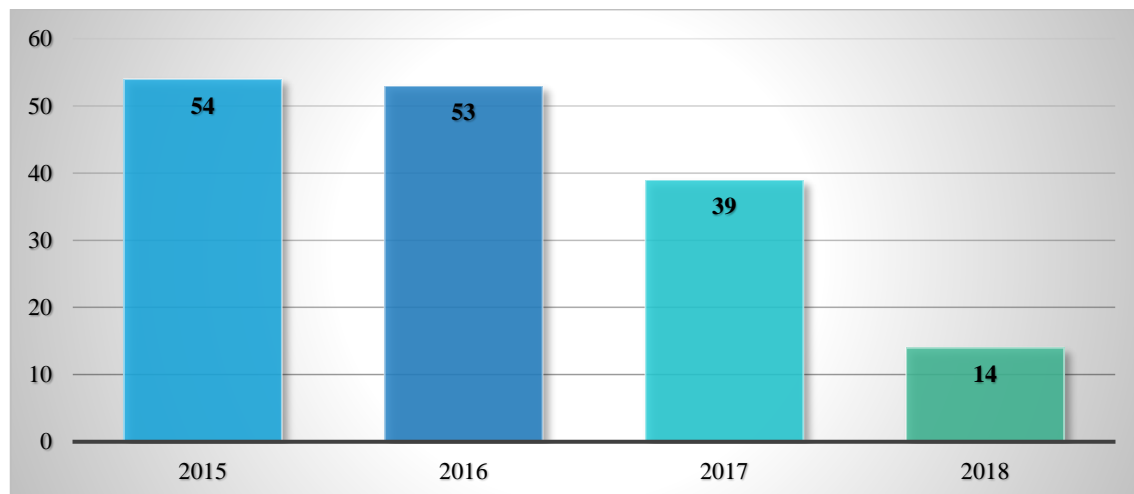
Podchodząc do sytuacji rodzin na terenie gminy w trakcie badania staraliśmy się dokładniej też określić przyczyny problemów opiekuńczo-wychowawczych rodzin na

terenie gminy. Odpowiedzi na pytanie: *Jakie są Twoim zdaniem przyczyny problemów opiekuńczo-wychowawczych rodzin na terenie gminy?*

Tym razem, za najważniejsze przyczyny problemów opiekuńczo-wychowawczych rodzin uznano alkoholizm (31%) oraz niskie umiejętności (18%). Jako następne przyczyny wskazano: rozpad rodziny, bezrobocie oraz przemoc w rodzinie (po 10% odpowiedzi). Respondenci wypowiedzieli się też w kwestii wsparcia dla rodzin odpowiadając na pytanie: *Jakie działania Twoim zdaniem poprawiłoby sytuację rodzin niewydolnych wychowawczo?*

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi za najważniejszą kwestię uznano poprawę sytuacji dochodowej rodziny wskazując na takie działania jak: zwiększenia aktywności zawodowej (22%) oraz profilaktyka i doradztwo, co będzie miało także wpływ na poprawę funkcjonowania rodziny i wypełnianie ról społecznych członków rodziny (20%), 14% respondentów wskazało na poradnictwo specjalistyczne (pomoc terapeutyczna, praca socjalna) oraz kampanie społeczne (11%). Zaskakująco niski procent (8%) wskazano na przyznanie świadczeń pieniężnych dla rodzin wielodzietnych.

Wykres 12. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2015-2018

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

Analizując dane wynika, że co roku następuje spadek rodzin, którym przyznano pomoc z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych.

Pomoc udzielana osobom i rodzinom ma na celu przezwyciężenie ich trudnej sytuacji życiowej, której sami nie są w stanie pokonać. Rodziny były objęte pracą

socjalną, poradnictwem specjalistycznym, pomocą rzeczową, w tym w formie korzystania z bezpłatnych posiłków oraz zasiłkami finansowymi.

6.3.5. UZALEŻNIENIA

Uzależnienie od środków psychoaktywnych należy do coraz powszechniejszych problemów. Alkoholizm i narkomania są problemami wielowymiarowymi, powodują szereg szkód społecznych, zdrowotnych, prowadzą do przedwczesnej śmierci. Zazywanie środków psychoaktywnych wywołuje wiele różnych problemów rodzinnych, społecznych, a także zdrowotnych. Problem dotyka wszystkich grup społecznych, bez względu na region, wiek, wykształcenie i status finansowy.

Na terenie gminy Gręboszów istotną formą uzależnienia jest alkoholizm, który wiąże się z występowaniem takich objawów jak pogorszenie kontaktów między członkami rodziny, ubóstwo, bezrobocie, problemy wychowawcze i zdrowotne, inne uzależnienia, konflikt z prawem. Alkoholizm jest zjawiskiem bardzo niebezpiecznym nie tylko dla samej osoby dotkniętej chorobą alkoholową. Towarzyszy mu, bowiem zjawisko przemocy fizycznej i psychicznej stosowanej zarówno wobec dorosłych jak i dzieci. Alkoholizm jednego lub obojga rodziców wpływa destrukcyjnie na prawidłowe funkcjonowanie rodziny, która staje się niewydolna wychowawczo. Rodziny z problemem alkoholowym bardzo często funkcjonują na granicy ubóstwa, nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych dzieci.

Tabela 30. Dane statystyczne dotyczące liczby rodzin z problemem alkoholowym w latach 2015-2018

Problem alkoholowy	Dane liczbowe			
	2015	2016	2017	2018
Liczba rodzin z problemem alkoholowym	6	3	3	5
- w tym rodzin z dziećmi	3	3	2	3
Liczba wniosków dotyczących skierowania na leczenie	2	1	2	12
- w tym rodzin z dziećmi	1	1	1	4
Liczba osób skierowanych na leczenie	2	1	2	10
- w tym rodzin z dziećmi	1	1	1	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych z Urzędu Gminy w Gręboszowie.

Na terenie Gminy Gręboszów działa powołana przez Wójta, Gminna Komisja ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która tworzy warunki do realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Celem programu jest ograniczenie zdrowotnych i społecznych skutków wynikających z nadużywania alkoholu i używania innych środków psychoaktywnych poprzez podnoszenie wiedzy i świadomości mieszkańców; podejmowanie działań zmierzających do zmiany struktury pożycia napojów alkoholowych oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Zadania szczegółowe realizowane w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Gminy Gręboszów w 2018 roku było:

- a) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- b) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- c) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży,
- d) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- e) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem zakazu reklamy, zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym oraz występowanie przed Sądem w charakterze oskarżyciela publicznego,
- f) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów informacji społecznej.

W 2018 r. w Szkole Podstawowej w Gręboszowie przeprowadzone zostały warsztaty edukacyjno-profilaktyczne dla uczniów i wychowawców dotyczące różnych postaw, zachowań i zagrożeń. Tematyka warsztatów to:

- tolerancja, szacunek, emocje dla uczniów klas I-III,
- samodyscyplina, motywowanie do nauki, automotywacja uczniów klas IV-VI,
- szacunek do drugiego, seksting, cyberprzestrzeń dla uczniów klas VII-VIII i III klasy gimnazjum.

W warsztatach uczestniczyło 181 uczniów i 22 nauczycieli. W roku 2018 GKPAiRPA przeprowadziła wiele inicjatyw, m.in. finansowanie nagród w konkursach o tematyce profilaktycznej, wsparcia wypoczynku dzieci i dofinansowanie dożywiania dzieci z rodzin z problemami alkoholowymi, z rodzin wielodzietnych i niepełnych. Program jak w latach poprzednich realizowany był przy współpracy z jednostkami gminnymi i podmiotami, które organizacyjnie i merytorycznie przygotowane były do wykonywania zadań z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień. Poniższa tabela przedstawia zakres czynności podejmowanych przez GKPAiRPA w 2018 r.

Tabela 31. Dane statystyczne dotyczące czynności podejmowanych przez GKPAiRPA w 2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	2018 rok
1.	Liczba odbytych posiedzeń przez komisję	4
2.	Liczba wydanych postanowień w sprawie wydania opinii dot. zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	11
3.	Wnioski skierowane do komisji o objęcie osoby przymusowym leczeniem odwykowym ogółem: w tym przez : - Komendę Powiatową Policji w Dąbrowie Tarnowskiej - Rodzinę, - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie, - Prokuraturę Rejonową w Dąbrowie Tarnowskiej - Kuratorską Służbę Sądową.	12 4 4 1 2 1
4.	Liczba osób zaproszonych/analizowanych na komisji	11
5.	Liczba przeprowadzonych rozmów	9
6.	Liczba osób skierowanych na badania przez biegłych sądowych (psychiatrę i psychologa)	10
7.	Ilość wniosków skierowanych do Sądu Rejonowego w Dąbrowie Tarnowskiej o orzeczenie obowiązku poddania się obowiązkowi leczenia odwykowego	10

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych z Urzędu Gminy w Gręboszowie.

Jednym z zadań GKPAiRPA jest również finansowanie terapeuty ds. uzależnień w Punkcie Konsultacyjnym, w którym udzielana jest pomoc osobom uzależnionym i członkom ich rodzin. W 2018 roku w punkcie konsultacyjnym zarejestrowano 5 osób uzależnionych od alkoholu oraz udzielono im 26 porad, a członkom rodzin udzielono 3 porady.

6.3.6. PRZEMOC

Przemoc w rodzinie, zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, rozumiana jest jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Przemoc domową, zwaną też przemocą wewnątrzrodzinną, można zdefiniować jako zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie skierowane przeciw członkowi rodziny, które narusza jego prawa i dobra osobiste powodując cierpienie i szkody. Zdarza się, że w związkach partnerskich dochodzi do dotkliwych pobić, wulgarnego wyzywania, ograniczania praw partnerom. Przemoc w rodzinie jest zjawiskiem wieloaspektowym, dlatego pomoc rozpatrywana musi być w wielu wymiarach, tj. prawnym, psychologicznym, społecznym i moralnym. Pomaganie ofiarom przemocy domowej wymaga innego podejścia niż w przypadku pozostałych form przemocy, ponieważ mamy do czynienia z przestępstwem, bądź jego domniemaniem, gdzie ten sam sprawca wielokrotnie przez długi okres stosuje przemoc wobec tej samej ofiary. Podkreślić należy dużą zależność między ofiarą a sprawcą, których łączą więzy rodzinne, sprawy majątkowe, uczuciowe, co jest źródłem dodatkowego stresu ofiar i trudności osób pomagających. Zjawisko przemocy w relacjach rodzinnych stanowi poważne wyzwanie dla samorządów lokalnych, które zgodnie z preambułą do ustawy, mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności, a także podejmować działania służące zwiększeniu skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Jednym z głównych podmiotów, które zajmują się przemocą na terenie gminy Gręboszów jest Zespół Interdyscyplinarny d/s Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który działa na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.). Głównym celem Zespołu Interdyscyplinarnego jest podnoszenie efektywności działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych poprzez:

1. zwiększenie społecznego zaangażowania w przeciwdziałanie zjawiskom negatywnym,
2. wspólną diagnozę i wspólne podejmowanie decyzji,
3. zintegrowane wykorzystanie środków i możliwości, jakimi dysponują instytucje,
4. poszerzenie kompetencji i doświadczeń profesjonalistów.

Zespół Interdyscyplinarny realizuje swoje zadania, poprzez:

1. diagnozowanie problemów przemocy w rodzinie na terenie gminy Gręboszów,
2. podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie, mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
3. inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą,
4. rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
5. inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,
6. tworzenie grup roboczych w celu rozwiązywania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie w indywidualnych sprawach.

W roku 2018 wszczęto 6 procedur „Niebieskiej Karty”. Szczegółowe zestawienie prezentuje poniższa tabela:

Tabela 32. Dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinach w latach 2015-2018

Problem alkoholowy	Liczba rodzin			
	2015	2016	2017	2018
Liczba założonych „NK”:	4	4	4	6
-w tym w rodzinach z dziećmi	2	2	1	4
Liczba rodzin ogółem objętych działaniem Zespołu:	5	5	5	8
- w tym rodzin z dziećmi	3	3	1	5
Liczba zakończonych „NK” na 31.12.2018r.”	3	2	6	6
- w tym rodzin z dziećmi	2	2	3	4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych z GOPS w Gręboszowie.

Z danych statystycznych Zespołu Interdyscyplinarnego wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. wynika, że działaniami Zespołu zostały objęte 4 rodziny, w tym 1 rodzina, w której wychowują się dzieci. Natomiast w 2018 roku sytuacja uległa zmianie już w 3 rodzinach, w których przebywają dzieci została założona Niebieska Karta. Ten

wzrost wskazuje, że narasta przemoc w rodzinach, szczególnie w tych gdzie znajdują się niepełnoletnie dzieci. Rodziny i osoby, w których występuje problem alkoholowy oraz przemoc korzystały z pomocy Terapeuty ds. Uzależnień i Współuzależnień oraz wsparcia Psychologa. Wsparcie to było świadczone przez specjalistów pracujących w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym w Gręboszowie.

Liczba porad udzielonych w latach 2015-2018 w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym GOPS w Gręboszowie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 33. Dane statystyczne dotyczące liczby udzielonych porad przez specjalistów w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym GOPS w Gręboszowie w latach 2015 – 2018

Liczba udzielonych porad (konsultacji)					
L.p.	Specjalista	2015	2016	2017	2018
1.	Psycholog	22	27	51	23
2.	Terapeuta ds. uzależnień	38	31	50	21
3.	Pracownik Socjalny	16	26	33	10
OGÓLEM		76	84	134	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych statystycznych GOPS w Gręboszowie.

Z poradnictwa specjalistycznego prowadzonego w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym działającym przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gręboszowie w 2017 roku korzystało 134 rodzin, a w 2018 roku z poradnictwa specjalistycznego skorzystało 54 osoby. Spadek liczby osób wynikał z faktu, że część osób wymagających pomocy specjalistycznej, szczególnie dotkniętej przemocą została skierowana do Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Dąbrowie Tarnowskiej. Poniższa tabela przedstawia liczbę osób objętych pomocą specjalistyczną.

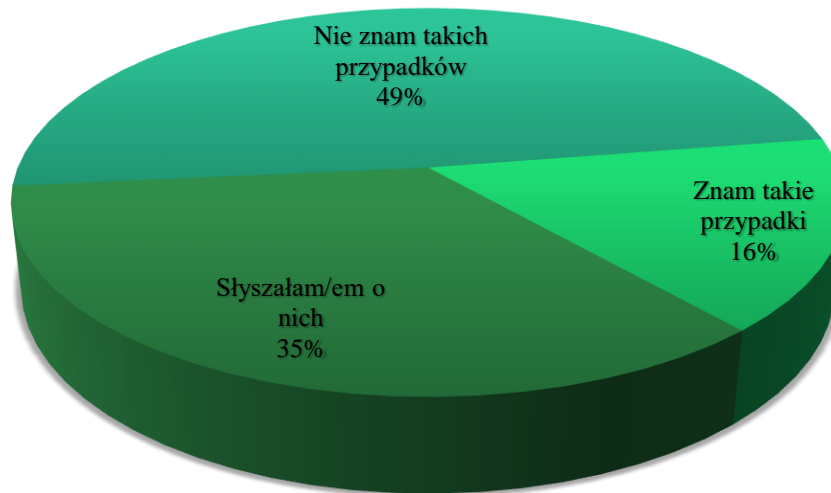
Tabela 34. Dane statystyczne dotyczące liczby udzielonych porad przez specjalistów w Ośrodku Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Dąbrowie Tarnowskiej w latach 2017-2018

Wyszczególnienie	2017	2018
Pomoc prawna – ogółem	2	4
w tym kobiet	2	3
Pomoc psychologiczna – ogółem	2	8
w tym kobiet	2	4

Źródło: Dane statystyczne z Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przepęstwem w Dąbrowie Tarnowskiej w latach 2017 – 2018 , wg stanu na dzień 31.12.2018 r.

Zjawisko występowania przemocy domowej było też przedmiotem ankiety. Odpowiedzi na pytanie: Co wiesz na temat występowania zjawiska przemocy domowej w terenie gminy? Przedstawia poniższy wykres.

Wykres 13. Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy

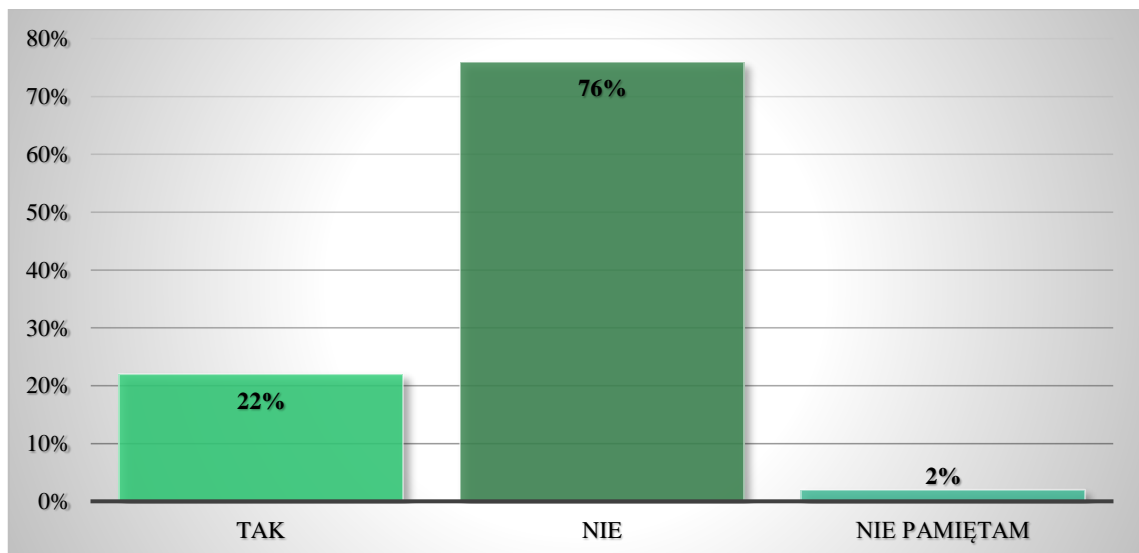

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

Analizując dane wynika, że 49% respondentów nie zna takich przypadków, 35% słyszało o zjawisku przemocy, a niewielka część badanych (16%) zna takie przypadki.

Kolejnym pytaniem ankietowym było „Czy mieszkańcy bezpośrednio spotkali się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie”

Wykres 14. Bezpośrednie zetknięcie się z przemocą domową na terenie gminy

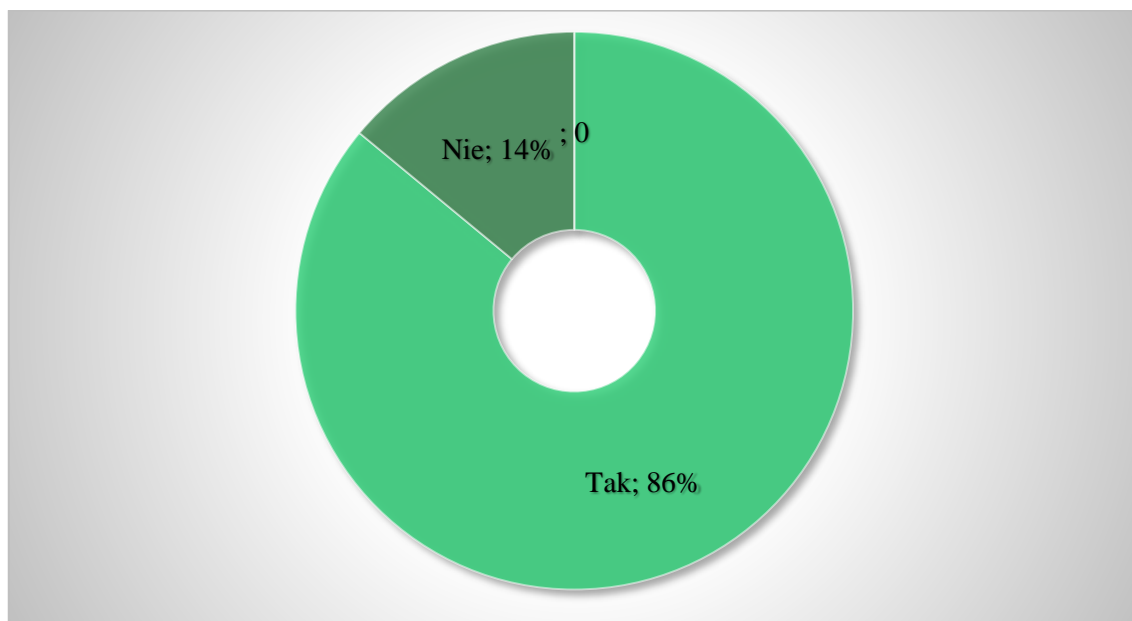

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

Jak wynika z badań blisko $\frac{3}{4}$ respondentów odpowiedziały, że nie zetknęła się z przemocą w rodzinie (76%), a 22% respondentów odpowiedziały, że tak.

Respondenci byli także pytani „Czy wiedzą gdzie szukać pomocy w gminie Gręboszów w przypadku doświadczenia przemocy?” Odpowiedzi prezentuje poniższy wykres.

Wykres 15. Pomoc w zakresie przemocy domowej na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

Jak z powyższego wykresu wynika, mieszkańcy gminy Gręboszów posiadają informację i są świadomi tego gdzie mogą uzyskać pomoc i wsparcie w zakresie przemocy (86%), a niewielka część badanych (14%) nie posiada takich informacji.

6.3.7. PROBLEMATYKA OSÓB STARSZYCH

Formowanie celów polityki społecznej wobec osób starszych jest procesem wymagającym uwzględnienia nie tylko obiektywnych potrzeb ludzi starszych i ich otoczenia ale i finansowych możliwości podmiotów odpowiedzialnych za realizację tej polityki. Problemy, z jakimi spotykają się osoby starsze to między innymi:

- trudności związane z sytuacją finansową, lokomocją, wykonywaniem codziennych obowiązków domowych,
- trudności związane z postępowaniem cywilizacyjnym i technicznym, które wymagają nabycia nowych umiejętności (obsługa telefonu komórkowego, obsługa komputera, obsługa sprzętu gospodarstwa domowego, korzystanie z bankomatu),
- relacje z rodziną czy innymi ludźmi wyrażające się brakiem wzajemnego zrozumienia i właściwego miejsca w systemie rodzinnym.

Ogromną trudnością dla wielu osób starszych jest obniżająca się samodzielność, narastająca zależność od innych ludzi, ryzyko utraty zdolności do samodzielnego funkcjonowania. W związku z tym, coraz częściej pojawia się zapotrzebowanie na pomoc i wsparcie, oraz konieczność wypracowania innych mechanizmów adaptacyjnych. Jako pozytywną cechę tego okresu życia możemy dostrzec wzrost myślenia całościowego, szerokość spojrzenia na problemy innych ludzi, wzrost zdolności rozumienia ich potrzeb, przekonań i wartości, zdolność kontroli własnych zachowań i wczuwanie się w przeżycia innych.

Tak więc ten okres życia można przeżyć zgodnie z własnymi potrzebami w samotności lub w towarzystwie grupy rówieśniczej. Tę możliwość stwarzają nam różnorodne formy wsparcia funkcjonujące na terenie gminy. Jedną z nich jest działalność Klubu Senior+ w Hubenicach. Klub Senior+ został utworzony w 2017 r. w ramach Modułu I – Utworzenie lub wyposażenie Klubu „Senior+” Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. W wyniku realizacji zadania powstało miejsce dziennej opieki dla 15 seniorów, tj. osób w wieku 60+ zarówno kobiet jak i mężczyzn. W 2018 r. w ramach Modułu II – Zapewnienie funkcjonowania Klubu Senior+ prowadzona była działalność Klubu Senior+, 5 razy w tygodniu przez 5 godzin dziennie, gdzie Seniorzy korzystali z szerokiej i kompleksowej oferty na rzecz społecznej aktywizacji, w tym z oferty prozdrowotnej, z zakresu aktywności ruchowej, kinezyterapii, kulturalnej, edukacyjnej, rekreacyjnej, terapii zajęciowej i opiekuńczej.

Głównym celem Klubu Senior+ była aktywizacja osób starszych, przeciwdziałanie ich wykluczeniu poprzez prowadzenie działań samopomocowych z akcentem na integrację, również międzypokoleniową. Organizacja zajęć i czasu wolnego dla seniorów była źródłem rozwoju tych osób, a zaproponowane zajęcia wpływały na podtrzymywanie sprawnego funkcjonowania w sferze biologicznej, (zajęcia kinezyterapii, zajęcia ruchowo-manualne), psychicznej (doskonalenie umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresogennych, przeciwdziałanie osamotnieniu), społecznej (nawiązywanie, ale także umiejętne podtrzymywanie kontaktów w grupie). Wszelkie działania podjęte na zajęciach miały na celu dążenie do utrzymania równowagi w życiu codziennym seniorów.

Podstawowy zakres usług świadczonych przez Klub Senior+ obejmowały następujące usługi:

- zajęcia kinezyterapii,

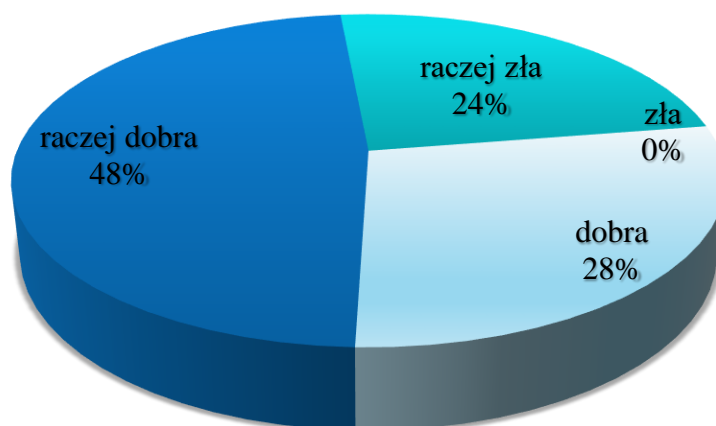
- zajęcia rekreacyjne, ruchowe,
- terapia zajęciowa
- trening kulinarny
- integracja
- zajęcia edukacyjne, kulturalne,
- wsparcie prawne i psychologiczne
- pomoc w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych

Kolejną formą, która jest świadczona na rzecz osób starszych są usługi opiekuńcze. Usługi świadczone są w miejscu zamieszkania rodziny. Obejmują one pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Z usług opiekuńczych na terenie Gminy Gręboszów w 2018 r. korzystało 5 osób.

Inną formą było umieszczenie w Domu Pomocy Społecznej. Pomocą tą były objęte osoby wymagające całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych. W 2018 r. w domach pomocy społecznej przebywało 15 mieszkańców gminy Gręboszów, a na 31 grudnia 2018 r. liczba to wynosiła 12 osób.

Sytuacja osób starszych w gminie była także tematem badania ankietowego. Odpowiedzi na pytanie: *Jaka Twoim zdaniem jest sytuacja osób starszych w gminie?* Prezentuje poniższy wykres.

Wykres 16. Sytuacja osób starszych na terenie gminy

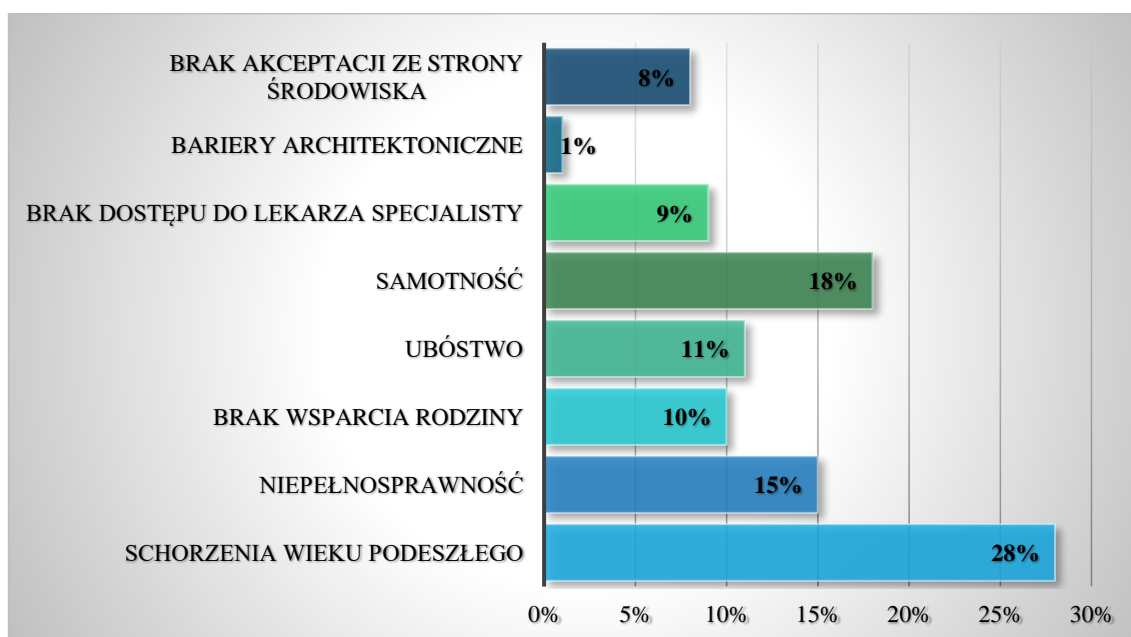

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

Jak wynika z badań, prawie połowa respondentów uznała sytuację starszych jako raczej dobrą (48%), jako dobrą oceniło 28% respondentów, a raczej negatywnie oceniło sytuację starszych mieszkańców gminy 24% ankietowanych. Żaden z ankietowanych nie ocenił sytuacji osób starszych jako złą na terenie gminy Gręboszów, świadczy to o tym, że mieszkańcy zauważają działalność instytucji pomocowych na rzecz tej grupy społecznej.

Respondentów zapytano również „Z jakimi najczęściej problemami spotykają się osoby starsze? Pytani wskazali następujące:

Wykres 17. Problemy osób starszych na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

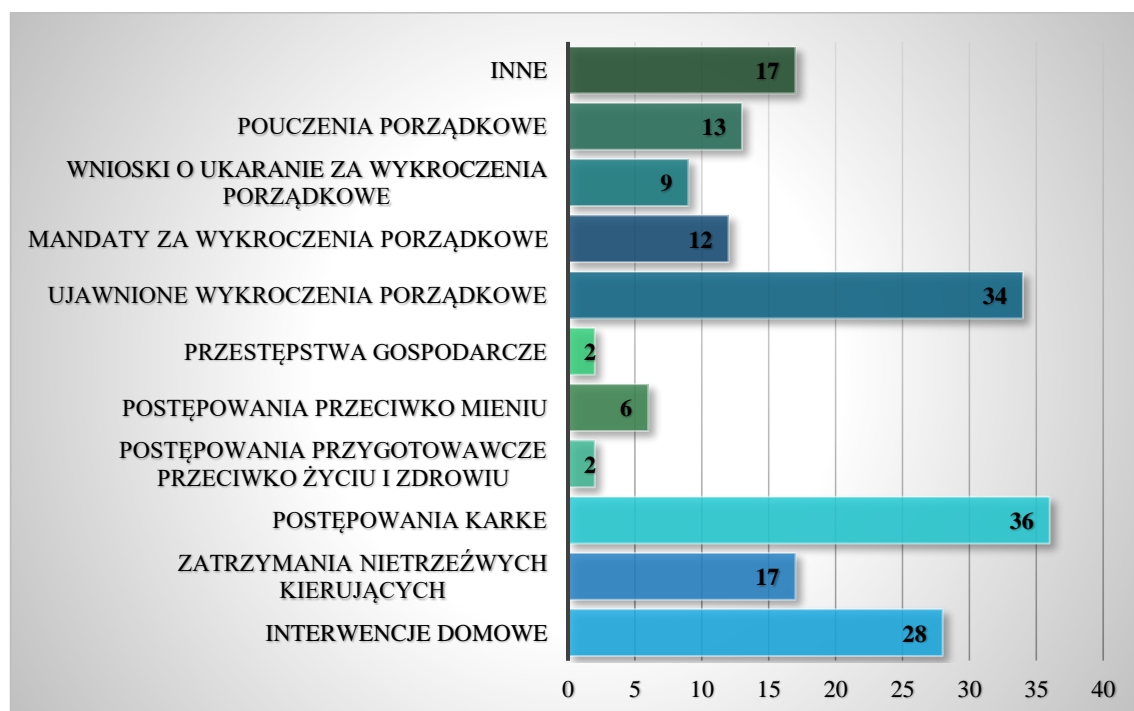
Wśród problemów wskazano na schorzenia wieku podeszłego (28% respondentów), samotność (18%), niepełnosprawność (15%), ubóstwo (11%), brak wsparcia rodziny (10%). W dalszej kolejności respondenci wskazali brak dostępu do lekarza specjalisty, brak akceptacji ze strony środowiska oraz bariery architektoniczne jako mniej istotne.

Powiększające się grono osób w podeszłym wieku wymaga wielu działań. Bardzo istotne jest stworzenie oferty spędzania wolnego czasu, organizacja placówek o charakterze dziennym, stworzenie oferty edukacyjnej dla osób starszych oraz wspieranie organizacji pozarządowych.

6.3.8. PRZESTĘPCZOŚĆ

Przestępczość jest jednym z tych zjawisk społecznych, które odciskają dotkliwie piętno na funkcjonowaniu lokalnej społeczności. Jest to margines życia społecznego, intensywność zdarzeń oraz częstotliwość, z jaką występują, to wszystko może mieć wpływ na formowanie się postaw i zachowań ludzi tworzących społeczność gminy Gręboszów. Z analizy stanu zagrożenia przestępczością za 2018 r. wynika, że ogólna liczba wszystkich interwencji policyjnych wyniosła 176. Poniższy wykres prezentuje szczegółowe zestawienie podejmowanych czynności przez funkcjonariuszy policji.

Wykres 18. Podejmowane czynności przez funkcjonariuszy policji na terenie gminy

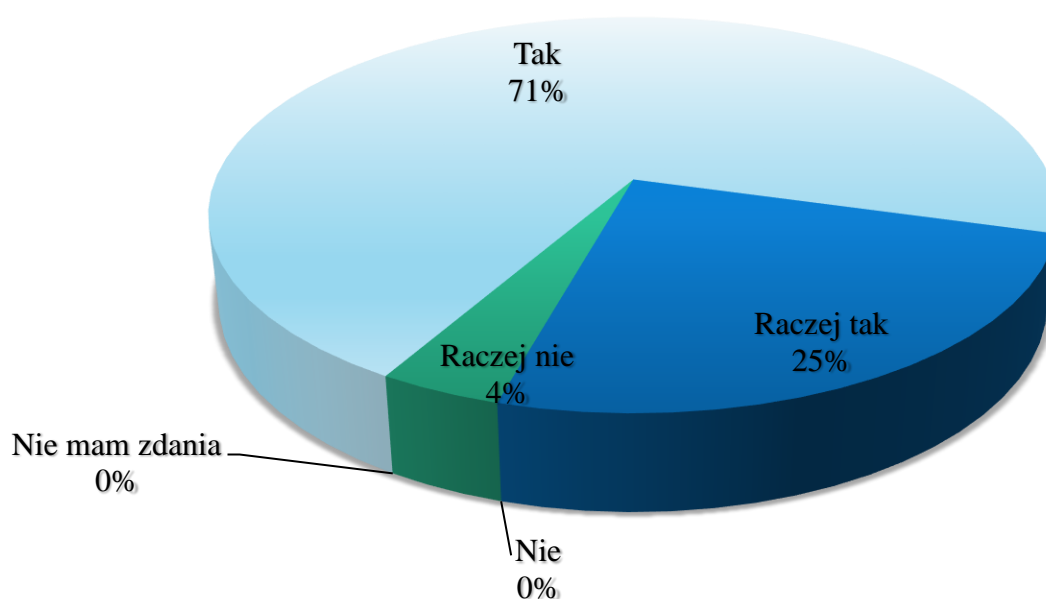

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

Najczęstsze wykroczenia porządkowe to: nieobyczajny wybryk, zaśmiecanie miejsca publicznego, palenie wyrobów tytoniowych w miejscu zabronionym. W 2018 r. funkcjonariusze policji podjęli na terenie gminy akcje informacyjne i prewencyjne takie jak: prelekcje wśród uczniów lokalnej szkoły, dla seniorów w Klubie Senior+ oraz w Placówce Wsparcia Dziennego.

Jedno z pytań przeprowadzonej ankiety dotyczyło bezpieczeństwa na terenie gminy Gręboszów. Odpowiedzi na pytanie: *Czy czujesz się bezpiecznie na terenie gminy?* Prezentuje poniższy wykres.

Wykres 19. Poczucie bezpieczeństwa na terenie gminy

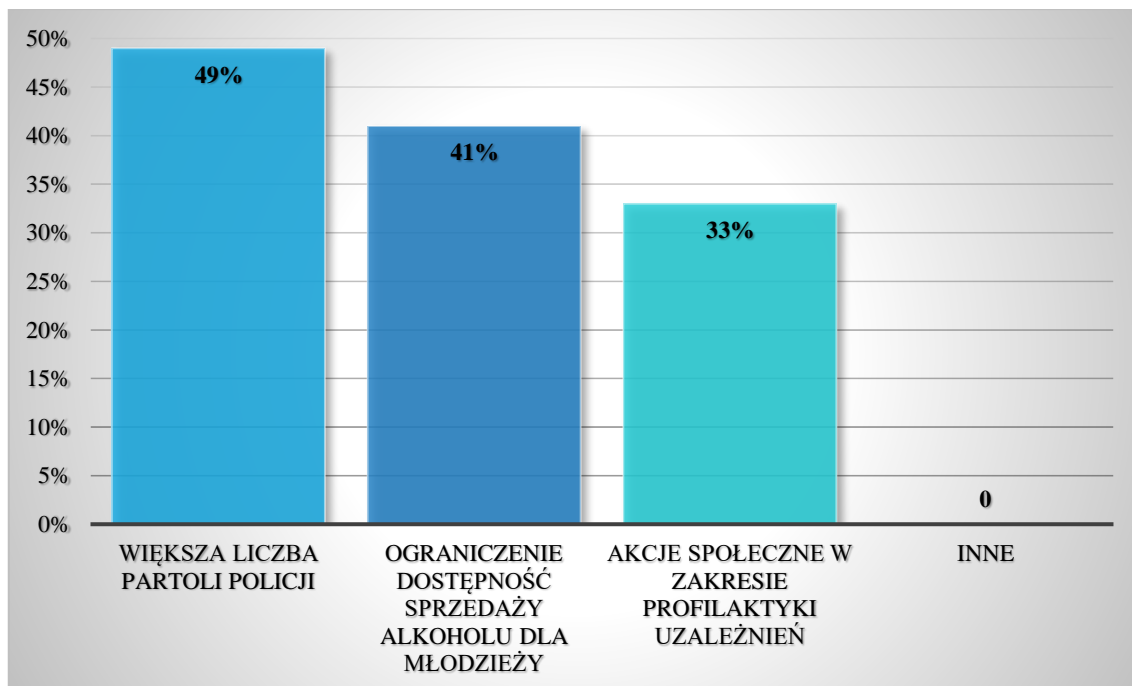

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

Większość mieszkańców na terenie gminy Gręboszów czuje się bezpiecznie bo aż 71% odpowiedziało tak, a 25% raczej tak. Niewielki procent osób (4%) odpowiedziało, że raczej nie czuje się bezpieczna.

Zapytano również mieszkańców „*Co wpłynęłoby na zwiększenie bezpieczeństwa publicznego na terenie gminy?*” Odpowiedzi prezentuje poniżej wykres.

Wykres 20. Czynności w zakresie zwiększenia poczucia bezpieczeństwa na terenie gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z ankiet.

W swoich odpowiedziach mieszkańcy wskazali na zwiększenie liczby patroli (49%) oraz ograniczenie dostępności do alkoholu dla młodzieży (41%). Ankietowani w dalszej kolejności wskazali na akcje społeczne w zakresie profilaktyki uzależnień. W celu zwiększenia bezpieczeństwa i dostępu do funkcjonariuszy policji w maju 2019 r. na terenie gminy został otworzony punkt w którym dzielnicowy raz w tygodniu przyjmuje strony.

CZEŚĆ II

7. ANALIZA DIAGNOZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH I PROGNOZA ZMIAN

7.1. WNIOSKI

1. Zauważalny jest spadek liczby ludności na terenie Gminy Gręboszów. Od 2016 roku do 2018 r. wynosi to około 2%.
2. Z każdym rokiem zauważalny jest wysoki procent liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w Gminie Gręboszów. Wskaźnik ten systematycznie rośnie.
3. W związku z postępującym procesem „starzenia się społeczeństwa” w kolejnych latach należy kłaść większy niż dotychczas nacisk na rozwój różnorodnych form aktywności osób starszych (w szczególności poprzez aktywizację edukacyjną, zdrowotną, kulturalną, sportowo-rekreacyjną oraz społeczną). Istotne jest dalsze prowadzenie Klubu Seniora + w Hubenicach. Działania w tym zakresie mogłyby pójść w kierunku zwiększenia liczby miejsc oraz nawiązaniu współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze osób starszych i niepełnosprawnych. Ważna jest promocja wolontariatu wewnątrz- i międzypokoleniowego, inicjatywy akcentujące integrację międzypokoleniową oraz zachęcanie seniorów do aktywności.
4. Bezrobocie wśród mieszkańców Gminy Gręboszów wykazuje tendencję spadkową. Poprawie ulega sytuacja na lokalnym rynku pracy, wyrażająca się w liczbie osób bezrobotnych (spadek bezrobocia do lat ubiegłych o 14%).
5. Zmniejsza się skala problemów społecznych, szacowana na podstawie liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej (spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej do lat ubiegłych wynosi o 10%). Jednym z głównych powodów przyznawania pomocy społecznej w 2018 roku w Gminie Gręboszów była długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność. Kolejnym powodem było ubóstwo z bezrobociem. Innymi przyczynami była bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i uzależnienia.

6. Dane ilościowe oraz doświadczenia pracowników służb społecznych mogą wskazywać, iż poprawia się sytuacja materialna wielu rodzin (stanowiąca m.in. efekt Programu „Rodzina 500+”). Przewiduje się, że w kolejnych latach nastąpi wzrost liczby rodzin pobierających świadczenie wychowawcze około 30% z uwagi na zmianę przepisów (zniesienie kryterium uprawniające do przyznania świadczenia).
7. Wzrasta procent założonych Niebieskich Kart. Ten wzrost wskazuje, że narasta przemoc w rodzinach. Bardzo ważnym jest realizowanie zadań z Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Gręboszów na lata 2020-2025. Należy kontynuować oraz rozwijać skuteczne metody pracy z rodzinami. Zaleca się intensyfikację oddziaływań profilaktycznych, interwencyjnych oraz wspierających rodziny. Niezbędne będzie utrzymanie zatrudnienia asystenta rodziny, oraz dalsze zatrudnianie specjalistów w Punkcie Konsultacyjno-Informacyjnym.
8. Wskazane jest dalsze kontynuowanie zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Gręboszów na lata 2019-2021, a w szczególności działalności Placówki Wsparcia Dziennego w Gręboszowie, która w swoim zakresie działalności świadczy pomoc w opiece i wychowaniu dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.
9. Wzrasta liczba rodzin ubiegających się o Kartę Dużej Rodziny (czyli system zniżek i dodatkowych uprawnień dla rodzin wielodzietnych, zarówno w instytucjach publicznych, jak i w firmach prywatnych). W 2018 roku wzrosło o 250% w stosunku do lat ubiegłych.
10. Obserwuje się spadający potencjał opiekuńczy rodzin co skutkuje zwiększeniem przyznawanych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Podkreślenia wymaga deficyt na rynku pracy osób z kwalifikacjami mogących świadczyć usługi opiekuńcze.
11. Następuje wzrost liczby osób starszych, niesamodzielnych, wymagających całodobowej opieki co powoduje konieczność umieszczenia w Domu Pomocy Społecznej. Odpłatność gminy za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej sukcesywnie wzrasta, nie tylko z powodu większej liczby osób umieszczonych, ale także wzrostu miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca i miesięcznych dochodów osób i rodzin.

12. Brak organizacji pozarządowych na terenie Gminy Gręboszów działających w obszarze pomocowym ze szczególnym uwzględnieniem zadań z pomocy społecznej i wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej.
13. Występują utrudnienia komunikacyjne na terenie gminy, sieć przewoźników prywatnych nie zaspakaja w całości potrzeb mieszkańców.
14. Brak na terenie gminy wystarczającego poradnictwa specjalistycznego (terapeutyczne, prawne), rodzi to zapotrzebowanie na korzystanie z pracy socjalnej świadczonej przez pracowników socjalnych, która poprzez swoje ukierunkowanie jest niewystarczająca w zakresie rozwiązywania występujących w rodzinach problemów. Wskazane jest więc zwiększenie nakładów finansowych samorządu na tego typu usługi.

7.2. ANALIZA SWOT

W planowaniu strategicznym stosowane są różne techniki analityczne. Jednak najczęściej wykorzystywaną metodą jest Analiza SWOT, która opiera się na badaniu dwóch grup czynników: wewnętrznych i zewnętrznych. Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer społecznych. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia do pokonania. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki społecznej.

Analiza SWOT stanowi kompleksowe narzędzie pomocnicze pozwalające pogłębić ocenę otoczenia planowanego przedsięwzięcia, a także wewnętrznych aspektów warunkujących jego powodzenie. W niniejszej analizie zdefiniowano jedynie czynniki mające kluczowe znaczenie dla polityki społecznej Gminy Gręboszów. Analizę SWOT oparto na wyodrębnionych czynnikach mających wpływ na rozwój sfery społecznej. Treść analizy jest z natury szersza niż wyspecyfikowane czynniki rozwojowe, gdyż obejmuje ona również nie tylko pola działań polityki społecznej, lecz również uwzględnia efekty tych działań np. stan rozwoju systemu pomocy społecznej, w tym poziom rozwoju instytucji realizujących politykę społeczną władz samorządowych. W zasadzie nie można bezpośrednio planować z poziomu władz lokalnych wszystkich kierunków działań w polityce społecznej z uwagi na silny związek tej strefy z polityką centralną państwa,

ale uwzględnić należy czynniki stymulujące do rozwiązania problemów społecznych na terenie gminy.

7.2.1. ANALIZA MOCNYCH I SŁABYCH STRON

Wnioskowanie szans i zagrożeń w przedstawionej powyżej części dokumentu oparte zostało na zestawieniu mocnych i słabych stron.

MOCNE STRONY STRENGTHS UTRZYMAĆ	SŁABE STRONY WEAKNESSES ZLIKWIDOWAĆ
<ul style="list-style-type: none"> • Dobrze zdiagnozowane problemy społeczności lokalnej, • Współpraca władz samorządowych, instytucji i organizacji na rzecz zadań z zakresu polityki społecznej, • Dobre rozeznanie środowiska lokalnego przez pracowników służb pomocy społecznej, • Otwartość GOPS i samorządu gminnego na współpracę ze środowiskiem lokalnym, • Oferty sportowe i kulturalne oraz dostępna baza lokalowa • Systematyczne prowadzenie działań w zakresie profilaktyki uzależnień (zajęcia wśród dzieci, młodzieży i rodziców) • Istniejący Punkt Konsultacyjno – Informacyjny w GOPS Gręboszów, • Znajomość zasobów środowiska lokalnego, • Zapewnienie kadrze GOPS szkoleń, • Działalność na rzecz rodzin, instytucji oraz placówek oświatowych • Funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego, • Otwartość na współpracę, • Aktywna działalność Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego oraz Zespołu Interdyscyplinarnego, • Aktywna działalność GKRPA • Baza instytucji wspierających rodzinę w szczególności GOPS, Oświata, Policja, Sąd, PCPR, • Szeroka działalność Gminnego Ośrodka Kultury oraz Biblioteki, • Funkcjonowanie placówki służby zdrowia na terenie gminy, • Funkcjonowanie Klubu Senior+ na terenie gminy, 	<ul style="list-style-type: none"> • Słaby rynek pracy • Niski przyrost naturalny • Starzenie się populacji gminy i powiatu • Niestabilne przepisy, sprzeczne interpretacje • Niska aktywność społeczna i zawodowa mieszkańców • Zanikające więzi międzyludzkie • Narastanie zjawiska „wyuczonej bezradności” • Niewystarczający system informacyjny, koordynacji i współpracy między instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi • Mała świadomość i gotowość społeczna w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej • Migracja młodych osób, szczególnie po ukończeniu szkoły wyższej • Brak nawyków korzystania z rodzinnego poradnictwa specjalistycznego • Brak żłobka na terenie gminy • Ograniczona liczba miejsc w przedszkolu • Brak mieszkań chronionych i niewystarczająca liczba mieszkań socjalnych • Utrudniony dostęp osób starszych i niepełnosprawnych do specjalistycznych usług medycznych • Niskie nakłady na opiekę zdrowotną • Ograniczone środki na realizację zadań, szczególnie z zakresu pomocy społecznej • Niewystarczające środki na realizację programów edukacyjno-profilaktycznych • Wypalenie zawodowe pracowników pomocy społecznej

7.2.2. ANALIZA SZANS I ZAGROŻEŃ

SZANSE OPPORTUNITIES WYKORZYSTAĆ	ZAGROŻENIA THREATS ZAPOBIEC
<ul style="list-style-type: none"> • Wzrost jakości usług świadczonych przez podmioty realizujące zadania pomocy społecznej • Regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie • Zmiana mentalności społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę • Stałe podnoszenie kwalifikacji kadry pomocy społecznej i jednostek działających w obszarze polityki społecznej • Objęcie większej liczby rodzin opieką przez asystenta rodziny, • Dalsza działalność Placówki Wsparcia Dziennego w Gręboszowie, • Poprawa skuteczności działań w obszarze przeciwdziałania przemocą • Aktywność mieszkańców w podejmowaniu działalności gospodarczej • Rozwój działalności Kół Gospodyń Wiejskich • Wzrost świadomości i umiejętności korzystania przez rodziny z różnych form wsparcia, • Zbudowanie zintegrowanego systemu wsparcia, • Zapobieganie niewydolności rodziny poprzez spotkania rodziców z psychologiem, pedagogiem, • Realizacja wspólnych projektów edukacyjnych, -wychowawczych, profilaktycznych ukierunkowanych na zapobieganie i niwelowanie agresji i przemocy wśród dzieci i młodzieży, • Realizacja programów profilaktycznych promujących zdrowy styl życia, • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę oraz osoby starsze i niepełnosprawne • Opracowane Procedury związane z bezpieczeństwem pracowników i klientów z uwagi na COVID -19 	<ul style="list-style-type: none"> • Starzejąca się populacja mieszkańców gminy • Preferowanie konsumpcyjnego stylu życia • Ubożenie społeczeństwa i osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny • Brak perspektyw kształcenia adekwatnego do późniejszych możliwości zatrudnienia • Niestabilny system prawny w zakresie wspierania rodziny i pomocy społecznej • Przekazywanie samorządom nowych zadań bez zabezpieczenia finansowego, adekwatnego do ponoszonych kosztów • Ograniczenie środków finansowych na zabezpieczenie niezbędnych usług socjalnych, • Brak świadomości problemu i umiejętności szukania pomocy przez rodziny dysfunkcyjne • rosnąca ilość rodzin wieloprotblemowych • Wypalenie zawodowe pracowników socjalnych, • Poczucie bezradności i bierności rodzin w rozwiązywaniu problemów, • Problemy alkoholowe członków rodzin, • Zagrożające i aspołeczne formy spędzania wolnego czasu przez młodzież i dzieci, • Występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych, • Rozszerzenie zjawisk patologicznych, np. agresja, przemoc, wandalizm, uzależnienia, • Brak przekonania w społeczności lokalnej do potrzeby szczepienia z uwagi na COVID -19;

7.3 PROGNOZA ZMIAN W ZAKRESIE OBJĘTYM STRATEGIĄ

Prognoza zawiera informacje o potrzebach, problemach i zasobach danej społeczności lokalnej, które:

- wynikają z analizy danych opisujących stan społeczności lokalnej w ostatnich latach (z diagnozy sytuacji społecznej),
- uwzględniają tendencje rozwojowe właściwe dla danego regionu oraz owej społeczności,
- dotyczą okresu, w jakim będzie realizowana Strategia, czyli lat 2020-2026.

7.3.1 PROGNOZA DEMOGRAFICZNA

Z uwagi na brak Prognozy dla Gminy Gręboszów opracowanej przez GUS prognozę oparto na danych demograficznych z poprzednich lat. Gmina Gręboszów w 2020 r. miała 3 272 mieszkańców, z czego 51% stanowiły kobiety, a 49 % mężczyźni.

Poniższa tabela przedstawia liczbę ludności w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021.

Tabela nr 35. Liczba ludności (w osobach) w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021

	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021 /stan 30.06.2021r./
Ogółem	3348	3333	3307	3272	3247
% Kobiety	51%	51%	51%	51%	51%
% Mężczyźni	49%	49%	49%	49%	49%

Źródło :Dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 30.06.2021 r.

Z analizy powyższych danych wynika, że ogółem w Gminie w 2017 roku zamieszkiwało 3348 mieszkańców, a na dzień 31.12.2020 r. liczba mieszkańców wynosiła 3272. W roku 2020 kobiety stanowiły większość mieszkańców gminy Gręboszów, stanowiło to 51 %, natomiast mężczyźni stanowili 49 % ogółu mieszkańców. Od roku 2017 do 2020 roku liczba mieszkańców zmalała o 2,3 %.

Struktura ludności Gminy w 2020 r. przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 14 %, osoby w wieku produkcyjnym 64 %, a w wieku poprodukcyjnym 22 %. Średni wiek mieszkańców wynosi 44,9 lat i jest większy od średniego wieku mieszkańców województwa małopolskiego oraz większy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Poniższa tabela prezentuje liczbę mieszkańców w okresie 2017 – 2021 r. (stan na 30.06.2021 r.).

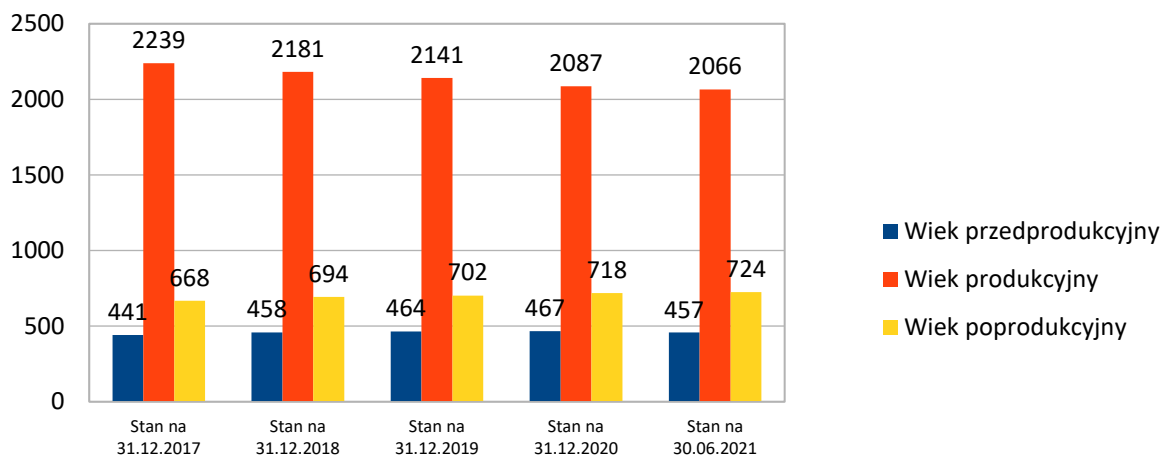
Tabela nr 36. Struktura ludności (w osobach) w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021.

Wyszczególnienie	Stan na 31.12.2017 r.	Stan na 31.12.2018 r.	Stan na 31.12.2019 r.	Stan na 31.12.2020 r.	Stan na 30.06.2021 r.
Liczba ludności gminy	3348	3333	3307	3272	3247
Osoby w wieku przedprodukcyjnym	441	458	464	467	457
Osoby w wieku produkcyjnym	2239	2181	2141	2087	2066
Osoby w wieku poprodukcyjnym	668	694	702	718	724

Źródło : (Dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 30.06.2021 r.)

Analizując dane wyraźnie zarysowuje się wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, a następuje spadek osób wieku produkcyjnym, co świadczy o starzeniu się społeczeństwa Gminy. Zmiany te będą powodowały zmniejszenie się podaży siły roboczej na lokalnym rynku pracy, wpłyną one na system finansów publicznych – wzrosną koszty opieki zdrowotnej i opieki nad ludźmi starszymi

Wykres 21. Struktura ludności (w osobach) w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021.

Źródło : Dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 30.06.2021 r.

Następuje również wyraźny trend malejący w przypadku urodzeń na terenie Gminy. Poniższa tabela prezentuje liczbę mieszkańców w okresie 2017 – 2021 r. (stan na 30.06.2021 r.).

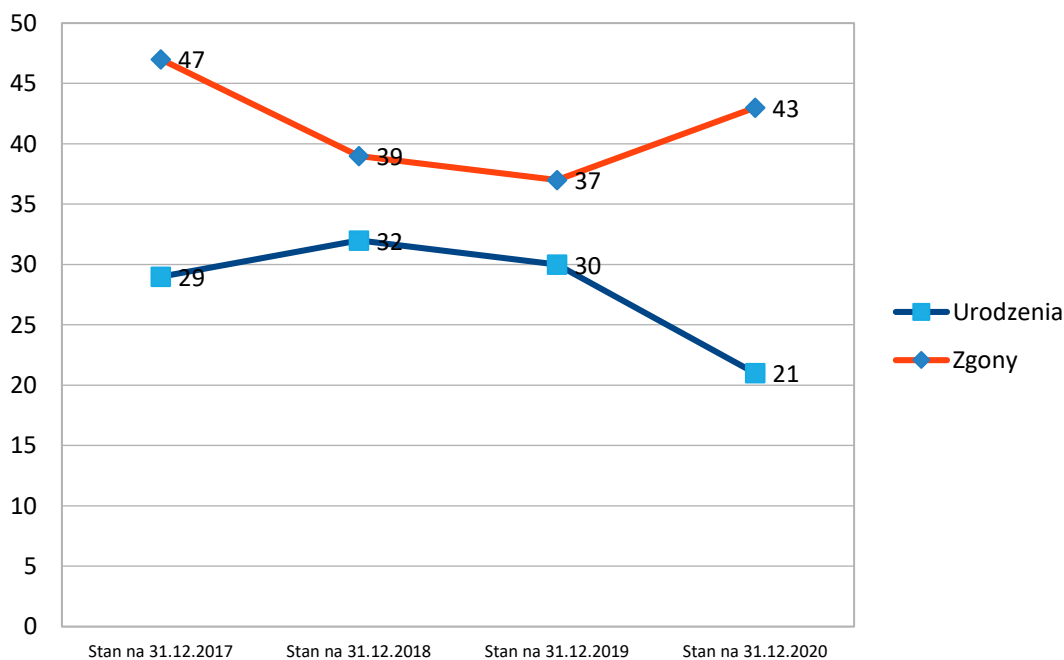
Tabela nr 37. Dane dotyczące przyrostu naturalnego w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021.

Stan na:	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
31.12.2017	29	47	-18
31.12.2018	32	39	-7
31.12.2019	30	37	-7
31.12.2020	21	43	-22
30.06.2021	11	22	-11

Źródło: (Dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 30.06.2021 r.

Z analizy powyższych danych wynika, że w badanym okresie od 2017 do 30.06.2021 r. widać wyraźny trend malejący w przypadku urodzeń. Liczba zgonów utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Wyniki wyraźnie wskazują ujemny przyrost naturalny, który w 2020 roku wyniósł -22.

Wykres 22. Dane dotyczące przyrostu naturalnego w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021.

Źródło: Dane statystyczne z Urzędu Gminy Gręboszów, wg stanu na dzień 30.06.2021 r.

Na podstawie danych prognozuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców Gminy w kolejnych latach. Zakłada się, że w latach 2022-2026 utrzyma się powyższy trend.

7.3.2 PROGNOZA ZMIAN

Pomoc społeczna stanowić będzie fundamentalny element w polityce zarówno państwa polskiego, jak i samorządu lokalnego na takie stwierdzenie pozwala analiza

szerokiego spektrum programów rozwoju, których wdrażanie będzie w perspektywie najbliższych lat oddziaływać na sytuację w gminie. Będzie to efekt wprowadzania w życie wielu programów, które poświęcają uwagę poprawie sytuacji w sferze społecznej. Gmina Gręboszów, podobnie jak inne samorzady w Polsce, stanie wkrótce przed koniecznością zmierzenia się z nowymi problemami wynikającymi zarówno z uwarunkowań lokalnych, jak wpływu zewnętrznej sytuacji społeczno-gospodarczej. Wśród czynników zewnętrznych mających istotny wpływ na sytuację społeczną w gminie warto wymienić te, które wynikają z niekorzystnych perspektyw demograficznych oraz okresu związanego z pandemią COVID – 19 tj.:

1. starzenie się społeczeństwa gminy;
2. ujemny przyrost naturalny;
3. zmiany w sferze podstawowych wartości rodzinnych skutkujących rozpadem rodzin, w tym rodzin wielopokoleniowych;
4. spodek ludności na terenie gminy;
5. migracje – zwłaszcza ludzi młodych;
6. trudna sytuacja społeczno-gospodarcza wynikająca ze skutków pandemii.

Przewiduje się, że konsekwencją realizacji działań ujętych w „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gręboszów na lata 2020-2026” będzie wzrost zaufania obywateli zamieszkujących obszar Gminy w stosunku do placówek pomocowych oraz zmniejszenie obszarów, w których występują problemy społeczne, szczególnie określone w rozdziale 6.3. niniejszej Strategii.

Tabela 38. Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gręboszów na lata 2020-2026.

Problemy społeczne	Prognoza zmian
Ubóstwo	<ul style="list-style-type: none"> ✓ poprawa warunków życia mieszkańców Gminy i obniżenie osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; ✓ aktywizacja zawodowa i usamodzielnienie części dotychczasowych beneficjentów systemu pomocy społecznej; ✓ zapewnienie odpowiednich warunków bytowych osobom i rodzinom potrzebującym; ✓ rozszerzenie działań w formie pracy socjalnej.
Bezrobocie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ spadek liczby osób bezrobotnych poprzez wzrost aktywizacji zawodowej; ✓ poprawa dostępu do usług świadczonych przez PUP; ✓ zwiększenie szans osób bezrobotnych na znalezienie zatrudnienia poprzez odpowiednie dostosowanie ich kwalifikacji do wymagań rynku pracy; ✓ wzrost kompetencji i potencjału osób, które ubiegają się o zatrudnienie; ✓ wzrost aktywności gospodarczej w gminie.
Niepełnosprawność	<ul style="list-style-type: none"> ✓ podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym i niepełnosprawnym; ✓ zwiększenie udziału osób dotkniętych niepełnosprawnością w życiu społecznym i zawodowym; ✓ podniesienie jakości życia osób niepełnosprawnych poprzez likwidację barier komunikacyjnych i architektonicznych w miejscach publicznych; ✓ zwiększenie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.
Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zmniejszenie zjawiska niezaradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w wychowaniu dzieci; ✓ sprawnie funkcjonujący system wsparcia rodzin, dzieci i młodzieży; ✓ prowadzenie kampanii informacyjnych propagujących odpowiedzialne rodzicielstwo; ✓ spadek liczby rodzin zmagających się z problemami opiekuńczo-wychowawczymi; ✓ spadek liczby rodzin objętych pomocą asystenta rodziny.
Uzależnienia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ większy poziom świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień; ✓ sprawny system profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień;

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zwiększenie dostępności wsparcia dla osób uzależnionych i współuzależnionych; ✓ lepszy dostęp do opieki zdrowotnej, w tym specjalistycznej; ✓ zmniejszenie liczby osób dotkniętych uzależnieniami.
Przemoc	<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozwój społecznej świadomości na temat zjawiska przemocy w rodzinie; ✓ zwiększenie dostępności do specjalistycznej pomocy psychologicznej i prawnej dla rodzin dotkniętych przemocą; ✓ obniżenie liczby przypadków przemocy w rodzinie; ✓ prowadzenie kampanii informacyjnych w zakresie postrzegania zjawiska przemocy i informowania o instytucjach udzielających wsparcia i pomocy.
Problematyka osób starszych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zwiększenie udziału seniorów w życiu społecznym i zawodowym; ✓ podniesienie jakości usług świadczonych osobom starszym; ✓ poprawa jakości i dostępności opieki zdrowotnej dla osób starszych; ✓ tworzenie i prowadzenie środowiskowych form opieki dla osób starszych.
Przestępczość	<ul style="list-style-type: none"> ✓ zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy; ✓ wzrost zasobu wiedzy mieszkańców na temat przestępczości i jej skutków; ✓ zwiększenie bezpieczeństwa uczniów na terenie placówek oświatowych; ✓ zmniejszenie zagrożenia przestępczością.

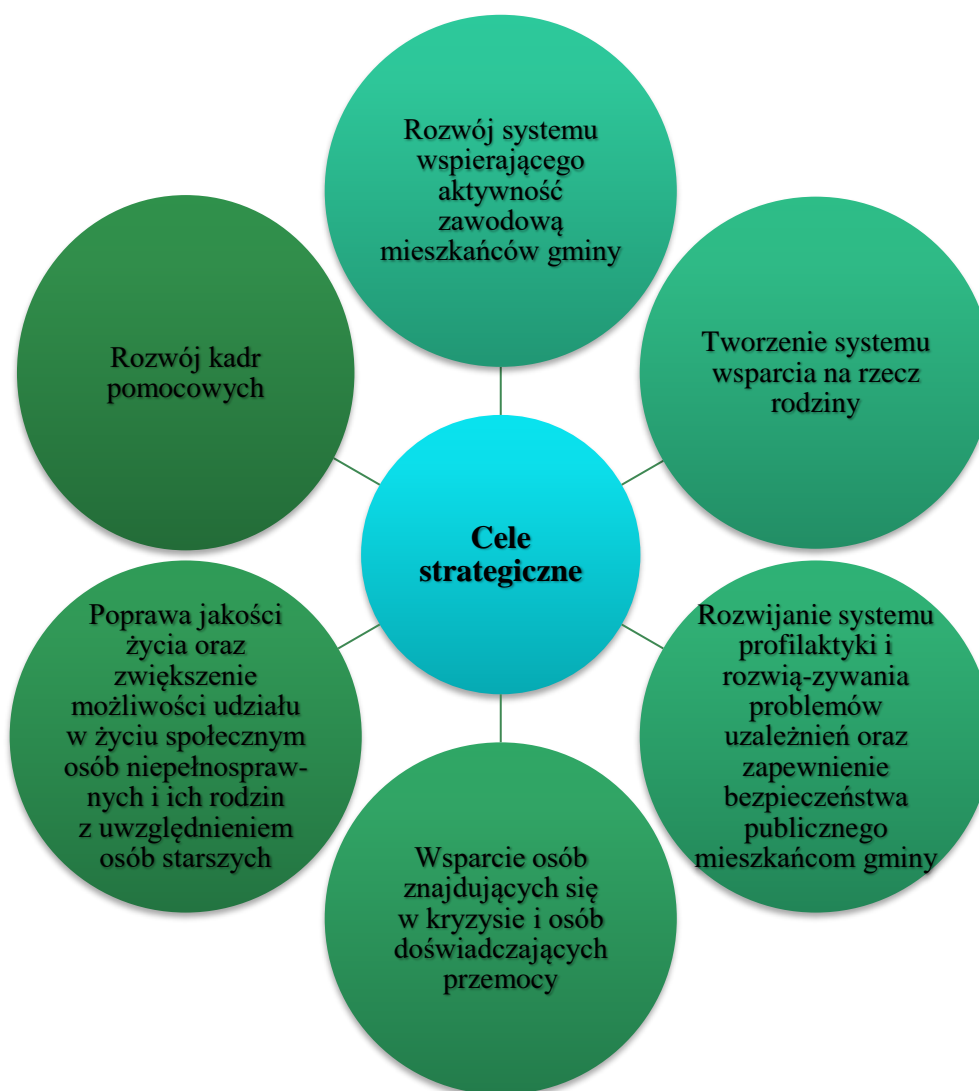
Mimo trudnej sytuacji związanej z pandemią, podjęte działania pomocowe wszystkich służb, przedstawicieli społeczności oraz realizacja programów rządowych pozwoli na osiągnięcie prognozowanych zmian.

CZEŚĆ III

8. CELE STRATEGICZNE I SZCZEGÓŁOWE STRATEGII

8.1. CELE STRATEGICZNE

Główne cele strategiczne zostały przedstawione w ramach poniższego schematu:

Do każdego z powyższych celów strategicznych w ramach dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przyporządkowano cele szczegółowe oraz kierunki działań do celów szczegółowych, które umożliwią realizację założeń dokumentu.

8.2. PLAN DZIAŁAŃ STRATEGICZNYCH DLA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH DLA GMINY GRĘBOSZÓW NA LATA 2020-2026

Cel Strategiczny I. Rozwój systemu wspierającego aktywność zawodową mieszkańców gminy				
Cel szczegółowy 1. Wspierające działania na rzecz osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy				
Działania	Realizatorzy i partnerzy	Okres realizacji	Wskaźniki	Źródła finansowania
1.1 .1Współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy oraz niepublicznymi służbami zatrudnienia w zakresie pośrednictwa pracy, dworactwa i doskonalenia zawodowego	GOPS, Urząd Gminy, PUP, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba spotkań • liczba zawartych umów, porozumień 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
1.1.2. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy poprzez promowanie oferty szkoleniowej PUP i niepublicznych służb zatrudnienia.	GOPS, Urząd Gminy, PUP, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, która wzięła udział w szkoleniach podnoszących kwalifikacje zawodowe • liczba osób, którym udzielono pomocy w aktywnym poszukiwaniu pracy, 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

			<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób, którym udzielono pomocy w placówkach organizacji pozarządowych 	
1.1.3 Wspieranie różnych form zatrudnienia w tym socjalnego i subsydiowanego (np. w ramach staży, robót publicznych) oraz innych form aktywizacji zawodowej (np. prac społecznie użytecznych)	Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, PUP, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób zaktywizowanych zawodowo (liczba zorganizowanych staży, prac interwencyjnych, społecznie użytecznych) • liczba instytucji umożliwiających podjęcie aktywizacji zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 2. Prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych społecznie				
1.2.1 Współpraca z PUP i organizacjami pozarządowymi w zakresie organizacji szkoleń podnoszących kwalifikacje zawodowe lub przekwalifikowanie się	GOPS, Urząd Gminy, PUP, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych spotkań podnoszących kwalifikacje • liczba osób korzystających ze szkoleń 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
1.2.2 Organizowanie i propagowanie akcji promujących uczestnictwo w projektach oraz szkoleniach zawodowych	Urząd Gminy, GOPS, jednostki organizacyjne gminy, PUP, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych akcji dotyczących projektów i szkoleń dla osób bezrobotnych • liczba propagowanych akcji dotyczących projektów i szkoleń dla osób bezrobotnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

1.2.3 Organizacja spotkań mających na celu promowanie idei samozatrudnienia	Urząd Gminy, GOPS, jednostki organizacyjne gminy, PUP, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych spotkań ze specjalistami • liczba zorganizowanych spotkań promujących ideę samozatrudnienia • liczba osób objętych wsparciem 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
1.2.4 Współpraca z PUP, jednostkami samorządowymi i organizacjami pozarządowymi w zakresie uczestnictwa osób bezrobotnych w projektach i programach zmierzających do aktywizacji społeczno- zawodowej	Urząd Gminy, GOPS, jednostki organizacyjne gminy, PUP, Organizacje pozarządowe	2020-2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób uczestniczących w projektach, programach • liczba projektów , programów 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 3. Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa i wykluczeniu społecznym				
1.3.1 Diagnozowanie potrzeb ze szczególnym uwzględnieniem osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	GOPS, PUP, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych pracą socjalną w tym zakresie • analiza sprawozdań, opracowań własnych i zewnętrznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
1.3.2 Wdrażanie narzędzi i instrumentów aktywnej integracji (w tym kontraktów socjalnych)	GOPS, Urząd Gminy, PUP, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych wsparciem • liczba zawartych kontraktów socjalnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
1.3.3 Udzielanie osobom bezrobotnym i ich rodzinom wsparcia, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, PUP, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin i osób objętych pomocą finansową i rzeczową • liczba wypłaconych świadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

1.3.4 Świadczenie usług w zakresie poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, pracy socjalnej.	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, PUP, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin i osób objętych pomocą psychologiczną • liczba rodzin i osób objętych pomocą pedagogiczną • liczba rodzin i osób objętych pomocą prawną • liczba rodzin i osób objętych pracą socjalną 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
1.3.5 Organizacja programów służących w zaspokajaniu podstawowych potrzeb osób i rodzin dotkniętych bezrobociem	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, PUP, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba rodzin i osób objętych pomocą w ramach programów rządowych • liczba dzieci korzystająca z dożywiania w szkole i przedszkolu (gorący posiłek) • liczba dzieci korzystająca z wypoczynku wakacyjnego 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel Strategiczny II. Tworzenie systemu wsparcia na rzecz rodziny				
Cel szczegółowy 1. Wspieranie rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.				
2.1.1 Tworzenie i zapewnienie miejsc opieki nad dziećmi do czasu rozpoczęcia nauki w szkole	Publiczne Przedszkole, Urząd Gminy, podmioty prywatne prowadzące działalność w tym zakresie, organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba miejsc w placówkach publicznych i nie publicznych(żłobku, przedszkolu, klubach malucha, u dziennych opiekunów) 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
2.1.2 Zapewnienie dzieciom i młodzieży różnorodnych form spędzania czasu wolnego	Placówki oświatowe , GCKiCZ, Urząd Gminy, podmioty prywatne prowadzące działalność	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba dostępnych zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

	w tym zakresie, organizacje pozarządowe		<ul style="list-style-type: none"> • liczba dzieci które skorzystały z poszczególnych form • liczba zorganizowanych form wypoczynku 	
2.1.3 Prowadzenie działalności Placówki Wsparcia Dziennego	GOPS, Urząd Gminy, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba miejsc w placówce • liczba dzieci i młodzieży korzystająca z Placówki 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 2. Zapewnienie rodzinom odpowiednich warunków życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami				
2.2.1 Wspieranie materialne rodzin i osób samotnie wychowujących dzieci z systemu pomocy społecznej i różnorodnych świadczeń rządowych	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób otrzymujących pomoc materialną i nie materialną • liczba wypłaconych świadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
2.2.2 Inicjowanie i rozwój różnych form integracji rodzin ze społecznością lokalną poprzez udział w społeczno-kulturalnym życiu gminy	GOPS, Urząd Gminy, GCKiCZ, placówki oświatowe, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba imprez, pikników, konkursów • liczba rodzin i osób które skorzystały z poszczególnych form 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
2.2.3 Tworzenie i organizacja mieszkań chronionych	GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba korzystających osób • liczba mieszkań 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

Cel szczegółowy 3. Wspieranie rodzin przejawiających problemy opiekuńczo-wychowawcze celem przywrócenia jej zdolności do prawidłowego wykonywania funkcji				
2.3.1 Realizacja pracy socjalnej polegającej na wzmacnianiu lub odzyskaniu przez rodzinę zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie	GOPS, jednostki samorządowe	2020-2026	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych wsparciem w formie pracy socjalnej 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Środki zewnętrzne
2.3.2 Zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny	GOPS, Urząd Gminy, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> liczba rodzin objętych pomocą przez asystenta rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Środki zewnętrzne
2.3.3 Zapewnienie szerszego dostępu do specjalistycznego poradnictwa	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> liczba udzielonych porad przez specjalistów 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Środki zewnętrzne
2.3.4 Podejmowanie działań na rzecz reintegracji rodzin	GOPS, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020-2026	<ul style="list-style-type: none"> Liczba rodzin objętych wsparciem Liczba dzieci, które powróciły do rodziny 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Środki zewnętrzne
2.3.5 Realizacja i kolejne opracowanie trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> stała kontynuacja programu 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Środki zewnętrzne

Cel szczegółowy 4. Współpraca instytucjonalna na rzecz dziecka i rodziny				
2.4.1 Współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się opieką i pomocą rodzinie	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba spotkań • liczba porozumień w sprawie współpracy 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
2.4.2 Upowszechnianie informacji o podmiotach świadczących pomoc dziecku i rodzinie	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zamieszczonych informacji na stronie internetowej jednostek, urzędu, tablicach informacyjnych • liczba rozpowszechnionych ulotek, plakatów 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel Strategiczny III Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień oraz zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy				
Cel szczegółowy 1. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym				
3.1.1 Zintensyfikowanie stosowanych form profilaktyki alkoholowej i narkotykowej kierowanej do rodzin i osób	GKPAiRPA, placówki oświatowe, GOPS, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • diagnoza • liczba programów, 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

3.1.2 Podnoszenie kwalifikacji z zakresu pracy profilaktycznej z dziećmi i młodzieżą	GKPAiRPA,, placówki oświatowe, GOPS, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba szkoleń z zakresu profilaktyki uzależnień • liczba odbiorców szkoleń 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
3.1.3 Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym skierowanych do rodziców oraz dzieci i młodzieży	GKPAiRPA, placówki oświatowe, GOPS, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba warsztatów, wykładów • liczba osób które skorzystały z różnych form w zakresie profilaktyki 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 2. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej, w szczególności osób młodych odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek				
3.2.1 Organizowanie kampanii informacyjnych i profilaktycznych skierowanych do dzieci i młodzieży	GKPAiRPA, placówki oświatowe, GOPS, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych kompani • liczba materiałów informacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
3.2.2 Organizacja wydarzeń promujących profilaktykę uzależnień i zdrowy styl życia	GKPAiRPA, GCKiCZ placówki oświatowe, GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych wydarzeń, konkursów promujących profilaktykę 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

3.2.3 Organizacja spotkań ze specjalistami w zakresie profilaktyki uzależnień	GKPAiRPA , GCKiCZ placówki oświatowe, GOPS, Urząd Gminy , jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych spotkań ze specjalistami • liczba osób biorących udział w spotkaniach 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 3. Budowanie systemu wsparcia dla osób nadużywających i uzależnionych od używek				
3.3.1 Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień	GKPAiRPA, placówki oświatowe, GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba działań podejmowanych w ramach współpracy • liczba podmiotów działająca w obszarze uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
3.3.2 Prowadzenie działań GKPAiRPA w ramach leczenia odwykowego	GKPAiRPA, GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających podmiotów działających w obszarze rozwiązywania problemów uzależnień 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
3.3.3 Działalność Punktu Konsultacyjno - Informacyjnego	GKPAiRPA, GOPS, Urząd Gminy	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystająca ze wsparcia terapeuty • liczba udzielonych porad 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy
3.3.4 Poprawa funkcjonowania rodzin z problemem uzależnień	GKPAiRPA, placówki oświatowe, GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych wsparciem • liczba placówek udzielających pomocy rodzinie • liczba udzielonych świadczeń pieniężnych i rzeczowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

3.3.5. Realizacja i kolejne opracowanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii	GKPAiRPA, placówki oświatowe, GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> stała kontynuacja programu 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy
Cel szczegółowy 4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy				
3.4.1. Prowadzenie działań profilaktycznych przez funkcjonariuszy Policji w placówkach na terenie gminy	Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe,	2021 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> Liczba spotkań z funkcjonariuszem Policji w placówkach na terenie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Środki zewnętrzne
3.4.2. Prowadzenie Policyjnego Punktu Przyjęć Interesantów	Urząd Gminy, instytucje państwowe,	2021 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> Liczba osób przyjętych w Punkcie 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Środki zewnętrzne
Cel Strategiczny IV. Wsparcie osób znajdujących się w kryzysie i osób doświadczających przemocy				
Cel szczegółowy 1. Kompleksowa pomoc rodzinom, w których występuje przemoc				
4.1.1 Podejmowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą (realizacja procedury "Niebieskie Karty")	GOPS, KPP, ZI, Grupy Robocze, placówki służby zdrowia, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> liczba interwencji w środowisku liczba postępowań z użyciem procedury "Niebieskie Karty" 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy Środki zewnętrzne
4.1.2 Kompleksowa pomoc dla ofiar przemocy	GOPS, KPP, ZI, Grupy Robocze, placówki służby	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> liczba osób objętych wsparciem specjalistycznym 	<ul style="list-style-type: none"> Budżet Gminy

	zdrowia, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe		<ul style="list-style-type: none"> • liczba udzielonych porad specjalistycznych • liczba osób, którym udzielono schronienia 	<ul style="list-style-type: none"> • Środki zewnętrzne
4.1.3 Prowadzenie działań Zespołu Interdyscyplinarnego	GOPS, KPP, ZI, Grupy Robocze,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych • liczba prowadzonych procedur "Niebieskie Karty" 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy
4.1.4 Udzielanie osobom i rodzinom dotkniętym przemocą pomocy materialnej i rzeczowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa	GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udzielonych świadczeń pieniężnych i rzeczowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
4.1.5 Podnoszenie kwalifikacji osób realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	GOPS, KPP, ZI, Grupy Robocze, placówki służby zdrowia, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba szkoleń • liczba uczestników 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
4.1.6 Realizacja i kolejne opracowanie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie	GOPS, KPP, ZI, Grupy Robocze, placówki służby zdrowia, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • stała kontynuacja programu 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy

Cel szczegółowy 2. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie				
4.2.1 Informowanie społeczności lokalnej na temat przemocy rodzinie, przeciwdziałania przemocy oraz ochrony przed przemocą	GOPS, GKPAiRPA, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba akcji informacyjno - edukacyjnych • liczba rozpowszechnianych materiałów informacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
4.2.2 Współpraca z organizacjami jednostkami samorządowymi i instytucjami państwowymi działającymi w zakresie przemocy w rodzinie	GOPS, GKPAiRPA, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba i rodzaj współpracy • liczba kampanii, konferencji 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdujących się w kryzysie				
4.3.1 Udzielanie wsparcia specjalistycznego osobom i rodzinom znajdujących się w kryzysie	GOPS, Urząd Gminy, placówki służby zdrowia, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych wsparciem • liczba udzielonych porad specjalistycznych • liczba placówek specjalistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
4.3.2 Udzielanie osobom i rodzinom znajdujących się w kryzysie pomocy finansowej i rzeczowej,	GOPS, Urząd Gminy, placówki służby zdrowia, jednostki samorządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba udzielonych świadczeń pieniężnych i rzeczowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa	instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe			
Cel Strategiczny V. Poprawa jakości życia oraz zwiększenie możliwości udziału w życiu społecznym osób niepełnosprawnych i ich rodzin z uwzględnieniem osób starszych				
Cel szczegółowy 1 Tworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób starszych i niepełnosprawnych				
5.1.1 Monitoring i analiza potrzeb mieszkańców będących w wieku poprodukcyjnym oraz niepełnosprawnych	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • sprawozdania • opracowania własne 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
5.1.2 Świadczenie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych	GOPS, Urząd Gminy, placówki służby zdrowia, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba świadczonych usług • liczba godzin świadczonych usług • liczba osób objętych usługami 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
5.1.3 Tworzenie, organizacja i prowadzenie ośrodków wsparcia (działalności Klubu Senior+), mieszkań chronionych	GOPS, Urząd Gminy, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba miejsc w placówce • liczba korzystających osób • liczba mieszkań • liczba placówek 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
5.1.4 Rozwój dostępności systemu opieki zdrowotnej	Placówki służby zdrowia, Urząd Gminy, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeprowadzonych pozastacjonarnych świadczeń lekarskich • liczba przeprowadzonych badań profilaktycznych • liczba usług w zakresie opieki medycznej 	<ul style="list-style-type: none"> • Środki zewnętrzne (NFZ)

			<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób korzystających ze świadczeń rehabilitacyjnych 	
5.1.5 Rozwój pracy socjalnej i działań na rzecz integracji społecznej osób starszych i niepełnosprawnych	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych działaniami • liczba osób objętych pracą socjalną 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
5.1.6 Wspieranie działań związanych z usuwaniem barier komunikacyjnych i architektonicznych w przestrzeni publicznej	Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba realizowanych projektów przez gminę zadań remontowych i inwestycyjnych • liczba realizowanych zadań związanych z dostępnością dla osób ze szczególnymi potrzebami 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
5.1.7 Pomoc osobom niepełnosprawnym w zakresie likwidacji barier architektonicznych w lokalach mieszkalnych	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba konsultacji dotyczących możliwości pozyskania dofinansowania i realizacji • liczba udzielonych świadczeń 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
5.1.8 Udzielanie osobom starszym i niepełnosprawnym pomocy finansowej i rzeczowej, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa	GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób objętych pomocą • liczba udzielonych świadczeń pieniężnych i rzeczowych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
5.1.9 Podejmowanie działań z PCPR, PUP, PFRON w zakresie	GOPS, Urząd Gminy, PCPR, PUP, PFRON,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba korzystających osób 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy

rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych	jednostki organizacyjne gminy			<ul style="list-style-type: none"> • Środki zewnętrzne
5.1.10 Współpraca z jednostkami samorządowymi, instytucjami, organizacjami pozarządowymi na rzecz osób starszych i niepełnosprawnym	GOPS, Urząd Gminy, jednostki organizacyjne gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe,	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba podmiotów 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 2 Promocja zdrowego trybu życia				
5.2.1 Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia	GOPS, Urząd Gminy, placówki oświatowe, placówki służby zdrowia, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych przedsięwzięć • liczba rozpowszechnianych materiałów informacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
5.2.2 Realizacja przedsięwzięć na rzecz promocji zdrowia	GKPAiRPA, GOPS, Urząd Gminy, placówki służby zdrowia, placówki oświatowe, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba zorganizowanych spotkań, imprez 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
5.2.3 Wspieranie akcji służących do podnoszenia świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach osób starszych	GOPS, Urząd Gminy, placówki służby zdrowia, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba akcji 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

5.2.4 Wspieranie akcji służących do podnoszenia bezpieczeństwa i świadomości społeczeństwa związanych z pandemią COVID -19	GOPS, Urząd Gminy, placówki służby zdrowia, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2021 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba akcji • procedury bezpieczeństwa • kampanie informacyjne 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 3. Wsparcie instytucjonalne				
5.3.1 Współpraca z różnymi typami domów pomocy społecznej poprzez zapewnienie całodobowej opieki dla osób niepełnosprawnych oraz długo trwale lub ciężko chorych	GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób skierowanych do placówek 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki wewnętrzne
5.3.2 Współpraca z dziennymi placówkami i ośrodkami wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych	GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe	2020 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba osób skierowanych do placówek (ŚDS) • liczba osób skierowanych do WTZ 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki wewnętrzne
Cel Strategiczny VI. Rozwój kadr pomocowych				
Cel szczegółowy 1. Podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej				
6.1.1 Systematycznie podnoszenie kompetencji przez kadrę GOPS-u, m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach i w doszkalaniu.	GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2021 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba odbytych kursów i szkoleń podnoszących kwalifikacje pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej • liczba pracowników uczestnicząca w kursach i w szkoleniach 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki wewnętrzne

			<ul style="list-style-type: none"> • liczba pracowników, którzy podnieśli wykształcenie 	
6.1.2 Bezpieczeństwo pracowników	GOPS, Urząd Gminy,	2021 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • procedury bezpieczeństwa • kampanie informacyjne • liczba odbytych szkoleń 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne
Cel szczegółowy 2. Podniesienie jakości działalności Ośrodka				
6.2.1 Podniesienie jakości funkcjonowania GOPS-u	GOPS, Urząd Gminy, jednostki samorządowe, instytucje państwowe, Organizacje pozarządowe	2021 - 2026	<ul style="list-style-type: none"> • liczba przeszkolonych pracowników • liczba działań podnosząca jakość funkcjonowania GOPS-u 	<ul style="list-style-type: none"> • Budżet Gminy • Środki zewnętrzne

8.3. RAMY FINANSOWE

Ustawa o pomocy społecznej (art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c) nakłada obligatoryjny wymóg określenia ram finansowych strategii. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gręboszów na lata 2020-2026 z dużym prawdopodobieństwem będą kształtować się na poziomie wysokości budżetu GOPS-u, który w roku 2020 kształtował się na poziomie 4 354 317,53 zł. oraz środków budżetowych Gminy przeznaczonych na realizację zadań ujętych w Strategii. Każdego roku kwota ta może ulec zmianie. Są to oczywiście założenia wynikające z wielu czynników trudnych do przewidzenia. Wpływ na ramy finansowe strategii mogą mieć też ewentualne obecnie realizowane lub nowe programy rządowe, których wprowadzenie wiązać się będzie ze zwiększeniem budżetu Gminy i GOPS-u lub jego zmniejszenia w razie zakończenia realizacji programów. Ramy finansowe oszacowano w oparciu o wydatki poniesione w poprzednich latach (średnio roczne) oraz dane szacunkowe. W przypadku działań realizowanych w ramach projektów, szczególnie projektu systemowego, ramy finansowe zawarte będą w budżetach tych projektów.

Cele strategiczne	Cele szczegółowe	Ramy finansowe w skali roku
I. Rozwój systemu wspierającego aktywność zawodową mieszkańców gminy	1. Wspierające działania na rzecz osób bezrobotnych w poszukiwaniu pracy.	142 257,99
	2. Prowadzenie działań aktywizujących osoby bezrobotne ze szczególnym uwzględnieniem osób wykluczonych społecznie	
	3. Przeciwdziałanie zjawisku ubóstwa i wykluczeniu społecznym	
II. Tworzenie systemu wsparcia na rzecz rodziny	1. Wspieranie rodziny w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.	6 583 943,85
	2. Zapewnienie rodzinom odpowiednich warunków życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami	
	3. Wspieranie rodzin przejawiających problemy opiekuńczo-wychowawcze celem przywrócenia jej zdolności do prawidłowego wykonywania funkcji	
	4. Współpraca instytucjonalna na rzecz dziecka i rodziny	
III. Rozwijanie systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień	1. Podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym	26 711,16
	2. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej, w szczególności osób młodych odnośnie zagrożeń wynikających ze stosowania używek	

oraz zapewnienie bezpieczeństwa publicznego mieszkańcom gminy	3. Budowanie systemu wsparcia dla osób nadużywających i uzależnionych od używek	
	4. Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców gminy	
IV. Wsparcie osób znajdujących się w kryzysie i osób doświadczających przemocy	1. Kompleksowa pomoc rodzinom, w których występuje przemoc	11 455,00
	2. Podniesienie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie	
	3. Udzielanie pomocy i wsparcia osobom i rodzinom znajdujących się w kryzysie	
V. Poprawa jakości życia oraz zwiększenie możliwości udziału w życiu społecznym osób niepełnosprawnych i ich rodzin z uwzględnieniem osób starszych	1. Tworzenie warunków do zachowania samodzielności i niezależności osób starszych i niepełnosprawnych	643 660,79
	2 Promocja zdrowego trybu życia	
	3. Wsparcie instytucjonalne	
VI. Rozwój kadr pomocowych	1. Podniesienie profesjonalizmu kadry pomocy społecznej	28 920,00
	2. Podniesienie jakości działalności Ośrodka	

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację strategii nie jest możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu, brak długookresowych źródeł finansowania, dokonujące się zmiany związane z realizacją Programów rządowych oraz wieloletnich dokumentów finansowych, określających planowane wydatki gminy na bieżącą działalność.

8.4. WDRAŻANIE, MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Zgodnie z treścią ustawy o pomocy społecznej, jednostką odpowiedzialną za koordynację Strategii jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie, jednak Strategia, jako gminna będzie wspólnie realizowana przez:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gręboszowie,
- Instytucje oświatowe (przedszkole i szkoła podstawowa),
- Instytucje ochrony zdrowia,
- Instytucje kultury i sportu,
- Zespół Interdyscyplinarny,
- Komisja GKPAiRPA,
- Inne jednostki organizacyjne Gminy Gręboszów,

- Organizacje pozarządowe.

Partnerami w realizacji Strategii będą organizacje pozarządowe, jednostki organizacyjne szczebla powiatowego, wojewódzkiego, jednostki i organy administracji państwowej, służba zdrowia, kościoły i związki wyznaniowe, podmioty ekonomii społecznej oraz podmioty gospodarcze. Monitoring i ewaluacja niniejszego dokumentu będą polegać na systematycznej ocenie osiągniętych wskaźników. Wskaźniki realizacji strategii zostały podane przy opisie poszczególnych celów szczegółowych. Bazą informacji do pomiaru mogą być dane z GUS oraz z instytucji i organizacji, które są odpowiedzialne za realizację poszczególnych celów szczegółowych. Skuteczny monitoring i ewaluacja opierać się będzie na corocznej ocenie stanu wdrażania Strategii taka częstotliwość pomiaru pozwoli na regularne sprawdzanie bieżącego stopnia realizacji poszczególnych wskaźników. Sprawozdanie z monitoringu będzie przekazywane Radzie Gminy. Systematycznie prowadzony monitoring Strategii da możliwość kontrolowania działań podejmowanych w zakresie polityki społecznej w gminie Gręboszów. Zebrane dzięki nim dane pozwolą również na skuteczniejsze planowanie przyszłych przedsięwzięć.

9. ZAKOŃCZENIE

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Gręboszów na lata 2020-2026 powinna stanowić ważne narzędzie realizacji polityki społecznej gminy. Punktem wyjścia do opracowania niniejszej Strategii była diagnoza potrzeb i oczekiwań mieszkańców, na podstawie, których zostały opracowane cele strategiczne, szczegółowe i kierunki ich realizacji. Strategia jest dokumentem opracowanym na pewnym poziomie ogólności, co zapewnia możliwość dostosowania działań do zmieniającej się sytuacji społeczno-gospodarczej i przepisów prawnych. Strategia będzie podlegała modyfikacjom i weryfikacjom w zależności od zmieniających się czynników w niej przedstawionych.

Wyznaczone w Strategii cele będą realizowane przy wykorzystaniu możliwych zasobów i zaangażowaniu wszystkich wymienionych w niej instytucji i organizacji społecznych. Niniejsza Strategia jest dokumentem, który wskazuje na konieczność konkretnych działań w celu podnoszenia jakości życia mieszkańców gminy Gręboszów. Strategia ma na celu wskazanie kierunków działań w sferze polityki społecznej, pomoc osobom, które ze względu na trudną sytuację materialną nie są w stanie samodzielnie zaspokoić podstawowych potrzeb, a przez to nie mogą uczestniczyć lub mają ograniczony udział w życiu rodzinnym, zawodowym i społecznym. Podstawowym warunkiem sukcesu realizacji Strategii będzie współpraca wszystkich instytucji działających na terenie gminy, instytucji państwowych i samorządowych na poziomie powiatu oraz organizacji pozarządowych.

Z uwagi, że okres przygotowywania niniejszego dokumentu to czas pandemii koronawirusa w Polsce, Europie i na świecie, sytuacja powinna być na bieżąco monitorowana, ponieważ może zajść konieczność aktualizacji Strategii z uwzględnieniem nowych uwarunkowań.

9.1. SPIS OBIEKTÓW GRAFICZNYCH

9.1.1. SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1.	Mapa – położenie Gminy Gręboszów	str. 15
Rysunek 2.	Mapa Gminy Gręboszów	str. 18

9.1.2. SPIS TABEL

Tabela 1.	Wykaz Sołectw w Gminie Gręboszów oraz powierzchnia (w ha)	str.17
Tabela 2.	Liczba ludności (w osobach) w Gminie Gręboszów w latach 2015-2018.	str.19
Tabela 3.	Liczba mieszkańców Gminy Gręboszów z podziałem na sołectwa na dzień 31.12.2018 r.	str.20
Tabela 4.	Statystyka mieszkańców gminy wg wieku i płci na dzień 31.12.2018 r.	str.21
Tabela 5.	Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w gminie Gręboszów w latach 2015-2018.	str.23
Tabela 6.	Ruch naturalny ludności w Gminie Gręboszów w latach 2015-2018.	str.24
Tabela 7.	Liczba złożonych przez przedsiębiorców wniosków z zakresu działalności gospodarczej w CEDiG na przestrzeni 2015 – 2018 r.	str.27
Tabela 8.	Poziom bezrobocia w skali kraju w latach 2015-2018.	str.28
Tabela 9.	Bezrobotni z Gminy Gręboszów zarejestrowani w Powiatowym Urzędzie Pracy w Dąbrowie Tarnowskiej na lata 2015 -2018.	str.28
Tabela 10.	Poziom bezrobocia w Gminie Gręboszów na tle pozostałych Gmin z Powiatu Dąbrowskiego w latach 2015-2018.	str.29
Tabela 11.	Liczba uczniów z terenu Gminy Gręboszów na lata 2015 – 2018.	str.31
Tabela 12.	Liczba dzieci uczęszczająca do Publicznego Przedszkola w Gręboszowie w latach 2015-2018.	str.32
Tabela 13.	Biblioteka w Gręboszowie – dane statystyczne w latach 2015-2018.	str.35
Tabela 14.	Struktura zatrudnienia w GOPS w Gręboszowie 2018 r.	str.40
Tabela 15.	Liczba rodzin i osób objętych pomocą przez GOPS w Gręboszowie w latach 2015 – 2018.	str.41
Tabela 16.	Powody przyznania pomocy przez GOPS w Gręboszowie w latach 2015 – 2016.	str.43
Tabela 17.	Powody przyznania pomocy przez GOPS w Gręboszowie w latach 2017 – 2018.	str.44
Tabela 18.	Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych w latach 2015 – 2018.	str.45
Tabela 19.	Liczba rodzin i dzieci objętych świadczeniem 500+ w latach 2016 – 2018.	str.47
Tabela 20.	Liczba rodzin i dzieci objętych świadczeniem Dobry Start 300+ w 2018 r.	str.47
Tabela 21.	Liczba dzieci objętych opieką przez Asystenta Rodziny w latach 2016-2018.	str.48

Tabela 22.	Główne problemy rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w 2018 r.	str.48
Tabela 23.	Liczba dzieci objętych opieką przez Placówkę Wsparcia Dziennego w latach 2016-2018.	str.49
Tabela 24.	Dane statystyczne dotyczące liczby udzielonych porad przez specjalistów w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym GOPS w Gręboszowie w latach 2015 – 2018.	str.49
Tabela 25.	Dane statystyczne dotyczące liczby udzielonych porad przez specjalistów w Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w Dąbrowie Tarnowskiej w latach 2017 – 2018.	str.50
Tabela 26.	Liczba rodzin, które otrzymały Kartę Dużej Rodziny w latach 2016-2018.	str.50
Tabela 27	Wydatki na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej finansowanych z budżetu GOPS w 2018 r.	str.52
Tabela 28.	Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2015-2016.	str.61
Tabela 29.	Typy rodzin objętych pomocą społeczną w latach 2015-2016.	str.62
Tabela 30.	Dane statystyczne dotyczące liczby rodzin z problemem alkoholowym w latach 2015 – 2018.	str.65
Tabela 31.	Dane statystyczne dotyczące czynności podejmowanych przez GKPAiRPA w 2018 r.	str.67
Tabela 32.	Dane statystyczne dotyczące przemocy w rodzinach w latach 2015 – 2018.	str.69
Tabela 33.	Dane statystyczne dotyczące liczby udzielonych porad przez specjalistów w Punkcie Informacyjno – Konsultacyjnym GOPS w Gręboszowie w latach 2015 – 2018.	str.70
Tabela 34.	Dane statystyczne dotyczące liczby udzielonych porad przez specjalistów w Ośrodka Pomocy Pokrzywdzonym Przystępstwem w Dąbrowie Tarnowskiej w latach 2017 – 2018.	str.70
Tabela 35.	Liczba ludności (w osobach) w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021.	str.84
Tabela 36.	Struktura ludności (w osobach) w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021.	str.85
Tabela 37.	Dane dotyczące przyrostu naturalnego w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021.	str.86
Tabela 38.	Prognoza zmian problemów społecznych na terenie Gminy w wyniku realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Gręboszów na lata 2020-2026.	str.88

9.1.3. SPIS WYKRESÓW

Wykres 1.	Liczba kobiet z podziałem na wiek stan na dzień 31.12.2018 roku.	str.21
Wykres 2.	Liczba mężczyzn z podziałem na wiek stan na dzień 31.12.2018 roku.	str.22
Wykres 3.	Podział mieszkańców w odniesieniu do poszczególnych kategorii wiekowych w 2018 roku.	str.22
Wykres 4.	Liczba urodzeń w Gminie Gręboszów.	str.24

Wykres 5.	Liczba złożonych przez przedsiębiorców wniosków z zakresu działalności gospodarczej.	str.26
Wykres 6.	Liczba rodzin objętych pomocą z powodu ubóstwa w latach 2015-2018.	str.55
Wykres 7.	Liczba rodzin objętych pomocą z powodu bezrobocia w latach 2015-2018.	str.56
Wykres 8.	Liczba rodzin objętych pomocą z powodu długotrwałej choroby w latach 2015-2018.	str.58
Wykres 9.	Liczba rodzin objętych pomocą z powodu niepełnosprawności w latach 2015-2018.	str.58
Wykres 10.	Problemy osób niepełnosprawnych	str.60
Wykres 11.	Problemy społeczne rodzin.	str.63
Wykres 12.	Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2015-2018.	str.64
Wykres 13	Zjawisko przemocy domowej na terenie gminy.	str.71
Wykres 14.	Bezpośrednie zetknięcie się z przemocą domową na terenie gminy.	str.71
Wykres 15.	Pomoc w zakresie przemocy domowej na terenie gminy.	str.72
Wykres 16.	Sytuacja osób starszych na terenie gminy.	str.75
Wykres 17.	Problemy osób starszych na terenie gminy.	str.75
Wykres 18.	Podejmowane czynności przez funkcjonariuszy policji na terenie gminy.	str.76
Wykres 19.	Poczucie bezpieczeństwa na terenie gminy.	str.77
Wykres 20.	Czynności w zakresie zwiększenia poczucia bezpieczeństwa na terenie gminy.	str.78
Wykres 21.	Struktura ludności (w osobach) w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021.	str.85
Wykres 22.	Dane dotyczące przyrostu naturalnego w Gminie Gręboszów w latach 2017-2021.	str.86